Σάββατον 3 Μαρτίου 1929 1

[illegible]

ΤΟ ΜΥΝΗΜΑ

Ἐκοίτετο στοῦ πόνου τὸ κρεββάτι,
Τὴ σπάραζε βαρειὰ ὁ πυρετὸς
Ἡ δύστυχη θολὸ εἶχε τὸ μάτι
Κι᾽ ἀνέμιξε βαθειά της ὁ χαμός...

Ἐκάθονταν ἐκεῖ ὁλόγυρά της
Ἀμίλητες, βουβές, δύο–τρεῖς γρηές,
Κἄτι σκυφτὲς περίμεναν σιμά της
Ποῦ τὤδειχναν μονάχα μὲ ματιές.

Κ᾽ ἔξαφνα ἦλθε μήνυμα θλιμμένο
Πικρὸ φαρμάκι, ὤχ! τί συμφορά,
Πῶς σβύστηκε σκληρὰ τ᾽ ἀγαπημένο,
Τὸ μόνο της παιδὶ στὴ ξενητειά...

Τ᾽ ἀκοῦσαν ἡ γρηές, κ᾽ εἶπαν, «σωπᾶτε»
Κρυφὰ ἡ μιὰ τῆς ἄλλης μὲ καϋμό,
«Νὰ μὴ τῆς ποῦμε τίποτα, κυττᾶτε...
«Σὲ λίγο θὰ τὸ βρῇ στὸν οὐρανό!»

ΑΙΜ. ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΔΗΣ

ΕΤΑΞΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

ΔΙΠΛΩΜΑ ΤΙΜΗΣ

ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΥ ΕΚΘΕΣΕΩΣ ΤΩΝ ΠΑΡΙΣΙΩΝ 1900

ΕΙΣ ΤΟ ΔΙΕΘΝΕΣ ΤΜΗΜΑ

ΤΡΟΦΩΝ καὶ ΥΓΙΕΙΝΗΣ

ΒΑΣΙΛΙΚΑ ΠΑΡΑΣΗΜΑ
ΚΑΙ ΤΙΜΗΤΙΚΑΙ ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ 8

ΜΕΓΑΛΑ ΒΡΑΒΕΙΑ
Ι ΤΙΜΗΤΙΚΑ ΜΕΤΑΛΛΙΑ ΕΚΘΕΣΕΩΝ 35

ρὸς διάκρισιν ἀπὸ τῶν παραποιήσεων

ΖΗΤΕΙΤΕ

μοιότυπον τῆς ἔναντι φιάλης, φερούσης ται-
ὲ τὰς σφραγῖδας καὶ τὴν ὑπογραφὴν τοῦ ἐπι-
χημικοῦ κ. Κ. Α. ΣΥΓΓΡΟΥ.

Δευτέρα Δεκεμβρ. 31 907
«Αλήθεια» Θεσσαλονίκη

Α

ΑΠΟ ΤΑ ΑΣΜΑΤΙΑ

ΠΟΘΟΣ

Ἡ νύχτα προβάλει δροσάτη,
Τὸ κῦμα σκορπᾷ εὐωδιά,
Ψηλὰ στοὐρανοῦ τὴν ἀγκάλη
Τ' ὡραῖο φεγγάρι πετᾷ.
Τ' ἀηδόνι στὸ δάσος κρυμμένο
Ἀγάπης τραγοῦδι λαλεῖ,
Τ' ἀθῶα σου χείλη φιλεῖ
Τ' ἀγέρι τρελλό, μυρωμένο.

—

Ἂς ἤμουν τῆς Πούλιας ἀχτίδα,
Ἁγνὴ σὰν ἀγγέλου ματιά,
Μιὰ μόνη στιγμὴ νὰ χρυσίσω
Γλυκὰ τὰ σγουρά σου μαλλιά!..
Ἂς ἤμουν τὸ ἄνθος ποῦ μένει
Στ' ἀφράτα σου στήθη ἐκεῖ,
Ἀθῶα μικρούλα ξανθή,
Ποῦ σβύνει σιγά, ποῦ πεθαίνει!..

Θεσ)νίκη—Μάϊος

Αἰμίλιος Ἐλευθεριάδης

ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΗ ΤΕΧΝΗ

ΜΗΝΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ
ΤΩΝ ΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΚΑΛΩΝ ΤΕΧΝΩΝ

ΘΕΣ)ΝΙΚΗ - ΜΑΙΟΣ 1927
ΤΟΜΟΣ Α΄ ΤΕΥΧΟΣ Α΄

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
ΚΩΣΤΑΣ ΣΚΑΛΤΣΑΣ

Μὲ τὴν ἔναρξη τῆς λειτουργείας τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης δόθηκε ἀφορμὴ σὲ πολλοὺς νὰ γράψουν, πῶς καμιὰ πνευματικὴ κίνηση δὲν ἄρχισε νὰ ἐκδηλώνεται ἀκόμα στὴ Μακεδονία καὶ γενικώτερα στὶς Νέες Χῶρες. Κἄποιος ᾽Αθηναῖος μάλιστα, προσέθεσε, πῶς στὴ Θεσσαλονίκη κυριαρχεῖ ἀπ᾽ἄκρου σ᾽ ἄκρο ὁ σνομπισμὸς, κι᾽ἄν δημοσιεύεται κἄτι ἐδῶ κι᾽ ἐκεῖ δὲν ἀρκεῖ νὰ φθάσῃ οὔτε τὸ ἕνα χιλιοστὸν τῆς πυραμίδος τοῦ Χεοπα.

᾽Η «Μακεδονικὴ Τέχνη» κάνει τὴν ἐμφάνισή της ν᾽ ἀποδείξῃ τὸ ἐναντίον. ῎Ερχεται νὰ δώσῃ μιὰ ἐκλογὴ ἀπ᾽ τὴ χαρούμενη ἄνθηση τῆς Νεομακεδονικῆς Τεχνης ποῦ συντελεῖται πραγματικὰκαὶ είλικρινὰ στὴ Βόρειο ῾Ελλάδα κι᾽ ἐλπίζει μὲ τὶς σύντονες προσπάθειές της καὶ τὴ συμπάθεια τῶν συνδρομητῶν της, ν᾽ ἀποβῇ ὁ γενικὸς ὁδηγὸς τῆς Μακεδονικῆς ἀναγεννήσεως.

῾Ο κ. Αἰμίλιος Ριάδης, τὸνόποῖον συγκαταλέγει μεταξὺ τῶν πρώτωνκαὶ ἐκλεκτῶν συνεργατῶν της, εἶναι ποιητὴςὅσοκαὶμουσικὸς ἀπ᾽τοὺς ὀλίγους ποὔχει νὲ παρουσιάσῃ ὄχι ἡΜακεδονία,ἀλλὰ καὶ ἡ῾Ελλάδα ὁλόκληρη. Στὸ ἀστείρευτο καὶ ὑπέροχο ἀνάβρασμα τῆς σκέψης του ἑνώνει τὸ προτέρημα ἑνὸς ἀκατανίκητου γιὰ μῖς θελγήτρου. Τὸ καλλιτεχνικὸ του «πιστεύω» εἶναι αὐτὸ ποῦ εἶχαν οἱ μεγαλείτεροι ποιηταί.

Τὰ «τραγούδια τῆς Φιρμαθούλας» ποὺ τυπώνουμε παρακάτω μαγεύουν μὲ τὴν ἄψογη φόρμα τους καὶ τὴ ταντελένια χάρι τους. Βρίσκει κανεὶς σ᾽ αὐτὰ μιὰ λιτότητα, μιὰ μελαγχολία, μιὰ στωϊκότητα καὶ μιὰ μαεστρία ἀληθινή. Μιὰ μελέτη, μιὰ πολὺ πλατειὰ μονάχα μελέτη θὰ μποροῦσε νὰ δείξῃ τοὺς ἀτέλειωτους θησαυροὺς τῆς ποιήσεως καὶ τῆς μουσικότητος ποῦ περικλείνουν τὰ τραγούδια αὐτά. ῾Η σκέψη ἄλλως τε τοῦ ποιητὴ ἀναβλύζει διάφανη κι᾽ ἡ γλῶσσα ποὺ μεταχειρίζεται φαίνεται καθαρὰ ἀπηλλαγμένη ἀπὸ κάθε πυροτέχνημα.

Κ. Σ.

Αἰμιλίου Ριάδη

ΤΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΤΗΣ ΦΙΡΜΑΘΟΥΛΑΣ

Εἶδα ἕνα ὄνειρον ἀλλόκοτο!
῞Ενα ἀστρὶ σὰ νἄθελα ν᾽ ἀδράξω...
Μ᾽ ἄτανε τ᾽ ὄνειρο ἀπέραντο,
Κ᾽ ἔτσι ὅλο ἐκόντευα νὰ φτάξω!

Κι ἄν πάλε, μέσα ἐδῶ στὴ φοῦχτά μου
Δὲν ἔννοιωσα, σὰ μιὰ καρδιὰ, τ᾽ ἀστέρι,
Φταίγ᾽ ἡ ψυχὴ μου, ὅπου δείλιασε,
Φταίγει, ποῦ μ᾽ οὔτρεμε τὸ χέρι.

Κι᾽ ἀπὸ τὸ ψήλωμα τ᾽ ἀφάνταστο,
Τοῦ ὀνείρου ἐγὼ ὁ νικημένος,
῎Επεσα πρὶ τὸ ροδοχάραμμα,
᾽Αδικοσκοτωμένος!..

ΚΕΡΑΤΖΗΔΕΣ [1]

Πριχοῦ τ' ἀρνίθια κράξουν, κί τσ' αὐγῆς τουμάτι ξιθαμπώσ'
Βγαίν' οὗ Φιράτς' βγαίν' οὗ Πόυρνάρς' βγαίν'
Οὗ κὺρ Χρῆστος τσῆ Καλῆς.

Τοὺν ἕνα, στὰ Βασιλικὰ ὁ γήλιος τοὺν πτυχαίν'
Τοὺν ἄλλον μέσ' στὴ Ζαγαρτζίδα, μὰ τοὺν τρίτ'
Κακὴ τοὺν βρῆκιν ὥρα κὶ χτυπιέτ'
Ὄξ, ἀπ' τσὴ Πόρτες[2] κὶ ἱδρωκοπιέτ'
Κὶ σὰν τοὺ λ'βακουμένου[3] πνίγετ' ἡ φουνήτ'.

Ἀϊντέ! κ' ἡ Σαλουνίκ' μακρυά, κ' ἡ στράτ' ἀ-
τέλειωτη, κι' οὔτι ἀπόψι φτάνου κι' οὔτι αὔριου...
Κι' ὅταν θὰ φτάξου, τί λουγιὰ θάχου μαντάτα;..
Κι' ὅταν θὰ φτάξου κί τοὺν πῶ, μὴν κάθισαι, μόν'
Τρέχα, κὶ σὶ θέλ' ἀμέσως!.. Τί ἄλλου θαύρη οὗ
Καλός της σὰν ἔλθῃ, ἀπ' ἕναν τάφου ἴξόν;
Γιατί ὡς τότι θάχ' πιθάν' κὶ θὰ τ'ν ἔχ'ν παραχώσ'....

ΓΡΑΜΜΑ

Ἡ Φιρμαθούλα μᾶς παράτησε
Κι' εἶν' ἡ καρδιά μας μαύρη...
Ἀπὸ νωρὶς μέσα στὴ θέρμη της
Πάσχιζεν, ἐσένα ναύρῃ.

Ἀφοῦ τὴν ἄλλαξα ἐγώ,
τὴ φόρεσα τὸ νυφικὸ φουστάνι.
Κ' ἔπειτα, τὸ κεφάλι μου σφιχτόδεσα
μὲ τὸ λαδὶ τῆς μοίρας μου τουλπάνι...

ΠΑΕΜΟΣ

Πίσσα σκοτάδ' ἡ νύχτα.
Τὸ δάσο βογγολσγᾶ.
Παραμερίζοντας τὰ σύγνεφα,
Ἡ ἀστραπὴ φλογολογᾶ.

Πίσσα τάφος, ἡ νύχτα.
Μιὰ τρομάρα σὲ τριγυρνᾶ.
Τίποτες τὸν πόνο δὲν τὸν σκιάζει!
Ὁ πικραμένος ἀπερνᾶ...

ΗΛΙΟΒΑΣΙΛΕΜΜΑ

Μπροστὰ στὸ σιδερένιο τῆς σκοτίδας κάστρο,
Θρῆνο μου ἡ καρδιὰν ἐσήκωσε
Καθὼς ἡ νύχτα ἡ ὥρια τ' ἄστρο.
Κι' ὁ θρῆνός μου σὰν τ' ἄστρο!..

Δὲν κλαίγω ἐγὼ τὴ λυγερὴ ποῦ πάησε,
Τὴ χρυσοβραχιονάτη...
Δὲν κλαίγω ἐγὼ τὴν ὥμμορφη ποῦ πάησε
Καὶ γυρισμὸ δὲν ἔχει...

Κλαίγω μονάχα τὴν καρδιά της μέσα στὸ σκοτάδι!
Κλαίγω μονάχα τὴν καρδιά της ὅπου ῥάησε,
Σὰν ἔμπαινε στὸν Ἅδη,
Κ' ἐσκόρπιζε τὸ κόκκινο τὸ γαῖμά της,
Στὴ ῥοῦγα τὴ χιονάτη...

1) Ἀγωγιάτες, (2) Ποτίδαια Κασσάνδρας, (3) Λιβακωμένος, λίβας.

ΠΡΩΪΝΟ ΧΤΕΝΙΣΜΑ

Μιὰ γάστρα στὸ παράθυρο
Μὲ κάτασπρο λελούδι,
Καὶ μιὰ φωνὴ σὰν ἀπ' ἀηδόνι...
Κι' ὁλόχρυσα μακρυὰ μαλλιά,
Π' ἀργοσαλεύει χέρι ἄσπρο σὰν τὸ χιόνι.

Χτενίσου, Αὐγή, πάνω στὰ κρίνα,
Σὰν ἡ γαλιάντρα σκάνει καὶ τὸ χελιδόνι...

ΤΟ ΚΑΔΡΟ ΤΗΣ

Κῦμα καὶ στάχυο κι' ἀγριολούλουδο!
Κ' ἔρμη, τὸ ριζικό της, πέτρα....
Κ' ἡ μοῖρά της, ἀπὸ τὸν ἥλιο ἀλάργα.

—Ψυχή του;—Ὄχι.
Σάρκα του, κι ἂς ψυχομαχάη!

Κι ὁ ἄλλος, τρυφερά, τροφερὰ ἀπ' τὴν κώχη:

Κῦμά μου,ἀστάχυο μου κι'ἀγριολούλουδο;.
—Νά με,
νυφίε... Τῆς ψυχῆς νυφίε!..

Κ' εἶμαι ἐγώ, ἐκεῖνο π' ὠνειρέφτης
Τὸ μαῦρο δεντρολίβανο
Μέσ'στὸ στερνὸκαλοκαιργιάτικό σουγιόμα.

Κ' εἶσαι μου σύ, τὸ στρῶμα
Τὸ ἐρωτικό, ποῦ ἡ θύμησί μου ἔχει γύρει.

Καὶ σύ 'σαι πάλε, ὁ θαμπός μου τῆς ζωῆς
Κι' ὁ ραγισμένος μου καθρέφτης...

Νεραντζιὰ μοσκοβολοῦσε,
Βασιλόπουλο περνοῦσε.
Ἔγειρε, τὸ φίλησε,
Καὶ τὸ γλυκομίλησε,

Βασιλόπουλο, τοῦ λέει,
Κι' ἂν μ' ἀπόνεσες,
Βασιλόπουλο, τοῦ λέει,
Μ' ἀλησμόνησες!

Δὲν σ' ἀστόησα,
Κι' οὔτε σ' ἀλησμόνησα.
'Από ἴσκιο πέρασα,
Στάθηκα, ξαπόστασα...
Νεραντζιὰ μοσκοβολοῦσε,
Βασιλόπουλο περνοῦσε...
Σείστηκε σωριάστηκε,
Ἔσβυσε. μαράθηκε...

'Αλλοί μου! Δὲν ἀπέλαψα
Εὐτυχισμένη ζήση...
Δαδὶ μαυροκαπνίζοντας
Ἔχ' ἡ ζωή μας σβύση...

Στὸ περγιάλι κάθουμαι,
Τὰ καράβια γλέπω...

Μαῦρό μου καράβι,
Ποῦ τραβᾶς;...
Κόκκινό μου καραβάκι,
Ποῦ πετᾶς;
—Πάω ἐγὼ γιὰ τὴν Κασσάντρα,
- Γιὰ τὴν Ἄθυτο, ἐγώ.
—Κ' ἐγὼ πάλε, γιὰ τὴν Κύπρο ξεκινῶ.

Σκόρπισε, βορριᾶ μου, ἄχαρη καρδιά,
Πάνω σὲ πελάη καὶ σὲ ξενητειά!
—Πάρτε με μαζῆ!...
Δὲ μοῦ μνήσκει σπίτι, μήτ' ἀγάπη πειά!
Δὲ μοῦ μνήσκει ἄλλο ἐξὸ πνοή!
Πάρτε με μαζῆ!...

Ἡ κόρη πῆρε τ' ὤμμορφο τὸ μονοπάτι,
Ὅ,που φλογέρας βάρεμα κι'ἀστροφεγγιές,
Ὅ,που λογιῶν λογιῶν ἀνθῶν οἱ εὐωδιές,
Τ' ἀξύπνητο κρεβάτι...

Ἔρμο τὸ περιβόλι της
καὶ σιωπηλὸ σὰν τάφος.
Μήτε νεράκι κελαϊδεῖ,
μήτε πουλάκι ψέλνει.
Μόνο, κεῖ μέσα, μιὰ ψυχὴ
ἀθώρητη πετάει,
Καὶ τ' ἄλικα τριαντάφυλλα,
λαβωματιές της, χάσκουν...

Νύφη σὰ ντυνότανε κι' ἄρχιζ' ἡ χαρά,
—δάκρυο καὶ κεριὰ—
Στὸ ἀγνάντεμά του λιγοθύμησε...
Καὶ στὸν ἅη Γιώργη σὰν ἐπάταγε,
Σείστηκε μὲ μιά,
Κ' ἔπεσε στὴς πλάκες καὶ σπαρτάρισε....

Τρία χελιδονάκια,
Καὶ τρεῖς παπαρουνίτσες.
—Τουλάχιστο πέτε μας κάτι, σεῖς, πουλιά!
—Κ' ἐμᾶς, ἐμᾶς,
Γιατὶ δὲ μᾶς μιλᾶς,
Τ' ἀγροῦ τὰ λουλουδάκαι;

Κυττᾶς τὶς κόκκινές μας τὶς ποδίτσες,
Τὴ ξέννοιαστή μας τὴ θωριά;

Κύττα τη τώρα καὶ τὴ μαύρη μας καρδιὰ
Τὴ μαύρη τὴν καρδιὰ πὤχουνε ὅλες οἱ παπαρουνίτσες!..

ΘΥΜΗΣΙ

Κοιμίζ' ἡ μάνα τὸ παιδί της
Στὴ ζωή,
Κι' ὁ θάνατος ξυπνᾶ τὴ μάνα
Στὴ θανή...

Ὄνειρα γράφ' ἡ μάνα,
Ὄνειρα σβύν' ὁ χάρος.
Ὄνειρα σβύν, ἐξὸν ἀπ' τὴ φωνή της,

Τὴ φωνή της σὰν καμπάνα.
Τὴ φωνή της, ποῦ κοιμίζ' ὁ χάρος
Στὸ παιδί....

ΝΑΝΑΡΙΣΜΑ

Ὕπνε, πάρ' μου το,
Πάρ' μου το γλυκά - γλυκά.
Πάρε τὸ χρυσό μου — πάρε τ' ἀργυρό μου.
Σύρτο στὰ τραντάφυλλα—σύρ' το στὰ πουλάκια,
Σύρε το στὰ μῆλα τῆς μηλιᾶς.

Οἱ ἀνθοὶ εὐωδῖὲς νὰ τοῦ δώσουν,
Κι' ὅλο παιχνίδια τὰ πουλιὰ
Καὶ τὰ μῆλα ν' ἂν μαζῆ του....

Κ' ὕσερα, φέρ' μουτο πάλι
Ὥμμορφο καὶ παληκάρι,
Κ' ὕστερα φέρ' μου το πίσω
Ἄρχοντα καὶ βασιληᾶ,

Κι' ἄν στὸ γυρισμό του
Δὲ μὲ ξαναδῆ, τὴ μαύρη,
Τὸν πόνο, λουλουδόσπαρτο
Στρατί του ν' αὔρη.

ΜΗΤΡΥΑ ΚΑΙ ΠΑΡΑΚΟΡΗ

—Τούριξες μάγια!
—Τοῦ μίλησα μ' ὅλη τὴν ἀθωότη....
—Σκλάβο σου τὸν κατάντησες!
—Τὸν κύιταξα μ' ἁγνότη...
—Οἱ πεταλοῦδες, νάτες, κόνεψαν στὰ χείλη σου.
—Τὸ πῆραν γιὰ λελοῦδι...
—Δέστα,ὣςκαὶ τὰ χελιδόνια τριγυρνάνεσε!
—Θαρροῦνε μοῦ τὴν ὁμιλιὰ τραγοῦδι...
—Κι' αὐτὸς, ἀφοῦ τὸν σκλάβωσες, σκλάβα σὲ θέλει.
—Τὸ τὶ μοῦ μέλλει...

ΕΡΩΤΙΚΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ

Σὰ μπαίνεις στὸ χορό,
Σὰ μπαίνεις,
Ἡ νύχτα τραγουδᾶ καὶ παίζει τὸ σκοπό,
Ἡ νύχτα μὲ τ' ἀηδόνια,
Ἡ νύχτα μὲ τ' ἀστέρια·
Ἡ νύχτα...

Σὰν τραγουδᾶς ἐσὺ
'Αηδόνι κελαϊδεῖ γλυκά.
'Αηδόνι κελαϊδᾶ σὰν τραγουδᾶς ἐσύ,

Πάρε με χτύπησέ με πνῖξέ με!
Σφάξε με στὸ λαγοῦτό σου μπροστά!
Ἄχ! πάρε με καὶ χτύπα με καὶ σκότωσέ με,
Σκότωσὲ με, στὴν ἀγάπη σου μπροστά!
Στὴν ἀγάπη σου...

Ὁ καναπές,
Κι' ἀντρίκρυα του παράθυρο,
Μὲ τὸν κυμάτων τὴν κουρτίνα,
Π' ἀργοκινιέται.

Καὶ, πάνω στὰ προσκέφαλα,
Τὸ γαλανό σου μάτι
Νὰ θανατοχτυπιέται...

ΘΑΝΑΤΟΣ

Φιρμαθούλα... Φιρμαθούλα....

Πάει... Γονάτισε μέσ' στὸ λιοπύρι
Ἡ ἄνθινη ψυχοῦλα...
Κι' ὁλόθαμπη ἀνατριχίλα καὶ δύσι
Σὲ πόντο ἀλαργινὸ, τὸ μάτι...

Κ' ὑφάνανε τοῦ χάρου οἱ μυγδαλιὲς
Νυφιάτικα σιντόνια...
Κ' ἔλυωσες στὸ βουνὸ τὸ μαῦρο ἀλάργα,
Σὰν τ' ἀνοιξιάτικα τὰ χιόνια.

Βασιλικὸς στὴν πόρτα σου,
Γαλιάντρα στὸ κλουβί σου,
Καὶ στὴν καρδιὰ παράπονο,
Τραγοῦδι τῆς ζωῆς σου...

Κ' ἔζησες ἔτσι, μὲ συντροφιά
Τὸν πόνο μιᾶς γαλιάντρας,
Στοῦ τραγουδιοῦ τὸν ἀργαλιὸ,
Τοῦ μυστικοῦ σου ὑφάντρας.

Σὰν ἔφτασεν ἡ ὥρα σου,
Ἄνοιξες τὸ πορτάκι,
Κι' ἀπ' τοῦ κλουβιοῦ τὴ φυλακὴ,
Πέταξε τὸ πουλάκι.

K' ἴσια τραβᾶ στὸ ταῖρι του
Κατὰ τὸ θέλημά του.
Κλείσανε τὰ ματάκια σου,
Σκορπᾶ τὸ λάλημά του...

Ἄχ! πῶς μπορεῖ
Καὶ βγαίν' αὐτὴ ἡ γῆ
Τριαντάφυλλαν ἀκόμα!
Καὶ τὰ ὡροιτριαντάφυλλα φωνάζουν μ' ἕνα στόμα:

Δὲν εἴμαστε λουλούδια πειά!
Ψυχή της, αἷμα, σάρκα της, μύριοι καϋμοὶ καὶ πάθη,
Εἴμαστ' ἐμεῖς, ἡ εὐωδιά,
'Εμεῖς, τὸ κόκκινο τὸ χρῶμα...

Ραντιεῖς με ὑσσώπω καὶ καθαρισθήσομαι
Πλυνεῖς με καὶ ὑπὲρ χιόνα λευκανθήσομαι.

Τοῦ τάφου τὴ μαυρίλα
Ξεπλένης μὲ τὰ ὁλόχρυσα μαλλιά σου,
Καὶ φέγγεις μέσ' στὸν τάφο σὰ καντήλα.

'Ακουτιεῖς με ἀγαλλίασιν καὶ εὐφροσύνην
'Αγαλλιάσονται ὀστέα τεταπεινωμένα.

Χαίρεται ἡ γῆς τῆς ἐμμορφιᾶς τὸ θάμμα
Κ' ἀναγαλλιάζουν τῶν αἰώνων
Τὰ κορνιαχτά, στὰ κόκκαλα τῶν πεθαμμένων.

Μ' ἀπ' τὸ πολὺ, τ' ἀστείρευτό μας κλάμμα,
Στὸν ἥλιο, λούλουδο θὰ βγῆ ζωντανεμμένον,
Καὶ τοῦ κεριοῦ θ' ἄχη θωριὰ καὶ τὸν δικόν μας πόνον.

ΤΡΙΣΑΓΙΟ

Τ' ὄνειρό σου ἄς εἶναι τ' ἄνθια τοῦ κάμπου,
Ποῦ σοῦ φέρνω ἐδῶ, τὸ γάλα τοῦτο,
Τὰ καστανὰ μου μαλλιὰ ποῦ σούχω κόχει
Καὶ τῆς φλογέρας ὁ σκοπός.

Κ' ἔρχομαι μὲ ψυχὴ γυρμένη
'Απάνω στὴ θυσία της, μέσα
Σ' τῆς αὐγῆς τὸ γλυκόσυρτο,
Μενεξεδένιο καὶ ῥόδινο θρῆνο.

Τὸ φόρεμα τοῦτο δὲν εἶναι πένθιμο,
Ἄσπρο, κι' ὅλο εὐωδιὲς ποῦ ἀγαποῦσες,
Σὰ πρωτοϊδοθήκαμε, τὸ φοροῦσα.

Καὶ τοῦτος πάλε, δὲν εἶναι πόνου ποῦ βαροῦνε
Τὰ λαγοῦτα, τὰ λαλούμενα, σκοπός.
Εἶναι τὸ τραγοῦδι τῆς ἀγάπης μας...

ΕΠΙΤΥΜΒΙΟ

Φεγγαροπρόσωπη βραδυὰ
Κι ἀηδονολαλοῦσα,
'Απὸ τὸ χέρι σὲ κρατᾶ
Μέσ' στὰ μακρόλαιμα,
Τ' ἀχνὰ της τ' ἀστρολούλουδα.

Κι' ὁ κάθε ἀνθὸς της
Θ' ἄχη κι' ἀπὸ μιὰ
Κόκκινη σταλαματιά,
'Απ' τὸ δικό σου αἷμα....

ΜΑΚΑΡΙΑ...

'Αγγέλους μοιάζουνε τ' ἀγροῦ τὰ κρίνα
Κι' ἁμαρτωλὲς οἱ παπαροῦνες οἱ καμαρωτές·
Ἄς λάχουνε, παρηγοριά σου, μέσ' στὸ χτῆμά σου αὐτές,
'Αφοῦ διάφανο νερὸ, ψυχὴ, ζητοῦν ἐκεῖνα
Καὶ δὲ φυτρώνουν κηόλας ὅ,ποὺ νᾶναι κι' οὔτε πάντα.

Χαροῦτε:, τὸ λοιπὸ, αὐτὲς λαχταριστὰ καὶ δὲν τοις
Ξαναβρίσκεις ἄλλο, ἀκόμα κι' ἂν τὰ
Σωθικά σου σφάζ' ἀγιάτρευτη λαβωματιά
Κ' εἶναι βαρὺ τὸ καρδιοχτύπι σου
Κι' ἀνήλιαγη τῆς ζήσης σου ἡ θωριά!
Ὅσο 'χεις χτῆμα τὴν ἀπόλαψι, διάβαιν' ἀφέντης
Μέσ' στῶν καϋμῶν σου τὸ χωράφι καὶ τῆς λύπης σου....

Νύχτα! πλανήτρα νύχτα!
Παίζεις μὲ τὴ ζωὴ μου σὰ βαστᾶ ἡ ἀγάπη
Στὰ χέρια της, τὴ φλογερὴ μου ἀνυπαρξία..
Μ' ἄμαι 'Απόλλωνας!... Χούλιαξε πόθε μου κι' ἀλύχτα!

Καὶ τώρα, ὀλόρθη μέσ' στὴ θύμησί μου ἐκεῖ σὲ βάνω,
Μέσ' στ' ἀργοπέθαντα χρυσάνθεμα στὸ χιόνι ἀπάνω,
Τὸ μοιρολόϊ τῆς ζωῆς μου νὰ μοῦ λές...
Κ' ἐσύ, καρδιά μου, ἀρχόντισσα κι'ἀφέντρα, τί χαλνᾶς,
Καὶ μοίρεσαι καὶ κλαῖς,
Τί στὴν τρανὴ τὴ συφορὰ τὰ μάτια δὲ σφαλνᾶς;...

ΓΥΡΙΣΜΟΣ

'Αχοῦν τ' ἀκόρντα τῶν πανιῶν
Καὶ τῶν σκοινιῶν τὰ μελωδίσματα.
'Αχοῦνε τ' ἀξεδιάλεχτα
Τ' ἀφροῦ τὰ ψιθυρίσματα.

Αἰώνιο χωρισμοῦ τραγοῦδι....

Κῦμα σὲ κῦμα,
Μήγυμα σὲ μήνυμα,
Κι' Άρμύρα.
Πέλαος ζωντανέμμαμα.
Θάλλασσες κρίστρες!

Αἰώνιο χωρισμοῦ τραγοῦδι...

'Ιδὲ ματιὰ μαϊδὲ νέμματα.
'Ιδὲ ὀδυρμὸς μαϊδὲ μίλημα.
Μοῖρα.
'Ιδὲ ματιὰ μαϊδὲ βῆμα...

Αἰώνιο χωρισμοῦ τραγοῦδι...

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Γιὰ ὅσα δὲν ἐδώκαμε φιλιά — σπ'άχείλι μου μελίσσια
Τόσα λουλούδια ἐδῶ σοῦ φέρνω, πτῶμα ὡραῖο,
Καί, χέρι μέσ' σὲ χέρι, ἄγνωροι τὸ κατὰ ποῦ,
Θὰ φύγωμε τὸ μαῦρο κυπαρίσσι
Μ' ἄλλη ψυχή, μ' ἄλλη καρδιά, μὲ σῶμα νέο...
Καί, στὸ ἑξῆς ἄς εἶναι ἡ ζωή μου,
Πτῶμα ὡραῖο,
Γιὰ μένα, ἡ λαχτάρα τοῦ ἀμείλιχτου,
Τοῦ ἀμάλλαχτου καὶ τοῦ ἀσύλληπτου.

Μόνος μὲ τὴ ψυχή μου!...

ΑΙΜ. ΡΙΑΔΗΣ.

ΠΑΥΛΟΣ ΝΙΡΒΑΝΑΣ

Ὁ κ. Παῦλος Νιρβάνας—Πέτρος Ἀποστολίδης μὲ τὸ ἀληθινό του ὄνομα—γεννήθηκε στὴ Μαριούπολι τῆς Ρωσσίας, στὰ 1856 ἀπὸ γονεῖς Ἕλληνας. Σὲ ἡλικία μόνον 5 ἢ 6 χρονῶν ἦλθε μὲ τοὺς γονεῖς του στὴν Ἑλλάδα κι' ἔκτοτε μένει μόνιμα στὸν Πειραιᾶ. Ἀπὸ τὴν πειὸ μικρὴ παιδική του ἡλικία εἶχε τραβηχθῇ ἀπὸ τὴ γλύκα τῶν γραμμάτων. Μὲ τὴ βοήθεια τῆς ἡλικίας καὶ τῆς πείρας ἔφθασε στὸ νὰ διαπρέψῃ καὶ νὰ γίνῃ ἕνας ἀδιαφιλονείκητος μαίτρ στὴν τέχνη τοῦ σκέπτεσθαι καὶ τοῦ γράφειν.

Ὕστερ' ἀπὸ λαμπρὲς γυμνασιακὲς σπουδὲς ἀγκάλιασε τὴν ἐπιστήμη τοῦ Ἀσκληπιοῦ. Κατὰ τὴν διάρκεια τῶν λίγων χρόνων ποὺ πέρασε στὸ Πανεπιστήμιο τῶν Ἀθηνῶν ἀσχολήθηκε συγχρόνως καὶ μὲ τὶς ἰατρικὲς σπουδές του καὶ τὶς φιλολογικές. Ὅλες του ἡ εὐκαιρίες ἀφιερώθηκαν στὸ νὰ ὀμορφήνουν καὶ νὰ πλουτήσουν τὸ πνεῦμα του μὲ τὶς ὀμορφιὲς τῆς ποιήσεως καὶ γενικὰ τῆς φιλολογίας.

Μιὰ διατριβὴ πρώτης τάξεως ποὺ τὸν ἀξίωσε τὰ συγχαρητήρια τῆς ἐξεταστικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ προσέφερε τὸν τίτλον τοῦ γιατροῦ στὸ Βασιλικὸ Ναυτικὸ καὶ κατὰ τὴν ἐξάσκηση τῆς ὑπηρεσίας του, κατὰ τὴν διάρκεια θαυμασίων ταξειδίων σ' ὅλο τὸν κόσμον, προίκησε τὴν Ἑλληνικὴ φιλολογία μὲ ἔργα ποῦ θεωροῦνται δικαίως ἀριστουργήματα. Χάρις στὶς τόσες ἐντυπώσεις ποὺ ἔζησαν καὶ ἐπέζησαν μέσα στὶς πειὸ τυχαῖες συνθῆκες τῆς ζωῆς, πρέπει νὰ γευθοῦμε τὸ τόσο διαπεραστικὸ θέλγητρο τῆς ἐκλεκτῆς αἰσθητικότητος τοῦ συγγραφέως.

Ἀπὸ τὴν πειὸ ἔσχατη, ὡς τὴν πειὸ μεγαλοπρεπῆ ἐκδήλωση τῆς φύσεως, τίποτε δὲν ξεφεύγει τὴν σπάνια ὀξυδέρκεια τοῦ παρατηρητοῦ αὐτοῦ μαίτρ, καὶ ἡ ψυχή του ποῦ ξέρει νὰ δονῆται κάτω ἀπὸ τὰ κτυπήματα τοῦ αἰωνίου πόνου, ποῦ ἀδιάκοπα ἐπαναλαμβάνεται, τραγουδάει μὲ θλιβεροὺς σκοποὺς τὴν ἀγωνία τῶν ἀποκλήρων.

Τὸ χέρι καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ Νιρβάνα ἔμειναν πάντα στενὰ ἑνωμένα στὸ ἔργο τῆς ἀνθρωπότητος, στὴν ὁποίαν ἀφιερώθηκε ἀπὸ τὰ νεανικά του χρόνια. Ἡ ἐκλεκτὴ ψυχή του ἀκτινοβολεῖ ἕνα φῶς γλυκὸ καὶ ἐνεργητικὸ στὸν κόσμον αὐτόν, τὸν ταραγμένον ἀπ' ὅλες τὶς ἐξεγέρσεις τοῦ ἐγωϊσμοῦ καὶ τοῦ μίσους. Ἀνάμεσα στὶς διάφορες μορφὲς τῆς ἐξωτερικῆς ζωῆς τῶν ὄντων, ὁ Νιρβάνας ξεδιαλύνει τὴ γλῶσσα τοῦ ἀοράτου. Αὐτὴ εἶναι ἡ φωνὴ ποῦ ὑψώνεται ἀπ' τὰ μυστηριώδη βάθη τῆς φύσεως, ποὺ μᾶς κάνει νὰ τὴν ἀκοῦμε στὴ συνεργασία του ποῦ μᾶς δίνει παρακάτω:

Η ΠΡΩΤΟΜΑΓΙΑ

Δὲν θὰ κουρασθῶ ποτὲ νὰ κλαίω τὰ βάσανα τῶν λουλουδιῶν εἰς τὸν κόσμον αὐτόν, ὅπου βασιλεύει ὁ ἄδικος, ὁ ἄπονος καὶ ὁ ἀκαλαίσθητος Ἄνθρωπος. Ἰδοὺ π. χ. μία ἡμέρα, ἡ σημερινή, τὴν ὁποίαν τιτλοφοροῦν Ἑορτὴν τῶν Ἀνθέων! Ἀλλὰ δὲν εὔχομαι εἰς κανένα πλᾶσμα νὰ ἑορτάσῃ ποτὲ του, ὅπως ἑορτάζουν τὰ ἄνθη. Δὲν ἐννοῶ μόνον τὴν μεγάλην κρεουργίαν, ἡ ὁποία τελεῖται, ἀπὸ τὴν νύκτα τῆς Πρωτομαγιᾶς, εἰς τοὺς κήπους καὶ τοὺς ἀγρούς. Ἐπὶ τέλους, καὶ νὰ πεθάνῃ κανεὶς εἶνε εὐχάριστον, ὅταν προσφέρῃ τὴν ζωήν του εἰς τὸν βωμὸν τῆς ἀγάπης. Ποῖος ὅμως θὰ εὕρῃ ἀρκετοὺς λόγους νὰ δικαιολογήσῃ τὴν ὕβριν τοῦ τσίρου, τὴν προσβολὴν τοῦ σκόρδου, τὴν ἀτίμωσιν τῶν ἀναθυμιάσεων τοῦ κακοχωνευμένου ρετσινάτου, ποὺ ὑφίσταται σήμερον ἡ μεγαλειτέρα ἀριστοκρατία τῆς ζωῆς, ἡ ἀριστοκρατία τοῦ φυτικοῦ βασιλείου;

Εἶνε τῷ ὄντι μέγα δυστύχημα, ὅτι ὅλοι οἱ ἄνθρωποι ἀνεξαιρέτως ἀγαποῦν τὰ ἄνθη ἢ προσποιοῦνται ὅτι τὰ ἀγαποῦν.. Καὶ φαντάζομαι τὴν ἀπελπισίαν τοῦ ρόδου, ποῦ εἶνε ὑποχρεωμένον νὰ ὑφίσταται τόσους ἐνοχλητικοὺς ἔρωτας καὶ τόσας ἀνιαρὰς ἐκδηλώσεις περιπαθείας, ἀπὸ τὴν στιγμὴν τῆς γεννήσεώς του ἕως τὴν στιγμὴν τοῦ θανάτου του. Καὶ ἡ ὡραιοτέρα γυναίκα, ἐπὶ τέλους, ἔχει

τὸ μέσον ν' ἀμυνθῇ κατὰ τῆς ὑπερβολικῆς αὐθαδείας τῶν θαυμαστῶν της. Ἠμπορεῖ ὁπωσδήποτε νὰ βάλῃ κάθε ἐνοχλητικὸν εἰς τὴν θέσιν του καὶ νὰ μοιράσῃ τὰς μυστικὰς της εὐνοίας κατὰ βούλησιν, Ἀλλὰ ἕνα τριαντάφυλλο; Ἡ τύχη του εἶνε χειροτέρα ἀπὸ τὴν τύχην τῆς δημοσίας γυναικός. Ἕνος βασιλεὺς ἠμπορεῖ νὰ τὸ φέρῃ εἰς τὰ χείλη του, ἀλλὰ καὶ ἕνας χαμάλης νὰ τὸ τρίψῃ βαναύσως εἰς τὰ ρουθούνια του.

***

Καὶ ἂν ἦσαν μόνον τὰ ὄργια τῆς Πρωτομαγιᾶς! Ἀλλὰ ἡ Μοῖρα τῶν λουλουδιῶν εἶναι μία φρικτὴ Μοῖρα ὅλον τὸν χρόνον. Τί ἀπαισιώτερον π. χ. ἀπὸ τὴν χυδαιότητα τῶν ἀνθρώπων, ποὺ στολίζουν μὲ ἄνθη τὰ πτώματα τῶν νεκρῶν των; Ποίαν σχέσιν ἠμπορεῖ νὰ ἔχῃ ποτὲ ἡ ζωὴ μὲ τὴν ἀποσύνθεσιν, ἡ δροσιὰ μὲ τὴν σαπρίαν, τὸ χρῶμα μὲ τὸν θάνατον, ἡ ποίησις μὲ τὸ μόλυσμα; Καὶ ἄλλοτε ἐζήτησα τὴν ἀπολύτρωσιν τῶν ἀνθέων ἀπὸ τὰς νεκρωσίμους ὑπηρεσίας των, ἐν ὀνόματι τῆς δικαιοσύνης, ἐν ὀνόματι τῆς ἠθικῆς, ἐν ὀνόματι τῆς καλαισθησίας. Καὶ εἶχα προσπαθήσει νὰ πείσω τοὺς νεκρούς, ὅτι θὰ ἠμποροῦσαν νὰ καταβαίνουν ἀξιοπρεπέστατα εἰς τὸν τάφον τους, χωρὶς τὴν εἰρωνείαν τῶν λουλουδιῶν. Ὄχι μόνον κανεὶς δὲν μὲ ἤκουσεν ὅμως, ἀλλὰ καὶ μία εὐγενὴς μου φίλη μ' ἐλιθοβόλησεν, ὡς τὸν ἔσχατον τῶν ἀναισθήτων, ἀπὸ τὸ ὕψος τῆς στήλης μιᾶς Ἀθηναϊκῆς ἐφημερίδος.

Δὲν μοῦ ἔμενε πλέον παρὰ νὰ σιωπήσω. Ἔκτοτε ὅμως ἔπαυσα νὰ παρακολουθῶ κηδείας καὶ νὰ δέχωμαι προσκλήσεις γάμων. Καὶ ὄχι χωρὶς λόγον! Διότι βαθμηδὸν κατήντησα νὰ χάσω τὴν αἴσθησιν τῆς γλώσσης τῶν ἀνθέων. Αἱ κηδεῖαι μοῦ ἔκαμναν τὴν ἐντύπωσιν μιᾶς μακαβρίου παρῳδίας γαμηλίων πομπῶν, καὶ οἱ γάμοι, ὅπου ἡ ἀναπνοὴ τῶν λουλουδιῶν ἀνεμιγνύετο, μέσα εἰς τὸν κλειστὸν χῶρον, μὲ τὸ θυμίαμα τοῦ λιβανιστηρίου μοῦ ἐνθύμιζαν τρομακτικὰ τὸν θάνατον. Καὶ διατὶ ὅλα αὐτά; Διότι ἁπλούστατα οἱ ἄνθρωποι ἐπιμένουν ν' ἀναμιγνύουν τὰ σύμβολα τῆς ζωῆς καὶ τοῦ θανάτου, τῆς χαρᾶς καὶ τοῦ πένθους, μ' ἕνα τρόπον ὑπερτάτης ἀκαλαισθησίας. Ἀλλὰ τὸ ρόδον, κύριε, ἐγεννήθη χθὲς τὴν αὐγὴν καὶ θ' ἀποθάνῃ σήμερον τὸ βράδυ. Καὶ εἰς τὸ διάστημα αὐτὸ τῆς μικρᾶς καὶ ἐντόνου ζωῆς του ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ζήσῃ, νὰ ρουφήξῃ φῶς, νὰ ῥιπισθῇ ἀπὸ τὰς αὔρας, νὰ μεθύσῃ ἀπὸ ἔρωτα καὶ νὰ αἰσθανθῇ τὰς ἡδονὰς τῆς μητρότητος, ὅλα δὲ αὐτὰ μέσα σὲ ὀλίγας ὥρας. Ποῖος σοῦ δίδει τὸ δικαίωμα νὰ τὸ στείλῃς νὰ συνοδεύσῃ τὸν νεκρόν σου, ἐνῷ κοκκινίζει ἀπὸ ἐρωτικὴν φλόγα;

***

Καί, ὡς νὰ μὴν ἔφθανεν ἡ αἰωνία παρεξήγησις καὶ ἡ αἰωνία βαναυσότης, ἐθεσπίσθη καὶ ἡ Πρωτομαγιά, διὰ νὰ συγκεντρωθῇ εἰς μίαν ἡμέραν ὅλη ἡ ἀδικία τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὸ ἄνθος. Καὶ δὲν ὑπάρχει σήμερον κρασοπότηρον εἰς ἐξοχικὴν ταβέρναν, ποὺ νὰ μὴν βαστάζῃ, ἐν μέσῳ τσίρων καὶ σκόρδων, τὴν τραγῳδίαν τῶν κομμένων ρόδων. Δὲν ὑπάρχει στῆθος γαλακτοφόρου ἀγελάδος, ποὺ νὰ μὴν ὑβρίζῃ τὴν δόξαν τῶν κήπων. Δὲν ὑπάρχει σκονισμένον ροῦχον καὶ ἱδρωμένον ὑποκάμισον, ποὺ νὰ μὴν προστρίβεται χυδαιότατα πρὸς τὸ ἄϋλον χνοῦδι τῆς λουλουδένιας παρθενίας. Τί μέγα δυστύχημα, τῷ ὄντι, ὅτι ὅλοι οἱ ἄνθρωποι ἀνεξεραίτως ἀγαποῦν τὰ ἄνθη καὶ ὅτι δὲν εὑρίσκεται κανεὶς καὶ ν' ἀγαπήσῃ καὶ τίποτε ἄλλο εἰς τὸν κόσμον αὐτόν! Ἡ σοφὴ καὶ προνοητικὴ φύσις, εἶμαι βέβαιος, ὅτι εἰς τὴν στιγμὴν τῆς δημιουργίας ἔλαβε σπουδαιότατα ὑπ' ὄψει τὸν τρομερὸν κίνδυνον τῆς χυδαίας αὐτῆς ἀγάπης. Καὶ ἔδωκεν ὡς ὅπλον τ' ἀγκάθια εἰς τὰ ρόδα. Ἀλλὰ ἢ δὲν ὑπελόγισε, φαίνεται, τὴν δύναμιν τοῦ ἀνθρώπου ἢ ἐπίστευσεν εἰς τὴν εὐγένειαν τῆς ψυχῆς του. Διαφορετικὰ θὰ ὥπλιζε κάθε ρόδον μὲ ἕνα τοὐλάχιστον μυδραλλιοβόλον.

ΠΑΥΛΟΣ ΝΙΡΒΑΝΑΣ

Λαογραφικαὶ καὶ ἠθογραφικαὶ σελίδες.

[Ἡ ἱστορικὴ καὶ λαογραφικὴ ἐν γένει ἔρευνα τῆς Μακεδονίας καὶ Θρᾴκης ἤρχισε νὰ ἀπασχολῇ τοὺς Ἕλληνας ἱστοριογράφους καὶ λογοτέχνας· Ἤθη, ἔθιμα, μορφαί, τύποι, ἐνδυμασίαι, παραδόσεις, θρῦλοι, ᾄσματα, προλήψεις, σύμβολα, ἰδανικά, ἀκόμη δὲ καὶ τὰ κατὰ τόπους γλωσσικὰ ἰδιώματα, ὅλη ἡ ζωὴ τῶν ἀγρῶν καὶ τῶν πόλεων καὶ τῶν βουνῶν, ὅπου ἐπλανᾶτο καὶ ἐστέναζε καὶ ὠνειροπόλει τὸ Πάσχα τῆς ἀναστάσεως, ἡ ἐθνικὴ ψυχή, ὅλαι αἱ ἐκδηλώσεις ζωῆς βασανισμένης τόσων αἰώνων, πρέπει ν' ἀποκρυσταλλωθοῦν ὡς μνημεῖα πολύτιμα διὰ τὴν ἱστορίαν τῆς Μακεδονίας. Καὶ τόσῳ μᾶλλον, καθόσον ὁ νεώτερος ἑλληνικὸς πολιτισμός, ὁ ῥαγδαίως εἰσχωρήσας εἰς τὰς Ν. Χώρας, θὰ μεταβάλῃ συντόμως τὴν φυσιογνωμίαν καὶ τὴν ἔκφρασιν τῆς χθές. Ἐκ τῆς ἀρχῆς ταύτης ἐμπνεομένη ἡ «Μακεδονικὴ Τέχνη» θὰ ἀφιερώσῃ ὄχι ὀλίγας λαογραφικὰς καὶ ἠθογραφικὰς σελίδας, παρακαλεῖ δέ, πάντας τοὺς δυναμένους νὰ τὴν συντρέξουν εἰς τὴν προσπάθειάν της αὐτήν, ὅπως μᾶς ἀποστείλουν ὅτι ἐνδιαφέρον ἐπ' αὐτοῦ κατέχουν.

Μία περίεργος καὶ ἐνδιαφέρουσα μορφὴ ἐκ τοῦ κύκλου τῶν κατὰ τῆς τυραννίας προμάχων εἶνε καὶ ἡ Καπετὰν Περιστέρα. Ἀντὶ ἄλλης βιογραφικῆς σημειώσεως ἐπροτιμήσαμεν νὰ παραθέσωμεν τὴν κατωτέρω ὡραίαν καὶ χαρακτηριστικὴν περιγραφὴν τοῦ κ. Σπύρου Μελᾶ, ἣν πρὸ πολλῶν ἐτῶν ἔγραψε κατὰ τὴν ἀνὰ τὴν Μακεδονίαν περιοδείαν του.

Γιὰ τὸ ἔργο τοῦ κ. Σπύρου Μελᾶ θὰ ἀσχοληθοῦμε σὲ προσεχὲς τεῦχος.

Η ΚΑΠΕΤΑΝ ΠΕΡΙΣΤΕΡΑ

Ὅταν τὰ γεγονότα τοῦ ῥωσσοτουρκικοῦ πολέμου ἐπροκάλεσαν τὴν γνωστὴν ἀνταρτικὴν δρᾶσιν τῆς τότε πολὺ μικρᾶς Ἑλλάδος, οἱ βράχοι τῆς Σιατίστης ἔδοσαν ἄσυλον εἰς πολλοὺς ἀνδρείους ὁπλαρχηγούς, ὡς ὁ καπετὰν Λεωνίδας, ὁ Νταβέλης, ὁ Σπανὸς κ' ἔγιναν μάρτυρες πολλῶν ἡρωϊκῶν συμπλοκῶν τῶν Ἑλληνικῶν σωμάτων πρὸς τουρκικὰ καὶ ἀλβανικὰ ἀποσπάσματα.

Τὴν ἐποχὴν ἐκείνην πολλοὶ νέοι Σιατιστεῖς, ἠλεκτριζόμενοι ἀπὸ τὴν λεβεντιὰν τῶν ἀνταρτῶν, ἄφηναν τὴν τσοπάνικην ἀγκλίτσαν ἢ τὸ τσαπί, ἔπερναν τὰ ὅπλα κ' ἔβγαιναν εἰς τὰ Μακεδονικὰ βουνά, διὰ νὰ συνεχίσουν τὴν θείαν ἐποποΐαν τοῦ Εἰκοσιένα. Μεταξὺ τῶν νέων αὐτῶν ἕνας κάποιος Κράκας, ἀμπελουργὸς ἀπὸ τὴν Γεράνειαν, ἠκολούθησε τὸν καπετὰν Σπανὸν κ' ἐπολέμησε μαζί του ἡρωϊκώτατα ἐναντίον τῶν Τουρκικῶν ἀποσπασμάτων τῆς Λαψίστας, τῶν Γρεβενῶν καὶ τῆς Βερροίας. Μετὰ τὸν φόνον τοῦ ἀρχηγοῦ ὅμως, ὅταν τὸ σῶμα διεσπάσθη κ' ἐμοιράσθηκεν εἰς μικρὰς συμμορίας, αἱ ὁποῖαι δὲν περιεφρόνουν πολλάκις καὶ τὴν ἁπλῆν ληστείαν, ὁ Κράκας αὐτὸς εὑρέθη καπετάνιος ἐπὶ κεφαλῆς δέκα ἕως δεκαπέντε παλληκαριῶν. Κατὰ τὰς βροχερὰς καὶ ἀσελήνους νύκτας, ἀλλὰ καὶ μὲ πανσέληνον ἐπίσης, οἱ γεροντότεροι ἀπὸ τοὺς Σιατιστεῖς ἐνθυμοῦνται ἀκόμη τὸν γενναῖον ὁπλαρχηγὸν ποῦ γλυστροῦσε μαζὶ μὲ τὸ σῶμα του μέχρι τοῦ πατρικοῦ σπιτιοῦ του εἰς τὴν Γεράνειαν διὰ νὰ ἀναπαυθῇ καὶ νὰ εὔγῃ πάλιν τὴν αὐγὴν εἰς ἀναζήτησιν κινδύνων, περιπετειῶν, λιρῶν καὶ δόξης.

Ἡ Περιστέρα ἦτο ἀδελφὴ τοῦ Κράκα. Καὶ εἴτε διότι τὴν ἐβασάνιζαν οἱ Τοῦρ-

κοι ὡς συγγενῆ ἀντάρτου. Εἴτε διότι συνέλαβε σφοδρὸν ἐρωτικόν πάθος πρὸς κάποιον ἀπὸ τοὺς ἀνδρείους τοῦ ἀδελφοῦ της, ἐφόρεσε τὴν στολήν καὶ τὰ ἅρματα τοῦ ἀντάρτου καὶ μίαν νύκτα ἠκολούθησε τὸ σῶμα εἰς τὰ βουνά. Ἀλλ' ὡς Ἀμαζόνος τὸ ἄστρον της ἐμεσουράνησεν ὅταν ὁ ἀδελφός της, συλληφθείς μετὰ προδοσίαν ἑνὸς χωρικοῦ, ἐθανατώθη ἀπὸ τοὺς Τούρκους, οἱ ὁποῖοι ἐξέσχισαν εἰς λωρίδας τὸ δέρμα του. Ἡ Περιστέρα ἔγινε λέαινα. Ἀνέλαβεν αὐτή τήν ἀρχηγίαν τοῦ Σώματος καὶ ἐντός ὀλίγων ἡμερῶν ἐτιμώρησε μὲ τὸν παραδειγματικώτερον τῶν θανάτων τὸν προδότην καὶ τοὺς φονεῖς τοῦ ἀδελφοῦ της. Ἐπὶ ἓξ μῆνας κιτόπιν κανείς Τοῦρκος στρατιωτικός δὲν ἠμποροῦσε νὰ κοιμᾶται ἥσυχος. Ἀπιστεύτως γενναία, πολυμήχανος καὶ ἀποφασιστική ἐτρομοκράτει τὴν ἐπαρχίαν εἰς ἀκτῖνα ἑκατοντάδων χιλιομέτρων, ἡ κόρη αὐτή, πρὸς τὴν ὁποίαν, ἐπὶ τέλους, ἠναγκάσθη νὰ συνθηκολογήσῃ μία ὁλόκληρος αὐτοκρατορία. Τῆς ἔδοσαν ἀμνηστείαν ὑπὸ τὸν ὅρον νά κάθεται φρόνιμα εἰς τὸ ἑξῆς.

Ἔτσι, μίαν παραμονὴν εἰκοστῆς πέμπτης Μαρτίου ἕνας πυροβολισμός ῥιφθεὶς εἰς τήν ἀγοράν εἰδοποίη ὅτι κἄτι ἔκτακτον συμβαίνει. Ὅσοι ἐπρόλαβαν νὰ βγοῦν στήν πόρτα τοῦ μαγαζιοῦ των τὴν εἶδαν μὲ τὸ ὅπλον ἀκόμη καπνίζον εἰς τὸ χέρι. Τὴν συνώδευε Τοῦρκος στρατιώτης ὁ ὁποῖος τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἔβλεπε χάσκων.

— Δὲ μοῦ δίδεις τὸ ντουφέκι σου, καϋμένε; τοῦ εἶχεν εἰπῆ.

— Τί τὸ θέλεις;

— Νὰ ρ ξω μιὰ στὸν ἀέρα νὰ μάθῃ ἡ Σιάτιστα πῶς ἦρθα.

Μετ'ὀλίγον μ' ἕνα σάλτον ἡ ἡρωῒς ἐπέρασε τὸ κατώφλιον τῆς Μητροπόλεως κ'εὑρέθη ὡς νὰ ἔπεσεν ἐξ οὐρανοῦ πρὸ τοῦ τότε Μητροπολίτου Ἀγαθαγγέλου, ὁ ὁποῖος τὴν ηὐλόγησε, καὶ ποτὲ δὲν θὰ λησμονήσουν οἱ Σιατιστεῖς τὸν θαυμάσιον λόγον ποῦ ἐξεφώνησε τὴν ἄλλην ἡμέραν ἐπὶ παρουσίᾳ της καὶ πρὸς τιμήν της εἰς τήν ἐκκλησίαν τοῦ Ἁγίου Δημητρίου ὁ ἐνθουσιώδης ἐκεῖνος ἱεράρχης.

Ἔκτοτε ἡ καπετάν Περιστέρα ἐζοῦσεν ἥσυχα εἰς τὸ σπιτάκι της. Μόνον ποῦ ἀγαποῦσε νὰ στολίζῃ τὸ γενναῖον της στῆθος μὲ χρυσᾶ γιορντάνια καὶ ῥαμματιές ἀπὸ φλουριά καὶ νὰ διασχίζῃ τήν πόλιν κατὰ τὰς ἐπισήμους ἡμέρας, ὡς ὅραμα λεβεντιᾶς, ὡς μιὰ πρόκλησις πρὸς τὰ παλληκάρια, ὡς ἄφωνος ἀλλ' εὔγλωττος ὑπόμνησις τοῦ ἡρωϊκοῦ ἰδεώδους.

Αὐτὰ δὲν ἄρεσαν ὅμως εἰς τοὺς τούρκους καὶ ἀπεφάσισαν νὰ τὴν ἐξοντώσουν. Αἰφνηδίως στρατιῶται περιεκύκλωσαν τὸ σπίτι της. Ἀλλ' ὅταν ἐμπῆκαν ἐπὶ τέλους κι' ἐπέρασαν κατὰ σειρὰν τὰ δωμάτια ἕνα πρὸς ἕνα, δὲν εὗρῆκαν ψυχήν. Ἡ καπετὰν Περιστέρα τοὺς εἶχε μυρισθῇ καὶ εἶχε πετάξει ἐν τῷ μεταξὺ πολὺ μακρυά. Ἀπὸ μάνδρας εἰς μάνδραν ἔφθασε πηδῶντας ἔξω τῆς πόλεως, καὶ ἀπὸ κεῖ, γρήγορη σὰν ζαρκάδι, εὑρέθη καὶ πάλιν εἰς Θεσσαλίαν, ὅπου ἔλαβε τὸ πεζότερόν τέλος: Ὑπανδρεύθη.

* *
*

Τὴν στιγμὴν ποῦ ἤκουσα τὴν ἱστορίαν της, εἶχα ἐμπρός μου μίαν φωτογραφίαν της. Ἔβλεπα καὶ δὲν ἐχόρταινα τὸ καλοδεμένο κ' εὔγραμμον σῶμα της, τὸ ὁποῖον ἐφάνταζε περισσότερον μέσα εἰς τὸν κομψὸν εὐζωνικὸν ντουλαμᾶν, τὸ πλούσιον στῆθος της, τὸν καταρράκτην τῶν μαύρων μαλλιῶν, ποῦ ἔπεφτιν λυτὰ πρὸς τοὺς τορνευτοὺς ὤμους, καὶ τέλος, κάτω ἀπ' τὸ στραβὸ χρυσοκέντητο φεσάκι, τὸ αὐστηρὸν πρόσωπον μὲ τὰ μαῦρα ζωηρότατα μάτια. Τὴν λυγερὴν μέσην ἔζωνε τὸ σπαθί καὶ μὲ τὸ δεξί χέρι κρατοῦσε τὸ ντουφέκι, ἐπάνω εἰς τὸ ὁποῖον ἐστηρίζετο μὲ ἀφέλειαν καὶ χάριν, καθὼς μία κυρία εἰς τὸ ὀμπρελλίνον της. Τίποτε δὲν μ' ἐξάφνιζεν. Ὅπως ὅλα τὰ φυσικά, δηλαδὴ τὰ τέλεια πλάσματα, ἡ καπετάν Περιστέρα ἦταν γεννημένη γι'αὐτὰ ποῦ ἔκανε. Κρῖμα μόνον ποῦ δὲν ἀπέθανε ὅταν ἦταν καιρός, ὥστε νὰ μήν καθαρίζῃ σήμερον πατάτες εἰς κανένα σπίτι τῆς Λαρίσσης, μὲ χέρια ῥικνὰ καὶ τρέμοντα καὶ πικρὰν νοσταλγίαν εἰς τὴν γεροντικήν της καρδίαν.

ΣΠΥΡΟΣ ΜΕΛΑΣ

ΤΟ ΔΙΗΓΗΜΑ

ΓΙΑΤΙ ΛΥΠΑΣΑΙ;

Όταν ἀφήσανε τὸν Κούρμα ἀπ' τὴ φυλακή, εἴτανε νύχτα. Καὶ τοῦ φάνηκε παράξενο, πῶς τὸν βγάλανε τέτοια ὥρα, καὶ γιατί. 'Αλλὰ χωρὶς νὰ ρωτήσει, χωρὶς τίποτα νὰ πεῖ, ἔφευγε καὶ πῆρε τό δρόμο τῆς πόλης.

Ὁ οὐρανὸς εἴταν καθαρὸς, γεμάτος ἄστρα Φυσοῦσε ὅμως ἄνεμος ψυχρός, πού τὸν ἔκανε νὰ τρέμει.

Στὴν πόλη, ὅταν ἔφτασε, εἶδε σκοτεινούς τοὺς δρόμους, κατασκότεινους. 'Αλλὰ τὰ καταστήματα εἴταν ἀνοιχτὰ, φωτισμένα μὲ μικρὸ φῶς. Καὶ στοὺς σκωτεινούς δρόμους, πλῆθος ἀνθρώπων γύριζε σιωπηλό ἤ ὅταν μιλοῦσε θὰ μιλοῦσε σιγὰ, ἀθόρυβα.

— Μὰ γιατί κάνουν ἔστι, γιατὶ εἶνε σκοτεινιὰ; σκέφτηκε καὶ θέλησε νὰ ρωτήσει.

'Αλλὰ μὲ μιᾶς;

— Τὶ μὲ μέλλει! Δὲν πάω καλύτερα νὰ βρῶ καμιά μεριά νὰ τὸ πάρω! εἶπε.

Στὸ νοῦ του ἦρθε μιὰ σπηλιὰ, ποὔχε μείνει κἄποτε, ὁλόκληρη μέρα.

Καὶ περνῶντας τούς δρόμους τούς σκοτεινούς, καὶ χωρὶς νὰ δίνει προσοχή στὸ πλῆθος πού γύριζε, ἔφτασε σὲ μιὰ ψιλή καὶ ἐρημικιὰ παραλία. 'Εκεῖ κοντά βρισκόταν ἡ σπηλιὰ.

Στάθηκε ὅμως, ἄτυχος. Γιατὶ βρῆκε τὴ σπηλιὰ νἄχει πόρτα τώρα, καὶ πόρτα γερή καὶ κλεισμένη καλά.

— Μπά, ἔκανε, καὶ τὶς σπηλιές κλείνουν ἀκόμα τώρα; Ἔ, πάλι καλὰ, ἀλλοῦ!

Καὶ ζήτησε ἕνα μέρος κατάλληλο γιὰ νὰ πλαγιάσει. Καὶ βρῆκε.

'Αλλὰ γιατὶ, ἄν καὶ φυσοῦσε ὁ ἄνεμος, ποὔκανε τή θάλασσα νὰ χτυπᾶ ἀφρισμένη, στὰ βράχια, δὲν ἀκουγόταν ἡ βουή της, οὔτε ὁ κρότος τῶν κυμάτων της...

— Τὶ σὲ μέλλει; εἶπε στὸν ἑαυτό του καὶ γύρισε καὶ κοίταξε τὰ ἄστρα πού σάλευαν, παίξανε τὶς ἀκτίνες τους...

Ξύπνησε. Εἶδε πάλι τἀστέρια νὰ λάμπουν. Αἰσθάνθηκε εὐχαρίστηση ποῦ βρισκόταν ἔξω καὶ ἀνέπνευσε τὸν ψυχρὸ ἀέρα μὲ ἡδονή.

Σκέφτηκε ὅμως, πῶς πάλι θὰ πήγαινε νὰ δουλέψει στὰ κατάβαθα τῆς γῆς, γιὰ νὰ βγάλει τὸ ψωμί του, καὶ μελαγχόλησε.

Πρόσωπα πολλά ἤρθανε στὸ νοῦ του, ἄλλα ἀγαπητά καὶ ἄλλα ἀντιπαθητικά. Ἄραγε καὶ οἱ φίλοι του θ'ἄτανε ἔξω, ἤ θὰ τοὺς κρατοῦσαν ἀκόμα μέσα, καὶ στὸ νοῦ του ἦρθε καὶ ἡ μέρα ποῦ τοῦς εἶχαν πιάσει... Ὅλοι δεμένοι καὶ δυό, δυό πάγαιναν καὶ ὁ κόσμος ἄλλος τους ἐκοίταζε περίεργος καὶ ἄλλος γελοῦσε καὶ τούς περιγελοῦσε. Καὶ γιατί αὐτό; Γιατὶ κι'αὐτοί εἴχανε ζητήσει νὰ παίρνουν περισσότερο ἀέρα καθαρό, καὶ νὰ βλέπουν. λίγο ἥλιο ..

Σηκώθηκε νὰ πάῃ στὴ πόλη. Δὲν εἶχε ὄρεξι νὰ κοιμηθεῖ. Ἴσως καὶ νὰ πλησίαζε νὰ ξημερώσει.

Καθὼς ἔφευγε πλησίασε στὰ βραχία τὰ ψηλά, κἔσκυψε νὰ δεῖ τὴν θάλασσα. Τρόμαξε. Νερὸ δὲν εἶδε νὰ χτυπᾶ στὰ βράχια, ἀλλὰ μὸνο χαμηλά, χαμηλά, σὲ τρομερό βάθος, κἄτι νὰ λάμπει ἤ νὰ γιαλιζει...

— Μπά, μὰ τεῖνε, αὐτό! εἶπε.

Κείνη τὴ στιγμή ταράχθηκε περισσότερο Διέκρινε ἡ ματιὰ του δυό ἄλογα νὰ περνοῦν κάτω, στὰ βάθη, καὶ πίσω ἕνα ἁμάξι μακρύ.

— Μὰ τίνε αὐτό; Βρὲ παράξενο!... ἔκανε. Νόμισε πῶς ὀνειρευόταν. 'Αλλὰ σε λίγο, ἀφοῦ ἔμεινε ἀκίνητος κοιτάζοντας τὸ ἁμάξι καὶ τἄλογα, ποῦ χανόνταν στὸ σκοτάδι, εἶπε στὸν ἑαυτὸ του.

— Τὶ σέ μέλλει!... Δὲν τραβᾶς γιὰ μέσα... Καὶ προχώρησε γιὰ τὴν πόλη.

Τώρα ὅμως, ὅταν ἔφτασε εἶδε, ὅπου περνοῦσε, ἐρημιὰ μεγάλη, καὶ τὰ σπίτια νἄχουν ἀνοικτά τὰ παράθυρα και τὶς πόρτες.

— Μὰ τὶ συμβαίνει; ἔλεγε.

Μιὰ βουή ξαφνική, ἤρθε στ'αὐτιὰ του, βοή λαοῦ.

— Μπὰ, εἶπε, κάτι συμβαίνει!

Καὶ προχώρησε νὰ πάῃ στὸ μέρος πού ἐρχόταν ἡ βοή!

Οὔτε φῶς, οὔτε φωσάκι τώρα, ἀπ' ὅπου περνοῦσε. Σκοτεινὰ ὅλα, κατασκώτεινα. Και σθανόταν κρύο διαπεραστικό.

Ἡ βοὴ δυνάμωνε, καὶ αὐτὸς προχωροῦσε πιὸ γρήγορα.

'Αλλὰ πηγαίνοντας ἔτσι λίγο ἔλειψε νὰ συγκρουστῇ μὲ κάποιον, ποῦ βγῆκε τρέχοντας ἀπὸ ἕνα δρομάκι.

Τὰ μάτια τοῦ Κούρμα συνηθισμένα ἀπ' τὰ σκοτεινὰ ὑπόγεια, ποὺ τὸν εἴχανε κλεισμένο, ἀπ' τὶς τρύπες ποὺ δούλευε, τὸν γνωρίσανε εὐθύς!

—Ὁ Μαλάς, φώναξε.

—Βρὲ ὁ Κούρμας! . . . . 'Απήντησε κεῖνος

Βγῆκες καὶ σύ; Καὶ πότε σἀφήσανε;

—Χτὲς τὸ βράδυ . . .

—Βράδυ; . . ., Ἄ! ἄ! . . Μὰ δὲν ξέρεις, ὅτι, βράδυ καὶ μέρα δὲν ὑπάρχουν τώρα;. . Κι' ὅλο βράδυ εἶνε;

Ὁ Κούρμας τὸν κύτταζε μὲ προσοχή.

—Θὰ τοὖστριψε φαίνεται, σκέφτηκε, μέσ' στὰ μπουντρούμια, ποὺ τὸν εἶχαν κλήσει.

—Τὶ μὲ κοιτάζεις ἔτσι; τὸν ρώτησε ὁ Μαλάς; Δὲν ξέρεις τίποτα, βλέπω, νομίζεις ὅτι τἄχασα, ἔ; Καὶ δὲν μοῦ λές, μωρέ, γιατὶ μᾶς βγάλανε; Γιαῦτὸ μᾶς ἀφήσανε. Τοὺς ἔχει πάει νά! Ὁ ἥλιος δὲν τὸ ξέρεις ὅτι ἔσβυσε, ἔχασε τὸ φῶς του ξαφνικά καὶ τὰ νερὰ τραβηχτήκανε, λιγοστέψανε, τῆς θάλασσας.

Τώρα λένε πῶς θὰ βάλουν τεχνιτὰ πράμματα νὰ κάνουν ὅ,τι ἔκανε ὁ ἥλιος!... Μὰ γιὰ ἄκου! Ὁ λαὸς ὅλος εἶνε μαζεμμένος ἔξω ἀπ' τὴν πόλη καὶ περιμένει ἀπ' τὸν σβυσμένον ἥλιο νὰ φανῇ! . . . Καὶ ἅμα τὸν δεῖ θὰ κάνῃ παράκληση νὰ τοὖρθῃ πάλη τὸ φῶς του. . . .

Ὁ Κούρμας εἶχε ζαλιστῇ.

—Μὰ τ' εἶνε αὐτά! . . . .

—Ναί, ναί! . . . .

Μιὰ βουὴ μεγάλη, τρομερὴ ὑψώθηκε κείνη τὴ στιγμή....

Ὁ Μαλὰς στράφηκε στὴν ἀνατολή! !

—Νά, νά, κύτταξε! . . . Νὰ ὁ ἥλιος! . . . φώναξε στὸ φίλο του.

Ἕνας ὄγκος κόκκινος, πυρωμένος καὶ σκοτεινὸς σὲ πολλὲς μικρὲς μεριὲς καὶ ποῦ ἐδῶ καὶ κεῖ μικρὲς λάμψες πετοῦσε. εἶχε φανεῖ.

—Νάτος! . .

Ὁ Κούρμας τὸν κύτταζε σιωπηλός.

—Πᾶμε καὶ μεῖς στὴν παράκληση, πᾶμε νὰ παρακαλέσουμε . ., τοῦ εἶπε ὁ σύντροφος του κ' ἔκανε νὰ προχωρήσῃ.

—Ποῦ, ποῦ νὰ πᾶμε. εἶπες; ρώτησε ὁ Κούρμας, ἄν καὶ ἄκουσε καλά.

—Ἐκεῖ ποῦ ὅλος ὁ λαὸς θὰ παρακαλέσῃ.

—Τὶ λές: τὶ λές; Γιὰ τρελλὸ μὲ πῆρες;..... Τὶ θέλω γὼ νὰ παρακαλέσω μαζί τους; Τὶ θέση ἔχω γώ; Καὶ σύ! . . . Γατὶ θὰ πᾶς ἐσύ; Τὸν ἤξερες τὸν ἥλιο ποῦ χάθηκε, σύ, τὸν ἀπόλαψες διόλου, ποῦ θὰ πᾶς νὰ παρακαλέσεις Ποτὲ νὰ μὴν ἔρθει! Καλύτερα ἔτσι, χίλιες φορές!.. ,

ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ Ν. ΒΟΥΤΥΡΑΣ

<u>ΞΕΝΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ</u>

ΤΑ ΜΑΓΔΑΛΑ

— Ἀπ' τὸ Εὐαγγέλιο κατὰ τὸν Ἰούδαν.

Τῶν Μ. καὶ Α. Audin

1

Μάγδαλα! Πόλη γλυκιά, λίκνισε τὴν ἀθυμία σου στὴν ἄκρη τῆς λίμνης, ποῦ τραγουδεῖ.

Οἱ θυγατέρες καὶ τὰ παιδιὰ τῶν ἀνθρώπων τρέχουν ἀπὸ τὸν Κάρμηλο κι' ἀπὸ τὸ Λίβανο κι' ἀπὸ τὸ Ἑρμὼν κι' ἀπὸ τὸ Γαλαάδ κι' ἀπὸ τὸ Σαρὼν κι' ἀπὸ τὸ Ἰσραὴλ καὶ τὸ Ραμᾶ.

Κατεβαίνουν τὶς πλαγιὲς τῶν κοιλάδων ἴσαμε σὲ γιὰ νὰ πνίξουν τοὺς πόνους των στὸ καθάριο γλυκόπιοτο τῶν ἡδονῶν, ποῦ προσφέρεις.

Ἡ ἀπὸ καρυδιὲς καὶ φοινικόδεντρα ζώνη σου σέ κρύβει ἀπὸ τὰ μάτια, ποῦ δὲν ξαίρουν καθόλου ν' ἀγαποῦν. Τὸ μέτωπό σου ὑψώνεται ὑπερήφανο πρὸς τὸ γαλάζιο τοῦ οὐρανοῦ σου.

Εἶσαι ὄμορφη, ὦ βασίλισσα τῆς μικρῆς θάλασσας; τὰ μαλλιά σου εἶναι δάση, ποῦ ξαπλώνονται ἡδονικὰ στὰ βαθιὰ τῶν κοιλάδων.

Καὶ κοντά σου δὲν σκέφτεται κανεὶς καθόλου τὸν θάνατο, γιατὶ εἶσαι τὸ δέντρο τῆς ζωῆς μέσα στὸν κῆπο τῆς εἰρήνης.

2

Κοντὰ σου οἱ ἄνθρωποι εἶναι ἀγαθοὶ καὶ δὲν ξέρουν τὸ μῖσος. Μέσ στὰ τείχη σου δὲν ὑπάρχουν οὔτε πλούσιοι, οὔτε φτωχοί, ο τε παπάδες ὑπερήφανοι, οὔτε ἁμαρτωλοί, κολασμένοι.

Οἱ ἄνθρωποι τῶν Μαγδάλων δὲ μαζεύουν μὲ στοργὴ θησαυρούς. Ἀλλὰ βάζουν στὸν ἴδιο τόπο ὅλοι τὰ πλούτη τους κ' εἶν' εὐτυχισμένοι, ποῦ ἀγαπιοῦνται μεταξύ τους βαθειά

Ὦ Μάγδαλα, δέντρο τῆς ζωῆς μέσα στὸν κῆπο τῆς εἰρήνης, θὰ μείνετε πάντα ὁ καθρέφτης μιᾶς μυστικῆς ἀνθρωποτητος. Κι' ὅταν ὑποφέρουν οἱ ἄνθρωποι θὰ σᾶς σκέφτονται καὶ θὰ σᾶς ἀναζητοῦν.

3

Κι' ἂν τὰ Μάγδαλα εἶναι ἡ πιὸ γλυκειὰ μέσ' στὶς πόλεις, ἡ Μαρία εἶνε ἡ ὀμορφότερη ἀνάμεσα στὶς γυναῖκες τῶν Μαγδάλων.

Εἶναι μελαχροινὴ μὰ ὄμορφη, ὅπως οἱ τέντες τοῦ Κηδάρ,

εἶναι μελαχροινὴ γιατὶ τὴν κύτταξεν ὁ ἥλιος,

εἶναι ὄμορφη σὰν τὴ Θερσὰ καὶ σὰν τὴ νύχτα ἡδονική,

τὰ δόντια της εἶναι σὰν ἕνα κοπάδι ἀρνάδων. ποῦ βγαίνουν δυό, δυὸ ἀπ' τὸ λουτρό τους,

τὸ μάγουλό της εἶναι σὰν ρόδο σκασμένο

κάτου ἀπ' τὶς πτυχώσεις τοῦ πέπλου της,

τὸ χαμόγελό της εἶναι σἄν ἕνα ποίμνιο. ποῦ κατεβαίνει ἀπ' τὰ βουνά.

σὰ μιὰ πηγὴ σὲ κοιλάδα,

εἶναι ὄμορφη, εἶναι εὐχάριστη, εἶνε ἀχτινόβολη καὶ γλυκιά.

4

Πλανώμενον μέσα στίς ὄχθες, τὸν εἶδε μιὰ μέρα μέσα στο φῶς καὶ τὴ δροσιὰ τῆς δεσμεύτριας μοναξιᾶς της. Βάδιζε πολὺν καιρό ὡς ποῦ νὰ κουράσει το φλογισμένο του σῶμα. Πλανιότανε τρεφόμενος μὲ καρποὺς καὶ πίνοντας ἀπὸ πηγὲς δροσερές.

Κ' ἡ περήφανη ἔγειρε τὸ φορτωμένο ἀπὸ ἀρώματα μέτωπό της πρὸς τὸν δυστυχῆ

Στὴν ὠχρὴ καὶ ξανθή του μορφὴ εἶδε μιὰ μεγαλειότητα, ποὺ δὲν ὑπῆρχε σ' ὅλους ἐκείνους, ποὺ ὡς τότε ἀγάπησε, μιὰν ὀμορφιά, ποὺ δὲν εἶχαν οἱ θεοὶ τῶν 'Εθνικῶν.

Κ' ἡ κουρασμένη της καρδιὰ γοητεύθηκε.

'Ο 'Ιησοῦς ἐμίλησεν ἔτσι:

«Ὦ γυναῖκα τῶν Μαγδάλων, ἔρχομαι ἀπὸ μακρυνὲς ἐρήμους, ὅπου ἡ καρδιά μου κουράστηκεν ἀσκητεύοντας. Περᾶστε δίχως νὰ μὲ δῆτε».

Κ' ἡ Μαρία ἀπάντησε:

«Ἐλᾶτε σεῖς ποὺ ὑποφέρετε τὰ Μάγδαλα δὲν ξανάβουν τὴ θλίψη, ἀλλὰ τὴ γιατρεύουν Γιατὶ μέσα σ' αὐτὰ τὰ τείχη κανεὶς δὲν πρέπει νὰ ὑποφέρῃ

»Τὸ πρόσωπό σας δὲν εἶναι καθόλου καμωμένο γιὰ τὶς σκληρὲς ἀγρυπνίες τῆς ἐρήμου κι' οὔτε η εὔθραστη ὕπαρξή σας γιὰ τὰ οὐρλιάσματα τῶν Προφητῶν. 'Ελᾶτε στὰ Μάγδαλα, ποῦ βασιλεύει ἡ μεγάλη χαρὰ τῶν ἐρασμίων πολιτειῶν».

Κι' ὁ 'Ιησοῦς πῆγε στὰ Μάγδαλα.

CHARLES BAUDELAIRE:

ΜΕΘΑΤΕ

Πρέπει πάντα νἆναι κανεὶς μεθυσμένος. 'Εδῶ εἶναι τὸ πᾶν. Εἶναι τὸ μόνον ζήτημα Γιὰ νὰ μὴ νοιώθετε τὸ φριχτὸ βάρος τοῦ Χρόνου ποῦ συντρίβει τοὺς ὤμους σας καὶ σᾶς κάνει νὰ σκύβετε πρὸς τὴ γῆ, πρέπει νὰ μεθᾶτε ἀδιάκοπα.

'Αλλὰ μὲ τὶ;

— Μὲ κρασί, μὲ ποίησι, μὲ ἀρετή, κατὰ τὸ γοῦστο σας. 'Αλλὰ μεθᾶτε!

Καὶ ἄν κἄποτε στὰ σκαλιὰ κανενὸς μεγάρου στὸ πράσινο χόρτο τῶν ἀγρῶν ἢ στὴ σκυθρωπὴ μοναξιὰ τῆς κάμαράς σας, ἄν κἄποτε ξυπνήσετε, καὶ τὸ μεθῦσι σας ἔχει ἐλαττωθεῖ ἢ ξεθυμάνει, ρωτῆστε τὸν ἄνεμο, τὸ κῦμα, τὸ ἀστέρι, το πουλὶ τὸ ρολόϊ, ὅ,τι φεύγει, ὅ,τι στενάζει, ὅ,τι, τρέχει ὅ,τι τραγουδᾶ, ὅ,τι μιλᾶ, ρωτῆστε τὶ ὥρα εἶναι.

Καὶ ὁ ἄνεμος, τὸ κῦμα, τὰ ἄστρο, τὸ πουλὶ, τὸ ρολόϊ, θὰ σᾶς ἀπαντήσουν:

—«Εἶναι ὥρα γιὰ νὰ μεθύσετε! Γιὰ νὰ μὴν εἶστε οἱ μαρτυρημένοι σκλάβοι τοῦ καιροῦ, μεθᾶτε! Μεθᾶτε ἀδιάκοπα! 'Απὸ κρασὶ, ἀπὸ ποίηση, ἀπὸ ἀρετὴ, κατὰ τὸ γοῦστο σας».

Μετάφρ. Α. ΒΕΚΙΑΡΕΛΗ

ΠΕΖΟΙ ΡΥΘΜΟΙ

ΚΑΛΟΓΕΡΑΚΙ

Καλογεράκι νἄμουνα στὴ rue de vangtard. .

'Απ'τὴν πλατειά πόρτα τῶν μαύρων σεμινάριων νὰ βγαίνω γοργό, σκυφτό καὶ σεμνό σέ ὥρα τραγουδημένην ἀπὸ ρωλόγι παληό.

Σφιγμένο νὰ εἶμαι σὲ ράσο μεταξωτό, κλειδωμένο μὲ ζώνη πλατειά.

Τὴν ἄκρη τοῦ δρόμου νὰ πηγαίνω τὴν ὥρα ποὺ περνοῦν ἐκεῖνες ποῦ μὲ κυττάζουν καὶ δὲν πρέπει νὰ τὴς κυττάζω, οἱ γυναῖκες.

'Αλαφρές μὲ τὸ ζαρκάδινο πάτημα ποῦ μᾶς ὑπόσχεται τὴν τρελλή μουσική τοῦ ἔρχομοῦ.

Πάντα πρόθυμες ν'ἀγαπηθοῦν καὶ νὰ λησμονήσουν,

Ὅλες λυγμὸς καὶ προδοσία.

Ὅμως ἐγώ μέ τή ζώνη σφιχτή γύρω στὸ κορμὶ τὸ λιγερὸ σὰν κολῶνα τῆς Sainte - Chapelle νὰ χαμηλώνω τά μάτια

Καὶ νὰ μήν τό ξέρω πῶς εἶμαι ὡραῖο, γιατί δὲν πρέπει νὰ τὶς ξέρω ἄν θέλω νὰ λέω σωστή τήν προσευχή μου.

Καὶ τὸ λύγισμα τοῦ νέου κορμιοῦ μου μέσα στὸ ράσο νὰ μὴν τὸ νοιώθω - γιατί δὲν πρέπει ποτέ νὰ τὸ μάθω πῶς εἶμαι σεμνόπρεπο καί λιγερό σαν τὸ κοτσύφι.

Καὶ στούς διαβάτες ποῦ περιγελοῦν τὸν Ἅγιο Σεβαστιανό τῆς νειότης μου χτυπημένο ἀπ' τὰ βέλη τῆς ἀρετῆς νὰ μπορῶ ν'ἀπαντήσω:

«Γιατί δὲν κυττᾶτε τὴν καρδιά σας καὶ τὸ αἷμα της ποῦ σταλάζει στὴ λάσπη τοῦ δρόμου γι' αὐτές;»

Κι'ἀπὸ μαῦρο σεμινάριο σὲ τρίσβαθη ἐκκλησία κι'ἀπὸ ἐκκλησία σὲ πεθαμένη βιβλιοθήκη νὰ πηγαίνω, γοργό, σκυφτό καὶ σεμνὸ.

Ave Mari !

ΖΑΧ. Α. ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ

ΤΡΙΠΤΥΧΑ

Στὶς 12 'Απριλίου γιορτάσθηκε στὸ «Πάνθεον» ἡ 40ετερὶς τοὺ παλαιμάχου θιασάρχου κ. Φ. 'Απέργη. 'Ωμίλησεν ὁ κ. Κώστας Σκαλτσᾶς γιὰ τὴν ἱστορία τοῦ Μακεδονικοῦ θεάτρου καὶ αἱ Δίδες 'Αθανασία Ζαχαριάδου καὶ Μαρ. Οἰκονόμου ἔπαιξαν στὸ πιάνο ἔργα τῶν Λίστ, Σοπὲν καὶ Γκεντάρ.

—Στὴν αἴθουσα τοῦ Λ. Πύργου ἡ Δὶς Διαμαντοπούλου ἐκθέτει περὶ τοὺς 60 πίνακας, Σχετική κριτική θὰ γράψῃ ὁ εἰδικὸς συνεργάτης μας στὸ ἑπόμενο τεῦχος.

῾Ο κ. Νίκος Φαρδῆς, ὁ ὑπὸ τὸ ψευδώνυμον Βινίκιος Γεράνης κρυπτόμενος χρονογράφος τῆς «Μακεδονίας» εἶναι ὁ παραγωγικότερος τῶν Μακεδόνων λογίων. —Σὲ προσεχὲς τεῦχος θὰ ἀσχοληθοῦμε εὐρύτερα γιὰ τὴν παραγωγική του ἐργασία. Μὲ τὰ σκίτσα του ποῦ τυπώνουμε κατωτέρω, εἴμεθα βέβαιοι ὅτι οἱ ἀναγνῶσται μας θὰ ἐντρυφήσουν εἰς τὴν χάριν τῆς ἀφηγήσεως ἡ ὁποία διακρίνει καὶ τὸ ἀριστοτεχνικό του ὕφος.

ΣΚΙΤΣΑ ΑΠ ΤΗ ΖΩΗ
ΕΓΚΛΗΜΑ ΣΤΟΝ ΚΑΜΠΟ

Σᾶν πέταξε τὸ τσαπί του σὲ μιὰ ἄκρη σκούπισε μὲ τὸ χέρι του ξανάστροφα τὸν ἱδρῶτα ἀπ᾽ τὸ κούτελό του κ᾽ ἔρριξε μιὰ βρισιά:

—᾽Ανάθεμα καὶ ποῦ ζῇ σκλάβος! Παληόσκυλλα!

῞Ενας ἥλιος πυρὸς χυνότανε σᾶν ἀναλυτὸ μέταλλο περασμένο ἀπ᾽ τὴν γαλανὴ κρησάρα τοῦ οὐρανοῦ ποὺ ἄστραφτε καὶ αὐτὸς σᾶν νᾶταν ἀτσαλένιος δίσκος πάνω ὁπὸ τὸ κεφάλι του. ᾽Αναζήτησε, βιασμένος ἀπ᾽ τὸ κάμμα, μιὰ σκιὰ γύρω του. ῞Ενας ξερόβατος μοναχὰ καψαλιασμένος ξεφύτρωνε, σιμὰ στὸ χαντάκι κ᾽ ἔδινε μιὰ σκιά, τόση ποὺ κ᾽ ἕνα δίχτυ ἁπλωμένο θἄρριχνε πιότερη. Κούνησε τὸ κεφάλι του᾽ καλύτερα θὰ ἦταν ἂν ξάπλωνε στὸ χαντάκι ποὺ χώριζε τὸ μεγάλο χωράφι σὲ δυό.

—῎Ετσι, σκέφτηκε, μπορεῖ νὰ μὲ ψήνῃ ὁ ἥλιος λιγώτερο, ἀπ᾽ τὴν μιὰ μεριὰ μονάχα... Τράβηξε κατὰ κεῖ ψαχνοντας μέσα στὸ ζουνάρι του γιὰ νὰ βρῇ τὴν καπνοσακούλα του Δὲν βρῆκε παρὰ μερικὰ τρίμματα· οὔτε γιὰ μισὸ τσιγάρο δὲ φτάνανε. Γύρισε τότες κι᾽ ἐφώναξε σὲ κάποιον ποὺ φαίνονταν μακρυὰ στὸ ἄλλο χωράφι νὰ σκύβῃ καὶ ν᾽ ἀνασηκώνεται σκάβοντας κι᾽ αὐτὸς μέσ᾽ τὸ ᾽λιοπῦρι.

—Στέργιο, αἶ!!

῾Ο ἄνθρωπος σταμάτησε τὴ δουλειά του κι᾽ ἀκουμπῶντας στὸ στυλιάρι τῆς τσάπας του μὲ τὤνα χέρι πέρασε τὸ ἄλλο σᾶν γεῖσο ᾽πάνω ἀπὸ τὰ μάτια του ὑπερασπίζοντάς τα ἀπ᾽ τὸν ἥλιο.

—Τί εἶναι Γιώργη;

—῎Εχεις καπνό;

—῎Εχω!

—῎Ελα κατὰ δῶ νὰ στρίψουμε κἄνα τσιγάρο καὶ νὰ τὰ ποῦμε...Μεσημέρι εἶναι χριστιανέ...παράτα τὴ δουλειά!...

* * *

῾Ο κάμπος ἦταν ἔρημος Σὲ μακρυνὴ ἀπόσταση διακρίνονταν τὸ χωριο τριγυρισμένο ἀπὸ μιὰ τοῦφα δέντρα. ῾Ο παληόπυργος τοῦ τσιφλικᾶ στεκόνταν περήφανος ἀνάμεσα στὰ καλύβια καὶ ἡ σιλουέτα του διαγράφονταν ὁλοκάθαρη στὸ γαλάζιο φόντο, τόσο ποὺ διακρίνονταν κ᾽ ἡ μεγάλη φωλιὰ τῶν λελεκιῶν ποὺ εἶχαν στήσει στὴ σκεπή του, δίπλα στὴν καμινάδα. Κοντὰ στὸ πύργο, μιὰ πετριὰ τόπο, ἦταν κ᾽ ἡ ἐκκλησιὰ ποὺ τώρα τελευταῖα εἴχανε χτίσει ἐκεῖ οἱ χωριᾶτες ἀπὸ συνδρομὲς τῶν κολλήγων ὅλων τῶν γύρω χωριῶν. ῎Ασπρη, ἄσπρη καθὼς ξεπρόβελνε ἀναμεσα στὰ παληοκάλυβα λὲς κ᾽ ἔμοιζε σᾶν ἕνα μεγαλο σύγνεφο ποὺ κατέβηκε καὶ κάθησε πάνω στὴ μουντὴ λάσπη τῆς γῆς.

Οἱ δύο ἄντρες σμίξανε μέσα στὸ χαντάκι καὶ τεντώθηκαν κατάχαμα ὥς ποὺ νὰ ἀκουμποῦν τὰ κεφάλια τους, κάνοντας μαξιλάρι τὰ σακάκια τους. ῾Ο καπνός ἀπ᾽ τὰ τσιγάρα τους ἀνέβαινε ὥς τὸ χεῖλι τοῦ χαντακιοῦ καὶ ἔσβυνε μονομιᾶς πνιγμένος ἀπ᾽ τὸ ντουμάνι τῆς κάψας.

—᾽Ανάθεμα καὶ ποῦ ζῇ σκλάβος, σκάβοντας τὴ ξένη γῆ ἔκαμε ὁ Γιώργης. Μιὰ μέρα δὲν θὰ νοιώσουμε καί ἐμεῖς τὴ ζωή!

—Πάντα τὰ ἴδια μοῦ λὲς. ῾Ως τόσο θαρρῶ δὲ μᾶς πιάσανε κι᾽ ἀπ᾽ το λοιμὸ γιὰ νὰ δουλεύουμε. Αὐτοὶ ἔχουν τὴ γῆ κι᾽ ἐμεῖς τὰ χέρια. Δουλεύουμε καὶ μὰς πλερώνουν . . .

—Καὶ ποὺ τὴν ψούνισαν τὴν γῆ νιὰ νἆναι δική τους; ῾Ημεῖς φυτρώσαμε ἀπ᾽ αὐτή, εἴμαστε παιδιά της. ῎Αλλο ἂν δὲν μᾶς θέλει ἐπάνω της. ῎Ακαρδη μάννα καὶ αὐτὴ μᾶς ἔκανε ἀπόπαιδα· ὅλα τὰ δῶρα της κι᾽ ὅλες τὲς μορφιὲς της τὲς ἔχει γιὰ τοὺς μπάσταρδους.. ᾽Εμεῖς εἴμασται σκλάβοι, ναὶ σκλάβοι . .

Τόνιζε τὴ λέξι σκλάβος σᾶν νἄβρισκε σ᾽ αὐτὴ μιὰ δροσιὰ γιὰ τὸ στόμα του ποὺ ξέραινε ἡ δίψα.

—᾽Επαναστάτης εἶσαι, μπολσεβῖκος!

᾽Αναταράχθηκε ὁ Γιώργης, συμμαζεύτηκε ἀπότομα καὶ κάθησε σταυροπόδι. Τὸ κεφαλι του μὲ τὰ μαλλιὰ ἀνάκατα, κολλημένα ἀπ᾽ τὸν ἱδρῶτα στὸ κούτελό του. Καὶ τὰ πυκνὰ μαῦρα φρύδια του σουφρωμένα ποὺ τὰ μάτια του λὲς καὶ χάνονταν πίσω ἀπ᾽ αὐτά. ῞Ενα ρυάκι ἀπὸ λερωμένο ἱδρῶτα κατρακυλοῦσε ἀπὸ τὰ ἀξύριστα μάγουλά του ὥς τὸ μαλλιαρὸ στῆθος του ποῦ φούσκωνε ἀπὸ μία ἐσωτερικὴ φουρτοῦνα, Σταύρωσε τὰ μπράτσα του κ᾽ εἶπε:

—᾽Ακούω νὰ μιλᾶνε γιὰ τοὺς μπολσεβίκους μὰ δὲν ξαίρω τί εἶναι. Τοὺς βρίζουν καὶ δὲν καταλαβαίνω τὸ γιατί. Μήπως εἶναι κι᾽ αὐτοὶ σκαφτιάδες καὶ δὲν βλέπουν ᾽μέρα τοῦ Θεοῦ ᾽πάνω στὴ γῆ;

—῎Ισως . , .

—῎Αν ἴσως κι᾽ εἶναι ἔτσι καὶ νοιώθουν μέσα τους ὅτι κι᾽ἐγὼ, μπορῶ νἆμαι ἕνας ἀπ᾽ αὐτούς. ῞Ενας διαβασμένος περαστικὸς ποῦ ἀπάντησα προχτὲς μοὔλεγε πῶς ὑπάρχει στὴ γῆ μιὰ δικαιοσύνη ποὺ θέλει τοὺς ἀνθρώπους, ἀληθινὰ τέτοιους κι᾽ ὄχι μουλάρια ῾Ως τώρα δὲν μπόρεσα νὰ βρῶ αὐτὸν ποὺ νὰ ξηγῇ αὐτὴ τὴ λέξῃ᾽ ὁ μόνος ἄνθρωπος ποὺ δέχτηκε νὰ μοῦ πῇ, πῶς μποροῦσα νὰ βρῶ δίκηο ἀνάμεσα στὺς κακοὺς τῆς γῆς, ἦτανε ὁ δάσκαλος ποὺ ἔδιωξαν ἀπὸ δῶ γιατὶ ἦταν ἄθεος.

— Μπολσεβῖκος. . . .

—Μπορεῖ. Θαρρῶ καὶ δὲν εἶναι μὸνοι οἱ σκαφτιᾶδες ποὺ λυώνουν κάτω ἀπὸ τὸ λιοπῦρι ἐκεῖνοι ποῦ πρέπει νὰ λυπᾶται κανένας. Λοιπόν ὁ περαστικός ἐκεῖνος καὶ πολυδιαβασμένος ἄνθρωπος μοῦ ἔλεγε πῶς μιὰ καὶ σκάβουμε τὴ γῆ ἔχουμε δικαίωμα ᾽πάνω σ᾽ αὐτή. Κάπου ἐκεῖ εἶναι καὶ τὸ δίκηο

πού πρέπει νὰ βασιλεύει πάνω στοὺς ἀνθρώπους . . .

— Καϋμένε Γιώργη ἀνώφελα κάθεσαι καὶ σπάζεις τὸ κεφάλι σου. Δέν εἶναι πράματα γιὰ μᾶς αὐτά!

—Πῶς τῶπες; Καὶ τότες γιατί τάχα ζοῦμε; Ἤρθαμε στὸ κόσμο μόνο γιὰ τὴ δουλιὰ καὶ γιὰ νὰ καταπίνουμε φαρμάκια; «Ἔχει κάτω ἀπ' τὸν ἥλιο λίγο τόπο γιὰ μᾶς!» Αὐτὸ μοῦ τόνισεν ὁ περαστικὸς ἄνθρωπος. Σύντροφε μοῦπε, μὴ ξεχνᾶς πῶς τὰ δυνατά σου χέρια κρατᾶς τὴν εὐτυχία, τὴν δική σου καὶ τῶν παιδιῶν σου. Καὶ τὰ χέρια σου εἶναι ἄξια. Μ' αὐτὰ μπορεῖς νὰ παλαιψῃς καὶ νὰ βρῇς τὸ δίκηό σου!'Ἀπὸ τότες καρφί μοῦ μπῆκε στὴ καρδιά. Θὰ χυμήξωστὸ λαιμὸ κανενὸς ἀπ' αὐτοὺς καὶ θὰ πιῶ τὸ αἷμα του, ἔτσι καθὼς αὐτοὶ πίνουν τὸ δικὸ μας καὶ τῶν παιδιῶν μας!

Ὁ Στέργιος ροχάλιζε κι' ὅλας.

Ὁ Γιώργος ξαναέγυρε στὸ χαντάκι καὶ πέταξε τὸ τσιγάρο του ὄξω, μακρυά, πρὸς τὸ ὀργωμένο χωράφι.

— Εἴμαστε ζῶα! ἔκαμε φτύνοντας πρὸς τὰ πέρα θαρρῶ πῶς δὲν νοιώσαμε τὸ μαχαῖρι ποὺ ἔφτασε ὡς τὸ κόκκαλο . . . .

Κύτταξε μὲ περιφρόνηση τὸν σύντροφό καὶ ἔτσι καθὼς ἦταν ἀποσταμένος κοιμήθηκε κι' αὐτός, ἐνῶ ὁ ἥλιος τοῦ χρύσωνε τὰ κουρελιο του.

* * *

Χώματα πέσανε μεσ' τὸ χαντάκι καὶ θόρυβος ἀπὸ ποδοβολητὸ ἀλάγου ἀκούστηκε πάνω ἀπὸ τοὺς κοιμισμένους σκαφτιάδες Ξυπνήσανε μὲ μιὰ ζάλη. Ἕνας ἄντρας ἔσκυβε ἀπὸ πάνω κυττάζοντάς τους μὲ ἄγριο βλέμμα.

—Παληόσκυλλα, φώναξεν, ἀκόμα μοῦ κοιμᾶστε;

Καὶ κλώτσησε δυνατὰ τὰ ψαχνὰ τοῦ Γιώργη.

Βρέθηκε μονομιᾶς ὀλὸρθος.

— Κιαρατᾶδες δὲν σᾶς πλερώνω γιὰ νὰ κοιμᾶστε! Θὰ σᾶς διώξω

Ὁ Στέργιος κάπως γύρεψε νὰ δικαιολογηθῇ. Τὸ κάμα, ἡ δουλειά, ἡ κούραση, ἄνθρωποι ἦταν τέλος πάντων κι' αὐτοί. Ἡ σάρκα τους δὲν ἦταν καμωμένοι ἀπὸ σίδερο. Καὶ τὰ βώδια ἔχουν τὸ δικαίωμα νὰ ξεκουράζονται, τὸ ἀφεντικὸ ξέρει πόσο δουλεύουν οἱ σκαφτιάδες. Δουλιὰ γιὰ ξεθεωμό.

Ὁ Τσιφλικᾶς πέταξε μιὰ χυδαῖα βρισιὰ

—Θὰ σᾶς διώξω! ξαναφώξε.

—Ποιοὺς μπρέ κι' ἀπὸ ποὺ; Ἡ γῆ εἶναι δική μας! οὔρληαξεν ὁ Γιώργης.

—Τὴν κακὴ ψυχρὴ σου μέρα! Εἴσαστε μπολσεβῖκοι, ἄτιμοι, παληόσκυλλα...

Δὲν ἔχει δουλειά.Νὰ μοῦ ἀδειᾶστε τὶς καλύβες γιατὶ θὰ βάνω φωτιὰ νὰ σᾶς κάψω μέσα μὲ τὰ μπαστάρδικά σας!

Ὁ Γιώργης ἔκανε ἕνα κίνημα.Ὁ Τσιφλικᾶς σήκωσε τὸ καμτσίκη του καὶ τοὔδωσε μιὰ στὸ σβέρκο.Ἔγινε σωστὸ θεριό. Αἴ, μὰ αὐτὸ ἦτανε πάνω ἀπὸ τὴν δύναμή του, Ἡ ἀδικίαἐρχόντανε ἐκεῖ μπροστά του, τὸν κλωτσοῦσε, τὸν ἔβριζε, τὸν κτυποῦσε, τὸν ἔρριχνε αὐτὸν καὶ τὰ παιδιὰ του στοὺς πέντε δρόμους. Κι' ὅλα αὐτὰ γιὰ μιὰν ὥρα ὕπνο, γιὰ λίγη ἀνάπαυση ποὺ θέλησε νὰ δώσῃ στὸ κουρασμένο του κορμί. Κόκκινες ἀστραπὲς πέρασαν μέσ' ἀπ' τὸ σκοτεινιασμένο μυαλὸ του. Κᾶπου ἦταν τὸ δίκηο κι' ἔπρεπε νὰ τὸ βρῇ. Τὰ χέρια του δυνατὰ ἔμπηχναν τὸ τσαπὶ στὴ γῆ καὶ δούλευαν γιὰ τὴν εὐτυχία τοῦ ἄλλου. Δὲν θὰ μποροῦσε τάχα μ' αὐτὰ νὰ βρῇ τὸ δίκηό του ὅπως τοὖπε ὁ περαστικὸς ἐκεῖνος διαβασμένος ἄνθρωπος ποὺ τὸν ἐπεκάλεσε σύντροφο; Χύμηξε λυσιασμένος κι' ἅρπαξε ἀπὸ τὸν λαιμὸ τὸν Τσιφλικά. Ἦταν δυνατὸς ἄντρας κ' ἐκεῖνος, Ἔχωσε τὰ χοντρά του δάκτυλα μέσ' τὰ μαλλιὰ τοῦ σκαφτιᾶ καὶ τοῦ ἄμπωξε πίσω τὸ κεφάλι μὲ δύναμη ποὺ θάρρειε κανεὶς πῶς θα τοῦ ξεκολνοῦσε τὸ πετσὶ ἀπ' τὸ κεφάλι του. Ἀ, μὰ δὲν θὰ ἄφηνε νὰ νικηθῇ ἔτσι. Μιὰ καὶ κρατοῦσε τὸν ἐχθρὸ θὰ τελείωνε μιὰ καὶ καλὴ μαζή του. Αὐτὸς θὰ πλήρωνε γιὰ λογαριασμὸ ὅλων τῶν τσιφλικάδων καὶ ἐργοδοτῶν. Ἕνας γιὰ ὅλους. Νὰ γίνῃ μάθημα! Ἔτσι! Ἀγκομαχῶντας ξέσφιξε τὰ χέρια του ἀπ' τὸ λαιμὸ τοῦ ἀντιπάλου του καὶ γυρίζοντας μ' ἀπότομη στροφὴ δάγκασε μ' ὅλη του τὴ δύναμι τὸ μπράτσο τοῦ τσιφλικᾶ. Ἐκεῖνος μὲ τὸ ἐλεύθερο χέρι του κατεβαζε καμτσικιὲς ἀλύπητα στὲς πλάτες στὸ κεφάλι τοῦ σκαφτιᾶ.Ἔννοιωσε νὰ ζαλίζεται, οἱ δυνάμεις του χάνονταν, λίγο καὶ θἄπεφτε. Τὸ αἷμα κατρακυλοῦσε ἀπ' τὸ πληγωμένο του κεφάλι καὶ τοὔμπαινε στὰ μάτια.

Σὲ μιὰ στιγμὴ ἀπαλλάχτηκε ἀπ' τὸ σφίξιμο τοῦ τσιφλικᾶ καὶ σωριάσθηκε στὴ γῆ Πέφτοντας ἀντελήφθη δίπλα του τὸ τσαπί. τὰ μεγάλα ἀτσαλένια δόντια του ἄστραφταν κάτω ἀπὸ τὸ ἥλιο. Τὰ αὐτιὰ του βούϊζαν καὶ τὰ μάτια του ἦταν γεμᾶτα αἷμα Μ' ἕνα ἄγριο τίναγμα βρέθηκε ὀλόρθος πάλι καὶ τὸ δυνατὸ ἐργαλεῖο ἀνεβοκατέβαινε κι' ἔσκαβε τὸ στῆθος τοῦ τσιφλικᾶ. Καὶ τὸ αἷμα τοῦ ἐργοδότη πότιζε τώρα τὸ νιόσκαφο χωράφι.

Σἄν τὸν εἶδε νὰ κοίτεται στὰ πόδια του γύρισε κι' ἔρριξε μιὰ ματιὰ στὰ χωρά φια ποὺ ἁπλώνονταν ἀπέραντα γύρω ἀπὸ τὸ χωριὸ κ' εἶπε στὸ Στέργιο;

—Ὅλα αὐτὰ ἦταν δικά του. Τώρα τοῦ φτάνουνδυὸ μέτρα γῆς.Σκάψε καὶ θάψετον.

ΝΙΚΟΣ ΦΑΡΔΗΣ

ΤΟ ΘΕΑΤΡΟΝ :

ΘΕΑΤΡΟΦΙΛΙΑ ΚΑΙ ΘΕΑΜΑ

Ἡ Θεσσαλονίκη ἀπέκτησε κίνηση, ἔκταση, πληθυσμὸ καὶ γενικῶς ἔλαβε τὴ μορφὴ Εὐρωπαϊκῆς μεγαλουπόλεως. Δὲν κατόρθωσε ὅμως ἀκόμα, ν' ἀποκτήσῃ Θέατρο. Πταίει τὸ Κράτος, ὁ Δῆμος; Ἀδιάφορο. Θὰ βρεθῇ ἔξω ἀπ' τὴ πραγματικότητα ἐκεῖνος ποὺ θὰ ἀπαιτήσῃ ἀπ' αὐτοὺς πράγματα τόσο σπουδαῖα, εἰδικῶς δὲ θυσίες καὶ μάλιστα θυσίες οἰκονομικὲς, γιὰ την τέχνη.Ἐφόσον δὲν μπόρεσε νὰ κατανοηθῇ ἀκόμα ἡ ἔκφραση τῶν καλλιτεχνικῶν πόθων τοῦ κοινοῦ θἆταν, ἄλλως

τε, άπλῆ κενολογία μιὰ τέτοια ἀπαίτηση. Γιατί, ἂν εἶχε δημιουργηθῆ κοινὸν πραγματικῶς θεατρόφιλον, θὰ ἐκόπτετο γιὰ τὴν ἵδρυση τοῦ Θεάτρου καὶ θα εἶχε μόνο του δημιουργήσει, μὲ μόνη τὴ ζωντανὴ τῆς προσωπικότητος του ἐπίδραση μιὰ εὑρεῖα καὶ εἰλικρινὴ ἐργασία γιὰ τὴν καλλιτεχνικὴ κίνηση στο τόπο μας, ὥστε νὰ μὴν τὰ περιμένη κανεὶς ὅλα απ' τὴν πρωτοβουλία καὶ τὴν ἐνέργεια τοῦ Κράτους καὶ τοῦ Δήμου.

*

Τὸ κοινὸν δὲν ἀγάπησε ἀκόμα τὸ θέατρο. 'Αγαπᾶ σήμερα ἁπλῶς μόνον τὸ Θ έ α μ α· Καὶ ἡ διαφορὰ ἐδῶ εἶναι μεγάλη. 'Ιδίως τώρα τὸ καλοκαῖρι ποῦ ἡ Θεσσαλονίκη παρουσιάζει κἄποια θεατρικὴ κίνηση. 'Ο θεατὴς δὲν πηγαίνει στὸ θέατρο γιὰ νὰ σκεφθῇ, νὰ κρίνῃ, νὰ ζητήσῃ καλλιτεχνικὲς συγκινήσεις. Πηγαίνει ἁπλῶς, γιὰ νὰ σκοτώσῃ τὴν ὥρα του 'Η ὥρα πρέπει ὁπωσδήποτε καὶ ὁπουδήποτε νὰ περάσῃ. νὰ σκοτωθῇ ἡ πλῆξις τῆς βρυδυᾶς, χωρὶς τὴν παραμικρὴ πνευματικὴ κόπωση. Κι' ὅπως τὸ καλοκαῖρι ξεχύνεται στὶς ἀκροθαλλασσιὲς καὶ στὰ θέατρα τὸ χειμῶνα χώνεται στοὺς κινηματογράφους χωρὶς νὰ ρυθμίζῃ τὴ ζωή του μὲ πρόγγραμμα ὡρισμένο.

'Η πραγματικὴ αὐτὴ κατάσταση, ποὺ μᾶς δείχνει, ὅτι δέν ἐδημμιουργήθη ἀκόμα κοινὸν θεατρόφιλον, δικαιολογεῖ. ἴσως καὶ τὴν καθυστέρηση τῆς ἱδρύσεως τοῦ Θεάτρου.

*

Ν' ἀπελπισθοῦμε; 'Η ἀπελπισία εἶναι ἔννοια ξένη πρὸς τὸν ἑλληνικὸν ἐγκέφαλον, μολονότι μονάχοι μας κάνουμε τὸ κάθε τι γιὰ νὰ δημιουργήσουμε ἀπελπιστικὲς καταστάσεις. Ὅταν ὁ θεατὴς πηγαίνει στὸ θέατρο μὲ κενότητα ψυχῆς καὶ ὀκνηρία πνεύματος, διατεθειμένος ἁπλῶς νὰ διασκεδάσῃ ὅπως, ὅπως, ἀσφαλῶς δὲν μποροῦμε νὰ περιμένουμε ἀπ' αὐτὸν περισσοτερα πράγματα. Βολικώτερη, λοιπὸν, βρίσκουμε τὴν ἐλπίδα. 'Η Θεσσαλονίκη ἔχει πολλοὺς ἀνθρώπους μὲ ὀρθὴ κρίση, λεπτὴ παρατήρηση καὶ προσεκτικὴ σκέψῃ. Σ' αὐτοὺς θ' ἀναζητήσουμε κάποια προσπάθεια στὸ νὰ παρασύρουν πρῶτα καὶ τοὺς ἄλλους μ' ὁποιοδήποτε καταλληλότερο μέσο στὴν ἐκτίμηση καὶ τὴν ἀγάπη τοῦ Θεάτρου καὶ ὕστερα μὲ τὴ συνδρομὴ ὅλων ν' ἀποβλέψουμε σὲ μεγαλείτερα ἔργα, γιὰ τὸ Θέατρο καὶ τὴν Θεατρικὴ Τέχνη.

*

Θὰ βρεθοῦν πολλοὶ ποῦ θὰ γελάσουν εἰρωνικὰ γιὰ μιὰ τόση ὑπερφίαλη ἀξίωση. Ἄλλοι θὰ εἰποῦν: ἄγονη ἡ προσπάθεια μέσα στὴ σημερινὴ ἰδιοτέλεια, τὸν πνευματικὸ μαρασμὸ καὶ τὴν ἠθικὴ νάρκη. Εἶναι δύσκολο νὰ πείσῃς τὸν καθένα πῶς τὸ Θέατρον εἶναι τέχνη κι' ἔχει ἄμεση σχέση μὲ τὴ ζωή. Δυσκολώτερο δὲ ἀκόμα νὰ τοῦ ἐμψυχώσῃς, ὅτι σ' αὐτὸ ἐκδηλώνεται καὶ σ' αὐτο ὁμιλεῖ ἡ 'Εθνικὴ ψυχή. 'Η διαθέσεις, ἡ ὀρέξεις, καὶ τὸ γοῦστο τοῦ περισσότερου κοινοῦ δὲν συμβιβάζονται καθόλου μὲ τὴν αἰσθητική 'Αλλ' αὐτὸ δὲν σημαίνει πῶς πρέπει νὰ σταματήσουμε ἐκεῖ ποῦ μείναμε. Χρειάζεται κόπος, προσπάθεια, ἀγῶνας, αἰσιοδοξία κι' ἐλπίδα στὸ μέλλον.

ΚΩΣΤΑΣ ΣΚΑΛΤΣΑΣ

Μακεδονικὰ Τραγούδια

— Τὰ κατὰ τὸν γάμον ἤθη καὶ ἔθιμα

'Απὸ μιὰ ἐπιμελημένη καὶ διαλεχτή συλλογή Μακεδονικῶν τραγουδιῶν παραθέτουμε τὰ κατὰ τὸν γάμον συνηθιζόμενα ἄσματα, ἀπὸ τούς 'Ελληνοβλάχους ἰδία, τῆς περιφερείας Βλάτσης.

— Στὶς Προξενιές:

Σὶ παρακαλῶ, μωρ' Μάννα,
μή μ'ἀρραβωνιάζῃς 'κόμα
'κόμα τοῦτον τὸ χειμῶνα,
ὅσου ν' ἄρθ' τού καλοκαῖρι
νὰ μὴ διάβν οἱ πόνοι ὅλοι,
νὰ διαλέξου καὶ νὰ πάρου
μιὰ ψιλή λιχνή στὸ μπόϊ,
σὰν λαμπάδα ποὺ τὴν πόλι.

— Ὅταν περιφέρουν τὴ Νύφη στὶς βρύσες:

Μὶ διαβαίνουν μὶ λαλοῦν:
ἄϊντι, συντρόφισι;,
γιὰ νὰ πᾶμε γιὰ νερό.
—Σίρτι, δὲν ἔρχουμι,
γιατὶ μ' ἀρραβώνιασαν
ἰμπρουχτὲς τὴν Κυριακή,
δαχτυλίδι μ' ἔδωκαν
πυργοτό, καμαρουτό.

— Ὅταν ξυρίζουν τὸ γαμπρό:

'Αργυρόμ' ξυράφι,
σέρν' ἀγάλια 'γάλια
τρίχα μὴ ραγίσῃ;.
Γαμπρὲ μ', τὶ μάννα σ' ἔκαμι
κ' εἶσ' ἄσπρους σὰν τὸ γάλα;
— 'Η Μάννα ποὺ μὶ ἔκαμε
χρυσῆ κοιλιὰ φουροῦσι
Λοῦζιτι τ' ἀρχουντόπουλου
σ' ἕνα χρυσό λιγένι 2
ἡ πάπια φέρει τὸ νιρὸ
κ' ἡ χήνα τοὺ σαποῦνι:

—Ὅταν ὑποδύεται ἡ Νύφη.

Πόδησέ μι, Μπράτιμι
πόδησ' τὰ παπούτσια μου.
Σκέπασέ μι, Μπράτι μι,
μὶ τὴ χρυσῆ τὴ σκέπη μου

— Ὅταν φεύγουν οἱ συγγενεῖς τῆς νύφης:

— 'Ημεῖς τώρα θὰ φίγουμι,
μωρ' Συμπιθιρὰ,
νὰ μὴ μᾶς τὸ μαλώσιτι·
Εἶναι μικρὸ κι' ἀντρέπιτι
Ὅσο νὰ πάρ' τὰ χούγια σας.
— Ὅσο νὰ μάθ' τὰ χούγια μας
ἡμεῖς δὲν τοὺ μαλώνουμι
κι' ἂν μᾶς τιμήσ' τοὺν πιθιρὸ,
πάλι δεν τοὺν μαλώνουμι

Η ΣΕΛΙΣ ΤΩΝ ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΩΝ ΜΑΣ

Πρωτοχρονιάτικες γραμμὲς

ΜΙΑ ΣΤΑΓΩΝ....

Τὶκ-τὰκ! ὁ λεπτοδείκτης κάνει τὸ τελευταῖο βῆμα σημειωτόν του πρὸς τὸ μεσονύκτιο καὶ μιὰ ἀκόμη σταγόνα πέφτει ἀπ' τὸ σταγωνόμετρο τοῦ Χρόνου στὸ χάος τῆς αἰωνιότητος. Ποῦ εἶνε τώρα νὰ χαιρετίσῃ τὸ γεγονὸς ὁ μικρὸς ἀραπάκος ποῦ ὁλημερὶς εἶχε χαλάσει τὸν κόσμο μὲ τὴς στριγγλιές του; Κοιμᾶται πεταμένος σὲ κάποιο ἔπιπλο μὲ κάποιο σπασμὸ βασγεστιμάρας καὶ πίκρας στὰ χείλη. Ποῦ εἶναι τὰ παιδιάτικα τραῖνα νὰ σφυρίξουν τρελλά, τὰ τύμπανα, καὶ τὰ τουμπελέκια νὰ ἐξεγερθοῦν σ' ἕνα ἀποθεωτικὸ ταρατὰμ-τάμ; Ποῦ εἶνε ὅλα τὰ γλαμπατσίμπανα τῶν μικρῶν πιτσιρίκων ποῦ ὁλημερὶς ἐχάλασαν κόσμο καὶ δὲν ἀφίναν τὸν δεσπότη νὰ τοιμάσῃ, τὰ δοκίμια τοῦ αὐριανοῦ του λόγου, τὸν πρωθυπουργὸ νὰ συντάξῃ τὰ σωτήρια νομοσχέδια του, τὸν ἀρθρογράφο νὰ συντάξῃ τὸ ἄρθρο του, τὸ συμβολαιογράφο τὸ συμβόλαιό του, τὸ δικηγόρο τὶς ἐνστάσεις του, τὸ μικρόσχημο ἢ μεγαλόσχημο νταραβεριτζῆ νὰ καταστρώσῃ τὶς μικρὲς ἢ τὶς μεγάλες λοβιτούρες του; Ποῦ εἶνε τα τώρα νὰ ξεσηκωθοῦν σὲ μιὰ ξεκουφαντικὴ μπακανάλια;

Κοιμοῦνται δίπλα στοὺς μικρούς [illegible] ἔχουν τυχον ἀγουροξυπνήσῃ, σωπαίνουν μὲ διακριτικότητα. Αὐτὴ ἡ στιγμὴ δὲν εἶνε γιὰ τοὺς μικρούς, εἶνε γιὰ τοὺς μεγάλους...

Ἀπὸ ποῦθε κρατοῦσε ἡ σκούφια τοῦ πρώτου ἐκείνου σοφοῦ ἐξιχνιαστῆ τῶν ἄστρων ποῦ πρωτόπιασε καὶ μέτρησε τὸ Χρόνο; Ἦταν ἰνδός, αἰγύπτιος, χαλδαῖος; Ποιὸς ξέρει. Ἔ, χωρὶς ἀμφιβολία ἦταν ἕνας πρώτης τάξεως κατασκευαστὴς παιγνιδιῶν γιὰ μεγάλους. Κάτι τέτοιο εἶνε τὸ σταγωνόμετρο τοῦ χρόνου. Κάτι τέτοιο εἶνε τὸ γεγονὸς καὶ τὸ ἔθιμο τῆς Πρωτοχρονιᾶς. Ἕνα παιγνίδι γιὰ τοὺς μεγάλους.

Καὶ ποιὸ εἶνε τὸ μυστικὸ ἐλατήριο τοῦ παιγνιδιοῦ αὐτοῦ; Τὸ κλείσιμο τῆς αἰωνιότητος στὰ καλούπια τῆς στιγμῆς. Ὁ χρόνος, τὸ φοβερὸ αὐτὸ μεγαθήριο ποῦ κυνηγάει τὴ μοίρα τῶν ἀνθρώπων καὶ μουγκρίζει σὰν ἱπποπόταμος στὸ κατόπι μας, γίνεται τσιλιβίθρα κι' ἔρχεται καὶ χτυπᾶ τρυφερὰ τὸ τζάμι μας· τὶκ-τάκ Τὸ τρομερὸ κῦμα τῆς ἀοράτου λάβας παίρνει τὴν κομψότητα καὶ τὴ διακριτικότητα μιᾶς μιντινέττας. Γίνεται πειθαρχημένη καὶ διακριτικὴ σταγὼν· τὶκ-τάκ, Ἡ αἰωνιότητα γίνεται στιγμή.

Καζάνια καὶ καζάνια τῆς κολάσεως θὰ μποροῦσαν νὰ γεμίσουν ἀπὸ τὰ ὑγρά ποῦ χύνει ὁ νεροχύτης τῶν ἀνθρώπων στὸ τέλος ἑνὸς χρόνου ποῦ φεύγει. Καὶ ὅμως ὅλο αὐτὸ τὸ ὑλικόν, ποῦ καὶ μόνη ἡ ὀσμή του ἐγέμιζε ἀναθυμιάσεις τὸ πτωχὸν κρανίον τοῦ Ἀμλέτου καὶ τὸν ἔκανε νά σκέπτεται τὸ περίφημο ἐκεῖνο «νά ζῆ κανεὶς ἢ νά μὴ ζῆ» ἔχει γίνει μιά κομψὴ λαμπυρίζουσα σταγὼν τοῦ φιγουράρει σάν φανταχτερὴ παιδιάτικη φοῦσκα ἐκεῖ στὴν ἄκρη τοῦ σταγωνομέτρου. Τὶκ-τάκ Ἡ σταγὼν πέπτει, ἀκούεται νά κατρακυλάει μιά τὸ γοργό ρυθμὸ τοῦ βήματος μιᾶς μιντινέττας, μιά τὸν ἀργὸ μιᾶς νότας πένθιμου κομματιοῦ. Κι' οἱ ἄνθρωποι μὲ κρατημένη ἀναπνοή, μὲ σβυστά τά φῶτα τους ἀφουγκράζονται τὸ κατακύλημά της, κ' ὕστερα ξεχνῶντας μεγαλεῖα, διαιρέσεις καὶ ὑποδιαιρέσεις, προσπαθοῦν μὲ τῆς τρέλλες των νά συμπυκνώσουν τὴν πολυδιῃρημένη καὶ λαβυρινθώδη βαβυλωνία τους, νὰ διαλυθοῦν καὶ νά ξανασυμπυκνωθοῦν αὐτοὶ οἱ ἴδιοι..... ὅλοι μαζὺ σὲ μὲ χαρούμενη λαμπυρίζουσα σταγῶνα. Νά νοιώσουν νά κτυπάει μέσα τους μὲ τὸ γοργὸ καὶ χαρούμενο ρυθμὸ της ἡ στιγμή, τὸ μαγικὸ κλειδὶ ποῦ ἀνοίγει ὅλα μυστικά τῆς ζωῆς....

ΓΙΟΧ—ΝΕΣ

ΤΟ ΧΑΜΟΓΕΛΟ ΤΗΣ

Ῥεμβάζει.., Μὲ τὸ τσιγαράκι στὸ χέρι, μὲ λιγωμένα τὰ μάτια. μὲ τὸ κεφάλι ριχμένο πρὸς τὰ πίσω, σὲ στάση νωχελοῦς ἡδυπαθείας, ἀδιάφορη πρὸς ὅλους καὶ πρὸς ὅλα, ὀνειροπολεῖ... Χρόνια ὁλόκληρα. μὲ τὴν ἴδια αὐτὴ στάση, στὸ ἴδιο αὐτὸ μέρος, χαμογελᾶ καὶ ρεμβάζει μὲ αἰθερία νωχέλεια καὶ ὑπερτάτην ἀδιαφορία...

Στὰ πόδια της οἱ μέρες ξεφυλλίζονται μία-μία, πέφτοντας μέσα στὴν ἄβυσσο τοῦ χρόνου, σὰ στάλες βροχῆς μέσα στὸ πέλαγο.

Μέρες καλὲς καὶ κακές, εὐτυχισμένες καὶ φαρμακερές, σημαντικὲς καὶ ἀσήμαντες, ἐξαιρετικὲς καὶ κοινές; καθημερινὲς καὶ σκόλες. Ἡμέρες χαρᾶς καὶ πόνου, μέρες ρόδινες καὶ μέρες μαῦρες. Κι' αὐτὴ ἀδιάφορη παρακολουθεῖ τὸ κύλισμα τοῦ χρόνου, ἀσυγκίνητη καὶ στὴν εὐτυχία καὶ στὴ συμφορὰ ποὺ φέρνει ὁ χρόνος στὰ φτερά του.

Τὴν κόλλησα ἕνα τελευταῖο βράδυ τοῦ Δεκεμβρίου—ἕνα χαρούμενο σούρουπο τῆς μέρας καὶ τῆς χρονιᾶς — ἐπάνω στὸ καρτόνι τοῦ ἡμεροδείκτη μου καὶ τὴν κρέμασα στὸν τοῖχο τοῦ δωματίου μου, μαγεμένος μὲ τὸ ἀπαθές της χαμόγελο καὶ τὴν τσαχπίνικη στάση της. Πρὸς μεγάλο σκάνδαλο τῆς γριᾶς σπιτονοικοκυρᾶς μου ἡ ὁποία δὲν μποροῦσε νὰ χωνέψῃ τὸ πῶς ἀντικατέστησα μὲ τὴν ξετσίπωτη ἐκείνη ζωγραφιὰ μιὰ μαντόνα τοῦ Ραφαήλ, ποὺ ὑπῆρχε πρίν.

Κάμποσα χρόνια τώρα, ἡ τσαχπίνικη ὀμορφιὰ μοῦ χαμογελᾶ ἀπὸ πάνω ἀπὸ τὸν ἡμεροδείκτη μου. Κάθε τελευταία μέρα τοῦ χρόνου ἀνανεώνω ὁ μπλὸκ ποὺ ἐξηντλήθη,—ὄχι μὲ τὴν ἴδια μακάρια ἀπάθεια τῆς ζωγραφιᾶς μου.

Ἕνας χρόνος κύλισε. Ἕνας ἄλλος ἀρχίζει. Τριακόσια ἑξῆντα πέντε χαρτάκια ποὺ ἔπεσαν ἕνα ἕνα, ἄλλα τόσα ποὺ κολλιοῦνται μαζεμένα στὴ θέση τῶν παλιῶν. Ἕνας περασμένος χρόνος! Τὶ φασμαγορία, τὶ δράμα! Δάκρυα καὶ γέλοια καὶ ὀμορφιὰ καὶ ἀσχήμια καὶ ποίηση καὶ βρωμιὰ καὶ ἀγωνία καὶ ἡ γαλήνη καὶ λαχτάρες καὶ ὄνειρα....

Ἀλλὰ μεγαλείτερη τραγῳδία τὸ μπλὸκ ποὺ κολλιέται... Τὸ ἄγνωστο! Τὸ φοβερὸ ἐρωτηματικὸ τοῦ μέλλοντος, ἡ ἄσπρη ὀθόνη ποὺ θὰ δεχθῇ τὴν προβολὴ ἑνὸς πραγματικοῦ καὶ ζωντανοῦ φίλμ.

* * *

Καὶ τότε τὸ τσαχπίνικο χαμόγελο τῆς ζωγραφιᾶς μου μὲ παρηγορεῖ καὶ μὲ δυναμώνει. Κ' ἡ κοπέλλα τοῦ ἡμεροδείκτη μοῦ γίνεται δασκάλισσα τῆς φιλοσοφίας τῆς ζωῆς....

Γ. ΔΑΜΟΡΗΣ

κρατῶντας τὸ μικρότερο παιδὶ στὴν ἀγκαλιά του.
— Μωρὲ τὶ τρέχει, πές τε μου καὶ κόπηκ' ἡ λαλιά του.
Ἀρχίνησαν βιαστικὰ τὴν ἱστορία πάλι.
Σταυροκοπιές' ὁ μυλωνᾶς κουνιῶντας τὸ κεφάλι.
— Κανένα δὲν ἀπάντησα στὸν δρόμο μου οὔτε εἶδα!
Καμπόσες μόνο ντουφεκιὲς ἐπέσαν στὴ σκοτίδα
σὰν ἔβγαιν' ἀπ' τὸ μῦλο μου καὶ λίγο πάρα πέρα
σὰ βογγυτὸ ἀκούσαμε. Θὰ νᾆταν τοῦ ἀγέρα...
Καὶ τὸ παιδί του φίλησε στὰ χέρια ποὺ κρατοῦσε.
—« Δὲν εἶνε ἔτσι; Πές καὶ σύ» —Ἔλα μητέρα, ποῦσαι;
Πάρε καὶ βάλε τὸ μικρὸ νὰ κοιμηθῇ. νυστάζει.
Κύτταξ' ἐδῶ. Σὰν τὸ πουλὶ στὸν ὦμο μου ἡσυχάζει.
Μάνα, κι' ὁ Ντῖνος τὶ ἔγινε; Σὰν ποῦ νὰ εἶνε τάχα;
— Ὁ Ντῖνος: Τί νὰ ἔγινε. Ποῦ πῆγε τέτοιαν ὥρα!
Ἐδῶ μπροστά μου ἦτανε..
— Μάνα, ποὺ εἶνε τώρα;
Ἀνοίγει τό παράθυρο. «Ντῖνο! φωνάζει, Ντῖνο!»
Πάει ἡ φωνή του! Χάθηκε μές' στὸ κακὸ ἐκεῖνο.
Κανένας δὲν ἀπάντησε.. Κανένας δὲν ἐφάνη...
Δυὸ βήματα ἐδῶ κι' ἐκεῖ στὴν κάμαρά του κάνει.
Κατὰ τ' ἀτζάκι ἀμίλητος ξάφνου γυρνᾶ καὶ στέκει.
Ἀ! στὴν ὀργή!... Τὶ ἔγινε; Ποιὸς πῆρε τὸ ντουφέκι!
Στὴ μάνα του ἀνήσυχος καὶ σκοτεινὸς γυρνάει,
καὶ σιωπηλὸς γιὰ δυὸ στιγμὲς στὰ μάτια τὴν κυττάει.
Ὄξω ὁ βορρειᾶς ἀκούγεται μὲ λύσσα νὰ μουγγρίζῃ...
Πρῶτα τὰ μάτια βούρκωσαν τοῦ δύστυχου πατέρα.
Ἐφόρεσε τὴν κάπα του ποὺ κρέμουνταν 'κεῖ πέρα·
Ἕνα τσεκοῦρι ἅρπαξε σὲ μιὰ γωνιὰ ποὺ βρῆκε,
Κι' ἀμίλητος μισάνοιξε τὴ θύρα του κ' ἔβγηκε....

Μόναχον 1909.

ΑΙΜΙΛΙΟΣ ΡΙΑΔΗΣ

'Από τὰ «Θρακικά μου» — Ι. Λιάππη

Η ΤΡΕΛΛΗ ΜΗΤΕΡΑ

Τραβῶντας τὸν ἄγνωστο δρόμο τῆς προσφυγιᾶς, κατὰ τὴν τραγικὴ ἔξοδο τῆς μαρτυρικῆς Θράκης, ἐγκατεστάθηκε στὴν πόλι μας κι' ὁ Πετρινὸς Γεροκώστας, μὲ τὴν γυναῖκα του τὴν Ζαχάρω καὶ μὲ τὰ τέσσερα μικρά του παιδιά.

Στιβάχτηκε κι' αὐτός. ὅπως τόσοι ἄλλοι, σ' ἕνα ὑγρὸ κι' ἀνήλιο ὑπόγειο δωμάτιο, σὰν τῆς μοίρας τὸ γραφτὸ ἀποπαῖδι.

Ὁ Γεροκώστας, ἕνας ἀπὸ τοὺς πρώτους νοικοκυρέους τῆς Πέτρας τῆς 'Αν. Θράκης, ἀκολουθοῦσε μὲ μεγάλο πόνο, ἀμίλητος καὶ σκυθρωπὸς τὴ μεγάλη αὐτὴ τῆς δυστυχίας τραγωδία, φροντίζοντας, ὅσῳ μποροῦσε περισσότερο, νὰ ἐλαφρύνῃ τὰ βάρη τῆς δυστυχισμένης οἰκογενείας του.

Τὸ πικρὸ ὅμως καὶ μαῦρο τῆς προσφυγιᾶς ψωμί, ὁ θάνατος τοῦ μικρότερου παιδιοῦ του, ἑνὸς ἀγοριοῦ δέκα χρονῶν, ποὺ δὲν μπόρεσε οὔτε γιατρὸ νὰ καλέσῃ στὴν ξαφνική του ἀρρώστεια, οἱ κόποι, αἱ στερήσεις καὶ τὰ βάσανα ἔρριξαν στὸ κρεββάτι τὸν ἄτυχο καὶ δυστυχισμένο πατέρα καὶ σύζυγο. Παρ' ὅλη ὅμως τὴν στοργὴ καὶ τὴν ἄκρα περιποίησι, τόσον τῆς φτωχῆς καὶ ἄμοιρης γυναικούλας του ὅσῳ καὶ τῶν μικρῶν του παιδιῶν, δὲν μπόρεσε ν' ἀνθέξῃ καὶ ὑπέκυψε στὸ μοιραῖο ὁ Γεροκώστας. γιὰ ν' ἀφήσῃ στοὺς πέντε δρόμους τὴν ἄμοιρη γυναῖκα του, τὸ μόνο στὸν κόσμο στήριγμα τῶν τριῶν του παιδιῶν, ἀπὸ τὰ ὁποῖα τὸ μεγαλύτερο ἦτο μόλις δέκα ἑπτὰ χρονῶν.

Ὅταν ἡ δυστυχισμένη μητέρα ἐγύρισε στὸ σπῆτι ἀπ' τὸ νεκροταφεῖο, ὅπου γιὰ τελευταία φορὰ συνόδευσε τὸν σύντροφό της στην τέλευταία του κατοικία, ἀντίκρυσε τὴν πεῖνα τῶν παιδιῶν της, πρὸ παντὸς τῶν μικροτέρων. τὰ ὁποῖα ἄρχισαν νὰ φωνάζουν «Πεινοῦμε μάνα! θέλομε ψωμί!... θὰ μᾶς φέρῃ ψωμὶ ὁ πατέρας;...

Ὁ πόνος λύγισε τὴ χαροκαμένη μητέρα! Ἡ στέρησι κ' ἡ πεῖνα των παιδιῶν της τὴν γονάτισαν.,. Δὲν γνωρίζει ἡ ἄμοιρη, πῶς νὰ θεραπεύσῃ τὸν πόνο τῶν ἄτυχων παιδιῶν της καὶ τὴν στέρησι τοῦ στηρίγματός της, τοῦ Γεροκώστα.

Ποιός, ἄλλωστε, θἄδιδε ὀλίγα λεφτὰ στὴ δύστυχη αὐτὴ Μητέρα. γιὰ ν' ἀγοράσῃ λίγο ψωμὶ γιὰ τὰ ὀρφανά της, ποὺ πεινοῦσαν;

Ποιὸς θὰ γύριζε νὰ ἰδῇ τὴν τραγωδία, ποὺ παιζονταν στὸ ὑγρὸ κι' ἀνήλιο ἐκεῖνο δωμάτιο ;

Ποιὸς θ' ἅπλωνε τὸ σπλαγχνικό του χέρι, γιὰ νὰ ἐλαφρύνῃ τὸν πόνο τῆς ἀμοιρης ἐκείνης Μητέρας, ποὺ δίσταζε ν' ἁπλώσῃ τὸ χέρι, γιὰ νὰ ζητιανέψῃ γιὰ τὰ πεινασμένα της παιδιά;

Ὅλοι περνοῦν ἀπὸ μπροστά της ἀδιάφοροι καὶ βιαστικοί, μὴ θέλοντας ν' ἀντικρύσουν τὴ μεγάλη αὐτὴ δυστυχία.

Εἶνε παραμονὴ Πρωτοχρονιᾶς! Περνοῦν ὅλοι ἀσυγκίνητοι ἀπ' τὸ φτωχικὸ τῆς δύστυχης μητέρας καλύβι, ὅπου ἐπαίζονταν μία ἀπ' τὲς φρικτότερες τραγωδίες.

«Πεινοῦμε μάνα! Θὰ μᾶς φέρῃ ψωμὶ ὁ πατέρας;»

Δὲν μπόρεσε πλειὰ ν' ἀνθέξῃ στὸν πόνο τῶν παιδιῶν της ἡ ἄμοιρη μητέρα καὶ βγῆκε ὄξω, γιὰ νἄβρῃ μέ κάθε τρόπο ψωμὶ γιὰ τὰ παιδιά της.

Ἦταν μεσάνυχτα καὶ δὲν εἶχε ἀκόμα γυρίσει στὸ σπῆτί της ἡ χαροκαμένη μητέρα.

Ὄξω χτυποῦσαν οἱ καμπάνες τῆς Πρωτοχρονιᾶς.

Στὸ σκοτάδι τῶν δρόμων ἔτρεχεν ἀκόμη ἡ δυστυχισμένη μητέρα, γιὰ νἄβρῃ ἕνακομμάτι ψωμὶ γιὰ τἄμοιρα παιδιάτης.

Ποιὰ πόρτα ὅμως νὰ χτυπήσῃ ἡ ἄλλοτε ἀρχοντομαθημένη μητέρα;

Σὲ ποιὸν νὰ πῇ τὸν πόνο της;

Ὅλοι στὸ διάβα της περνοῦν ἀδιαφοροι!

Καὶ τὰ κακόμοιρα παιδιὰ ἀποκοιμήθηκαν στὸ σπίτι περιμένοντας ψωμί....

Ἀφοῦ μάταια ἐπὶ τόσες ὧρες παράδερνε ἡ Μητέρα, γύρισε στὸ σπίτι μὲ τὸ δάκρυ τοῦ πόνου στὴν καρδιά, χωρὶς ὅμως ψωμὶ γιὰ τ' ἄμοιρα παιδιά της.

Μόλις ἡ Μητέρα ἀντίκρυσε τὰ πολυπικραμένα παιδιά της, ἄρχησε νὰ γελάῃ ἕνα γέλοιο νευρικό, ἕνα γέλοιο περίεργο ἕνα γέλοιο.... τρελλό.

Εἶχε πλειὰ τρελλαθῇ ἡ μητέρα τῶν παιδιῶν·

Τὰ παιδιὰ ἐξύπνησαν τρομαγμένα ἀπ' τὲς φωνὲς τὲς ἀσυνάρτητες.

«Μᾶς ἔφερες ψωμὶ Μητέρα...»

Ἡ μητέρα ἄρχισε νὰ φωνάζῃ τόσο νευρικά, ποὺ οἱ γειτόνοι ἀναστατώθηκαν κι' ἔτρεξαν γιὰ νὰ ἰδοῦν, τί συμβαίνει.

Μόλις ἀντίκρυσαν τὴν τρελλὴ μητέρα τὴν πῆραν καὶ τὴν ὡδήγησαν στὸ νοσοκομεῖο γιὰ νὰ νυσηλευθῇ.

Ἔδωκαν ψωμὶ στὰ μικρὰ παιδιὰ καὶ φρόντισαν νὰ τὰ ἡσυχάσουν.

Οἱ ἄρρωστοι ὅμως θέλουν ἡσυχία. Οἱ γιατροὶ καὶ οἱ νοσοκόμοι δὲν μπόρεσαν ν' ἀνθέξουν στὲς φωνὲς τῆς χαροκαμένης Μητέρας κι' ὡδήγησαν πίσω στὸ φτωχικό της σπῆτι τὴν τρελλὴ Μητέρα.

Δὲν γνώρισεν ἡ δύστυχη Μητέρα τ' ἄμοιρα τὰ παιδιά της ποὺ τόσα χύναν δάκρυα στὴν ἐμφάνισί της.

Κι' ἐνῷ ἐκεῖνα ξεφώνιζαν «μητέρα... μητέρα...» αὐτὴ γελοῦσε κι' ἔκλαιγε, χωρὶς νὰ μπορῇ νὰ διακρίνῃ τὰ κακόμοιρα παιδιά της.

Ἦταν πλέον τρελλή! Ἄρχισε νὰ χορεύῃ καὶ νὰ γελάῃ ἕνα γέλοιο περίεργο καὶ παρατεταμένο...

Τὴ νύχτα ἡ τρελλὴ μηνέρα ἠθέλησε νὰ πνίξῃ τὰ παιδιά της...

Καὶ τὰ κακόμοιρα παιδιά, ὁδηγούμενα ἀπὸ ἕνα γείτονα ποὔτρεξε στὲς φωνές τους. . σήκωσαν τὰ χέρια τους, γιὰ νὰ δέσουν τὰ χέρια τῆς ἄμοιρης μανούλας των.

Ἄ! εἶνε σκληρό, πολὺ σκληρό, ὅταν τ' ἀθῷο χέρι ἑνὸς παιδιοῦ σηκώνεται γιὰ νὰ δέσῃ τὸ χέρι τῆς μάνας του, ἔστω καὶ ὅταν τοῦτο ἐγκληματῇ...

Τὴν ἄλλη μέρα ἡ τρελλὴ μητέρα ὡδηγήθηκε στὸ Φρενοκομεῖο καὶ τὰ κακόμοιρα ἐκεῖνα παιδιὰ ἔμειναν στοὺς πέντε δρόμους, χωρὶς κανένα στήριγμα καὶ χωρὶς τὴν ἀγαπητή τους μητερούλα.

Δὲν θὰ βρεθῇ ἄραγε, κανένα εὐσπλαγχνικὸ χέρι γιὰ νὰ προστατεύσῃ τ' ἄμοιρα κι' ἀπροστάτευτα αὐτὰ παιδιά, ποὺ γυρίζουν ἀκόμῃ στοὺς δρόμους τῆς Θεσσαλονίκης ;

Ι. ΛΙΑΠΗΣ

ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΛΗ ΧΡΟΝΙΑ

Προσέξατε σήμερα τὲς μορφὲς τῶν συμπολιτῶν. Θὰ ἰδῆτε, ὅτι ὅλοι τους εἶναι σκυθρωποὶ καὶ κατσουφιασμένοι. Ποῦ εἶναι ἡ χαρά των μὲ τὴν ὁποίαν ἐπερίμεναν τὴν πρωτοχρονιά! Ἐξηφανίσθη ἀπὸ τὰ πρόσωπά των καὶ ἀφῆκε τὴν θέσιν της στὴν κατήφειαν. Θὰ ἔλεγε κανείς, ὅτι ὅλος αὐτὸς ὁ κόσμος δὲν ἑορτάζει τὴν χαρούμενη πρωτοχρονιά, ἀλλ' ὅτι τὸ ἡμερολόγιόν του δείχνει ψυχοσάββατο.

Αὐτὸ ὀφείλεται στὸν τρόπον καθ' ὃν ἐπεκράτησε συνήθεια νὰ ἑορτάζεται ἡ ὑποδοχὴ καὶ προϋπάντησις τῆς πρωτοχρονιᾶς. Ὅλος ὁ κόσμος ξημερώνεται παίζοντας χαρτιά. Θέλουν λέει, γιὰ τὴν «καλὴ χρονιὰ» νὰ δοκιμάσουν τὴν τύχην των. Καὶ φυσικὰ ἡ τύχη δὲν ἠμπορεῖ νὰ φανῇ εὐνοϊκὴ εἰς ὅλους. 'Απ' ἐναντίας οἱ εὐνοούμενοι της εἶναι πολὺ ὀλίγοι. Ὅλος ὁ ἄλλος κόσμος ἶναι θῦμα της. Σὲ μιὰ νύχτα ἀγωνιώδους ἀϋπνίας ἡ πράσινη τράπεζα ἡ ἀβυσαλέα καὶ ἀχόρτυγη κατεβρόχθισεν ὁλόκληρες περιουσίες.

Σήμερα καὶ τὸ σπουδαιότερο γεγονός, καὶ πολιτικῆς ἀκόμη φύσεως, θὰ περνοῦσε τελε ως ἀπαρατήρητο. Ὅλοι, ἄνδρες καὶ γυναῖκες, δεν ὁμιλοῦν πα ά γιὰ τὴν τράπουλα. Γιὰ τὴν γκίνια ποῦ τοὺς παρακολουθοῦσε καὶ γιὰ τὰ κέρδη ποῦ θὰ εἶχαν ἐὰν δὲν ἐγίνετο ἐκεῖνο ποῦ ἔγεινε. Καὶ γιὰ πολλοὺς ἡ πρωτοχρονιὰ θὰ μείνῃ ἀλησμόνητη γιατὶ ποιος ξέρει πόσον καιρὸ θὰ πληρώναυν γιὰ νὰ ἐξοφλήσουν τ ἔξοδα τῆς ὑποδοχῆς της. Ὡς τόσο κανένας δὲν μπορεῖ νὰ ἀποφύγῃ τὸν πειρασμὸ τῆς χαρτοπαιξίας κατὰ τὴν παραμονὴ τῆς πρωτοχρονιᾶς. Ὑπάρχουν ἄνθρωποι ποῦ πραγματικὰ ἀπεχθάνονται τὰ χαρτιά. Καὶ ὅμως ξενυχτοῦν ἐπάνω στὴν τράπουλα τὴν παραμονὴ τοῦ Ἄη-Βασίλη. Εἶναι δὲ καὶ ἄλλοι ποῦ ἀρχίζουν τὴν δοκιμὴν αὐτὴν τὴν πρώτην τοῦ ἔτους καὶ τὴν συνεχίζουν καθ' ὅλην τὴν διάρκειάν του.

Δὲν ὑπάρχει σπίτι ποῦ σὰν χθὲς τὸ βράδυ ἀνοίχθηκε τράπουλα καὶ δὲν ἐκόπηκε ἡ Βασιλόπητα. Καὶ ὅσο περνάει ὁ καινούργιος χρόνος τόσο πολλοὶ ἀπὸ τοὺς τυχηροὺς τῆς Βασιλόπητας εὔχονται ἀπὸ τὴν καρδιά τους ἡ πῆτα των νὰ ἦτο σὰν ἐκείνη «ποῦ ἔφαγ' ὁ σπανός».

Γι' αὐτὸ ὅλος ὁ κόσμος σήμερα φαίνεται δύσθυμος καὶ μετανοιωμένος γιὰ τὴν ἀνοησία ποῦ ἔκανε τὴν χθεσινὴ νύχτα. Αὐτὸ ὅμως δὲν θὰ τὸν ἐμποδίσῃ τοῦ χρόνου νὰ τὴν ἐπαναλάβῃ ἔτσι γιὰ τὴν «καλὴ χρονιά».

ΝΙΚ. ΚΑΜΜ.

Κριτικὰ Σημειώματα

ΕΝΑΣ ΤΟΜΟΣ ΔΙΗΓΗΜΑΤΩΝ

Ἔφθασε στὰ χέρια μου ἕνας μικρὸς τόμος διηγημάτων. Κομψὸν ἦτο τὸ ἐξώφυλλον, καὶ ἐχαροποίητε τὰ μάτια ἕνα γνωστὸν καὶ φιλικὸν ὄνομα: Τὸ ὄνομα τοῦ συγγραφέως του κ. Ν. Φαρδῆ

Δὲν ἤμουν προετοιμασμένος διὰ τὴν ἔκπληξιν. Εἶνε πολλοὶ ποὺ ἐργάζονται χωρὶς νὰ εἰδοποιήσουν κανένα. Ἴσως ἀπὸ σύστημα καὶ ἴσως ἀπὸ συστολήν. Ἐπάνω στὴν ἔκπληξίν μου, ἄφησα κάθε σχετικὴν ἐργασίαν καὶ ἄρχισα νὰ διαβάζω τὰ διηγήματα ποῦ μοῦ ἦλθαν ἔτσι ἀπροσδόκητα.

Κι' εὕρηκα ὅτι τὰ διηγήματα αὐτὰ ἔχουν πρωτοτυπίαν πολλήν. Δέν εἶνε ἡ συνηθισμένη, μεθυσμένη, ταβερνοδίαιτος λογοτεχνία, μὲ τοὺς διαφόρους «μπαρ-

μπάδες καὶ τοὺς διαφόρους ψεύτικους λαϊκους τύπους μὲ τὰς ἀπροσδιορίσθους σκιὰς τῶν ὁποὶων μᾶς ἔχουν κατακλύσει οἱ πλεῖστοι τῶν νεολλήνων συγγραφέων, Καὶ ἡ πρωτοτυπία των ἔγκειται τοὐλάχιστον, εἰς τὴν ἐκλογὴν τῶν θεμάτων εἰς τὴν προσπάθειαν ὅπως μᾶς ἐμφανίση κάτι τὸ ἐνδιαφέρον καὶ ἀξιόλογον.

Ἄλλως τε ὁ συγγραφεὺς δὲν ἀποπειράται νὰ μᾶς παρουσιάση τύπους. Μία ἀπόπειρα εἶνε τόσον δύσκολος, τὰ διηγήματά του εἶνε ἀναλύσεις ὡρισμένων ψυχικῶν καταστάσεων. Καὶ εἶνε κατὰ τὸ πλεῖστον αἱ ψυχικαὶ αὗται καταστάσεις σπάνιαι.

Ὁ συγγραφεὺς ἀποβλέπει μὲ κάποιαν αὐταρέσκειαν εἰς τὸ σπάνιον. Κυριαρχοῦν πάθη βίαια, τὰ ὁποῖα ἐκτίθενται κατὰ τρόπον ὥστε νὰ προσβάλουν καὶ νὰ θίξουν τὴν ἀστικὴν εὐαισθησίαν. Ἡ ἐκδίκησις ποῦ ἐκτελεῖται μὲ σαδισμὸν παράφρονος, ἡ ἐξέγερσις τοῦ σκλάβου ποῦ σκοτώνει τὸν κύριον, οἱ ἄνομοι ἔρωτες ἑνὸς ἀδελφοῦ πρὸς τὴν ἀδελφὴν ἡ αὐτοκτονία ἑνὸς λυσσοδήκτου τὴν στιγμὴν ποῦ μανθάνει ὅτι ὁ ἄγνωστος πατέρας του, τὸν ἀφῆκε μερικὰ ἑκατομμύρια, ἰδοὺ πάθη, θυμοὶ καὶ γεγονότα, νὰ ἐκτίθενται μὲ κάθε λεπτομέρειαν καὶ σαφήνειαν. Καὶ γι' αὐτό, πολλοὶ θὰ εὑρεθοῦν ποῦ θὰ θεωρήσουν ὡς ἄκοσμον καὶ ἐξεζητημένον τὸ σύγγραμμα.

Πρέπει νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι εἰς πολλὰ σημεῖα ξεφεύγει, ἐξαφανίζεται, μία γραμμὴ τραγικότητος, μία οὐσία ζωῆς ἡ ὁποία πρέπει νὰ εὑρίσκεται εἰς τὸ βάθος τοῦ κάθε διηγήματος. Πολλὲς φορὲς ἀτονεῖ ἡ ἀφήγησις, ἀπὸ τὴν ἐπικράτησιν τῆς χαλαρᾶς προχειρότητος. Συχνὰ ἐπίσης προκαλεῖ τὴν δυσφορίαν ἡ ἀπόπειρα πρὸς σκηνοθεσίαν ἡ ἀνάγκη τῆς ἐντυπώσεως, ἓν εἶδος θλιβερᾶς δεξιοτεχνίας, διὰ νὰ προκληθῇ μὲ μέσα ἐντελῶς ἐξωτερικὰ ἡ συγκίνησις τοῦ Κοινοῦ. Γενικῶς ὅμως τὰ διηγήματα εἶνε στερεά, περιέχουν σωματικὰ στοιχεῖα συγκινήσεως καὶ ἡ ἀφήγησίς των εἶνε γοργή, χωρὶς πολλὰς ἀνιαρὰς παρεκβιάσεις.

Καὶ διὰ τὸν κ. Φαρδῆν, τὸν ὁποῖον ἐνθυμοῦμαι ἀπὸ τοῦ 1916, ὅτε εἰσεχώρησεν εἰς τὴν δημοσιογραφίαν καί ἔγραφε μὲ ταλέντο, ἀλλὰ καὶ μὲ ἀδεξιότητα ἀνεκδιήγητον διάφορα περίεργα κατασκευάσματα, τὸ κατόρθωμα εἶνε τεράστιον. Καὶ εἶνε τιμητικὸν διὰ τὸν κύκλον, τῶν διανοουμένων Θεσσαλονίκης. Καὶ καταδεικνύει ἀκόμη τὸ σημεῖον, μέχρι τοῦ ὁποίου ἠμπορεῖ νὰ φθάση κανεὶς μὲ τὴν μελέτην, τὴν ἐπιμέλειαν καὶ τὸν ἐνθουσιασμόν. Διότι ὑπάρχουν εἰς τὴν Ἑλλάδα τόσοι καὶ τόσοι, ποῦ περνοῦσαν ὡς «καλοὶ» κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην καὶ οἱ ὁποῖοι, καταποντισθέντες εἰς τὴν ἀμέλειαν καὶ τὴν ἀγραμματοσύνην των δὲν εἶνε εἰς θέσιν νὰ σύρουν δυὸ γραμμὲς σήμερον.

* * *

Θ' ἀπασχοληθῶ εἰδικώτερα εἰς τὸ πρῶτον διήγημα! «Τὸ μάτι τοῦ ἐχθροῦ μου».

Ὁ ἥρως, εἶνε ἄνθρωπος μέ τὸν συνήθη χαρακτῆρα τοῦ ραγιᾶ. Ἕνας φίλος του, τοῦ εἶχε καταστρέψη τὴν εὐτυχίαν. Ἐν τούτοις ἐξακολουθοῦσαν νὰ ἔχουν σχέσεις καὶ παρουσιάζοντο μὲ ὅλα τὰ φαινόμενα τοῦ φιλικοῦ δεσμοῦ. Ἀλλ' ὅταν ἰσχυρὸς αὐτὸς ὁ καταστροφεὺς τῆς εὐτυχίας δὲν ἦτο εὔκολον νὰ σταθῇ κανεὶς ἀντιμέτωπος καὶ νὰ τὸν πολεμήση. Γι' αὐτὸ καὶ ὁ ἄλλος τὸν ἔκανε τὸν φίλον ἕως ὅτου εὕρη τὴν κατάλληλη στιγμὴ γιὰ νὰ τὸν ἐκδικηθῆ, τὸ μῖσος ἐναντίον του ἦταν ἀκοίμητον. Καὶ μιὰ μέρα καθὼς ἦσαν μόνοι τοῦ ἐπετέθη ἀπότομα, δολοφονικὰ καὶ τοῦ ἔβγαλε τὸ μάτι τὸ μοναδικὸ ποῦ εἶχε, μὲ ἕνα ἐργαλεῖον ἰδικῆς του ἐφευρέσεως.

Τὸ διήγημα αὐτὸ εἶνε δυνατόν, μολονότι εἶνε κάπως ἀποκρουστικὴ ἡ περιγραφὴ ὅπου ὁ ἥρως ἐπιδεικνύει στὴν αἰχμὴ τοῦ ἐργαλείου του τὸ βγαλμένο μάτι τοῦ ἐχθροῦ του. Εἶνε μία ἀφήγησις δραματικὴ ποῦ ἔχει ὡς βάσιν τὴν λαϊκὴν ρῆσιν «τοὔβγαλε τὸ μάτι». Καὶ εἶνε ἀκόμη ἓν εἶδος ἁμαρτωλοῦ εὐαγγελίου τῆς ἐκδικήσεως.

Ὄχι ὅμως φανερὰ καὶ παλληκαρίσια, ἀλλὰ ἀπαλὰ διὰ νὰ ἐπιτύχη καλλίτερα ἡ ἐκδίκησις, ἀλλὰ καὶ διότι πολλοὶ ὀλίγοι εἶνε ἱκανοὶ ν' ἀντιμετωπίζουν τοὺς ἰσχυροὺς ἀντιπάλους των.

Καὶ ὁ συγγραφεὺς ἔχει δίκαιον.

Π. Ω.

Ἐκλεκτοὶ στίχοι

ΑΠΟ ΤΙΣ "ΦΘΙΝΟΠΩΡΙΝΕΣ ΜΕΛΑΓΧΟΛΙΕΣ,,

Τὸ στοιχιωμένο παραθύρι
  θὰ στέκει ἀκόμα σφαλιχτό!
Τὸ στοιχειωμένο παραθύρι,
  ποὺ ἕνα κεφάλι ὀνειρευτὸ

ἐπρόβαλλε γιὰ νὰ σκορπίσει
  μιὰ γοητεία κάθε δεῖλι,
ἐπρόβαλλε γιὰ νὰ σκορπίσει
  ἀπὸ τὰ μάτια, ἀπὸ τὰ χείλη!

Τώρα κλεισμένο καθρεφτίζει
  τὰ κίτρινα ποῦ πέφτουν φύλλα,
τώρα κλεισμένο καθρεφτίζει
  κἄποια θανάτου ἀνατριχίλα,

ποὺ ἀπ' τὰ δεντρὰ ὡς τὸ πρόσωπό μου
  ἁπλώθηκε σ' ὅλη τὴ φύση,
ποὺ ἀπ' τὰ δεντρὰ ὡς τὸ πρόσωπό μου
  μίαν ἀγωνία ἔχει σκορπίσει!.....

Μὲς στοῦ συντριβανιοῦ τοὺς θρήνους
  τοὺς στεναγμοὺς σου ξεδιαλύνω.
Μὲ τοῦ συντριβανιοῦ τοὺς θρήνους
  τοῦ δειλινοῦ τὴν πίκρα πίνω!

Τὰ καστανὰ σου τὰ μαλλάκια
  μ' ὠχρὰ ροδόφυλλα ἡ Δύση
τὰ καστανά σου τὰ μαλλάκια,
  ἐνῶ ἔσβυνε, εἶχε ραντίσει.

Καὶ πικροστάλαξαν τὸ χ α ῖ ρ ε
  ἀπόσπερνοι ρυθμοὶ—θυμίσου—
καὶ πικροστάλαξαν τὸ χ α ῖ ρ ε
  μέσα στὴ θλιβερὴ ψυχή σου,

ὅταν βαρυόστηθη εἶχες κλάψει
  —ὢ βράδυ ποὺ δὲ θἄρτεις πιά!—
ὅταν βαρυόστηθη εἶχες κλάψει
  κάτω ἀπ' τὴν πένθιμον ἰτιά!

Α. ΜΙΣΙΡΛΟΓΛΟΥ

ΓΟΖΕ ΣΑΛΑΡΝΤΕΝ

ΕΝΑ ΔΡΑΜΑ ΕΙΣ ΦΡΕΝΟΚΟΜΕΙΟΝ

Πρὸ ὀλίγων ἐτῶν εὑρῆκα τὴν εὐκαιρίαν νὰ ἐπισκεφθῶ τὸ ἄσυλον τῶν φρενοπαθῶν τοῦ φίλου μου ἰατροῦ Μοπνρεγκάρ, τὸ ὁποῖον εὑρίσκετο εἰς παραλιακὴν θέσιν, πλησίον εἰς τὴν κωμόπολιν Λὰ Φλὸττ τῆς νήσου Ρέ.

Δὲν εἶχα ποτὲ μου ἐπισκεφθῆ φρενοκομεῖον καὶ ὀφείλω νὰ ὁμολογήσω ὅτι αὐτὴ ἦταν ἡ πρώτη καὶ ἡ τελευταία φορά. Ἀπὸ ὅσα ἄλλως τε θὰ διηγηθῶ παρακάτω, θὰ γίνη εὐκόλως ἀντιληπτὸν διατὶ ὡρκίσθην νὰ μὴν ξαναπατήσω ποτέ μου εἰς φρενοκομεῖον.

Ἕνα ὡραῖο ἀνοιξιάτικο πρωΐ ἀπεβιβαζόμην ἀπὸ τὸ ἀτμόπλοιον «Κολινύ», τὸ ὁποῖον ἐκτελεῖ τὴν συγκοινωνίαν μεταξὺ Λὰ Ροσέλ καὶ τῆς νήσου Ρέ. Ἐζήτησα ἀμέσως νὰ μοῦ δείξουν τὸν δρόμον, καὶ ἀφοῦ ἐπεριπάτησα ἐπὶ εἴκοσι λεπτά, ἔφθασα εἰς τὸ ἄσυλον τῶν φρενοπαθῶν.

Οἱ ἐπισκέπται θὰ ἦσαν σπανιώτατοι εἰς τὸ ἄσυλον ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἐχάνετο εἰς τὰς ἀκτὰς τοῦ ὠκεανοῦ. Διὰ τοῦτο ὁ θυρωρὸς ἐφάνη πολὺ περιποιητικὸς καὶ ἔσπευσε νὰ μὲ ὁδηγήση εἰς τὸ μικρὸ σαλόνι τῆς ὑποδοχῆς. Ἐφρόντισε μάλιστα νὰ κάμη ἀμέσως γνωστὴν εἰς τὸν ἰατρὸν τὴν ἄφιξίν μου, αὐτὸς ὅμως, ἐπειδὴ ἦτο ἀπησχολημένος πολὺ ἐκείνην τὴν στιγμὴν μὲ ἕνα ἀσθενῆ, μοῦ ἐζήτησε συγγνώμην καὶ μὲ παρεκάλεσε νὰ τὸν περιμένω ὀλίγα λεπτά.

Ἐκάθισα κοντὰ εἰς μικρὸ τραπέζι, ἐπάνω εἰς τὸ ὁποῖον εὑρίσκοντο μερικὰ βιβλία καὶ ἰατρικὰ περιοδικά. Διὰ νὰ περάση ἡ ὥρα μου ἄρχισα νὰ διαβάζω τὰ «Ἐπιστημονικὰ Χρονικά». Διεκόπην ὅμως ἀπὸ τὴν ἐμφάνισιν ἑνὸς κοντοῦ κυρίου, μελαχροινοῦ, ὁ ὁποῖος μὲ ἠρώτησεν:

— Ἐπιθυμεῖτε τὰ ἰδῆτε κανένα, κύριε;

= Μαλιστα, ἀπήντησα, περιμένω τὸν ἰατρὸν Μπονρεγκάρ.

= Ὁ ἰατρὸς εἶναι πολὺ ἀπησχολημένος αὐτὴν τὴν στιγμὴν καὶ δὲν πιστεύω νὰ μείνη ἐλεύθερος πρὶν ἀπὸ μία ὥρα, Μήπως θέλετε νὰ ἐπισκεφθῆτε ἐν τῷ μεταξὺ τὸ ἄσυλον;

Ἀπήντησα ὅτι αὐτὸ θὰ μὲ ηὐχαρίστει πολὺ καὶ ἐβγήκαμε μαζὶ ἀπὸ τὸ μικρὸ σαλόνι.

— Εἶμαι ἕνας ἀπὸ τοὺς ἐσωτερικοὺς ἰατροὺς τοῦ ἀσύλου, μοῦ ἐξήγησεν ὁ συνοδός μου. Ἠξεύρω κατὰ βάθος τὴν μέθοδον τοῦ δόκτορος Μπονρεγκάρ καὶ εἶμαι ὁ κυριώτερος συνεργάτης του.

Ὁ ἡγούμενος ἀπὸ τὸν ἐξαίρετον αὐτὸν ἰατρὸν, ἐπεσκέφθην τὰ πλέον ἐνδιαφέροντα διαμερίσματα τοῦ ἀσύλου. Οἱ περισσότεροι ἀσθενεῖς εἶχαν ἀρκετὴν ἐλευθερίαν τοὺς ἦτο ἐπιτετραμμένον νὰ περιπατοῦν εἰς τὸ μεγάλο πάρκο, τὸ ὁποῖον εἶχε διευθετήσει εἰδικῶς πρὸς χάριν των ὁ δόκτωρ Μπονοεγκάρ.

— Κοιτάξτε, μοῦ εἶπεν ἔξαφνα ὁ ἐσωτερικὸς ἰατρὸς, ὑποδεικνύων μὲ τὸν δάκτυλόν του ἕνα ἄνθρωπον ὁ ὁποῖος ἐκάθητο εἰς κάποιο κάθισμα, αὐτὸς ἐκεῖ εἶναι ἕνας ἀπὸ τοὺς πλέον ἐπικινδύνους τρελλοὺς τοῦ ἀσύλου.

— Ἀλήθεια; παρετήρησα· καὶ δὲν τοῦ φαίνεται.

— Μὲ τοὺς τρελλοὺς τὰ φαινόμενα συνήθως ἀπατοῦν. Εἴχαμεν ἐδῶ μίαν νέαν, τῆς ὁποίας ἡ καλωσύνη καὶ ἡ εὐπείθεια ἦσαν ὑποδειγματικαί. Ὀλίγον κατ' ὀλίγον εἶχε κατορθώσει νὰ γίνη μία ἀπὸ τὰς προνομιούχους τοῦ ἀσύλου. Ἔ λοιπὸν ἡ τρελλὴ αὐτὴ ἠμπόρεσε νὰ προμηθευθῆ, μίαν ἡμέραν ἕνα μαχαῖρι, καὶ ἔκοψε τὸν λαιμὸν δύο συντρόφων των.

— Δὲν εἶναι ἐπικίνδυνον, ἠρώτησα. νὰ ἀφίνετε τόσην ἐλευθερίαν εἰς τοὺς τρελλούς;

— Αὐτὸ εἶναι τὸ σύστημά μας ἐδῶ. Προσπαθοῦμεν πάντοτε νὰ μεταχειριζώμεθα τοὺς τρελλοὺς σὰν νὰ ἦσαν γνωστικοί. Ἔτσι πολλοὶ ἀπὸ αὐτοὺς κατορθώνουν ἀρκετὰ συχνὰ νὰ ἐπανεύρουν τὰ λογικόν των. Ἐννοεῖται ὅτι πολλάκις κάμνουν κατάχρησιν τῆς ἐλευθερίας των, κατὰ τὸ πλεῖστον ὅμως φέρονται καλά.

Ἐνῷ συνωμιλοῦμεν. ἐφθάσαμεν εἰς τὸ ἀκρότατον ὅριον τοῦ πάρκου. Ἐκύτταξα τότε τὸ ρολόγι μου καὶ εἶπα:

— Μοῦ φαίνεται ὅτι εἶναι ὥρα νὰ γυρίσωμε πίσω. Ὁ γιατρὸς βέβαιο θὰ μὲ περιμένη.

— Ὤ. ὄχι. δὲν πιστεύω νὰ εἶναι ἀκόμη ἐλεύθερος. Ἔχομεν καιρὸν ν' ἀνεβοῦμαι στὴν ταράτσαν, ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἡ θέα εἶναι πανοραματική.

Εἰσήλθομεν τότε εἰς περίπτερον μὲ τρία πατώματα, τοῦ ὁποίου ἡ ὀροφὴ ἐσχημάτιζε μεγάλην ταράτσαν. Ἀνεβήκαμε μαζὶ τὶς ἑλικοειδεῖς σκάλες καὶ ἀφοῦ ὁ συνοδός μου ἐφρόντισε νὰ κλείση ξοπίσω μας τὴν πόρτα, ἐπροχωρήσαμεν εἰς τὸ ἄκρον τῆς ταράτσας.

Ἐμπρός μας ἐξετείνετο ἀτελεύτητος ὁ Ἀτλαντικὸς Ὠκεανός, μὲ ὅλην του τὴν μεγαλοπρέπειαν. Μακρὰν διεκρίνετο αἱ ἀκταὶ τῆς Βανδέας καὶ νοτιώτερον ἡ ἀτελεύτητος καὶ γραφικωτάτη παραλία τῆς Λὰ Παλίς.

— Ὡραία θέα, εἶπα εἰς τὸν συνοδόν μου.

—Ναί. Ὡραιοτέρα ὅμως εἶνε ἀπὸ τὴν ἄλλην πλευράν.

Διηυθύνθημεν τότε πρὸς τὸ μέρος ἐκεῖνο.

Ἐξαφνικά, τὴν στιγμὴν πού εὑρισκόμεθα εἰς τὸ μέσον τῆς ταράτσας, ὁ ἐσωτερικὸς ἰατρός, σταματῶν ἀποτόμως μὲ ἠρώτησε:

—Εἶσθε νυμφευμένος;

Τὸν ἐκύτταξα ἔκπληκτος καὶ ἀπήντησα μὲ χαμόγελο:

—Ναί, ὑπανδρεύθηκα πρὸ ἑνὸς ἔτους. Γιατὶ ὅμως μοῦ ἐκάματε αὐτὴν τὴν ἐρώτησιν ;

—Μὴ γελᾶτε. Μιλῶ σοβαρά. Καὶ ἀγαπᾶτε τὴν γυναῖκα σας;

—Τί ἰδέα! ἀπήντησα, νομίζων ὅτι ἐπρόκειτο περὶ ἀστειότητος. Καὶ βέβαια τὴν ἀγαπῶ.

—Ἆ, τὴν ἀγαπᾶτε! Ἔχετε λοιπὸν καρδιά ;

—Σᾶς παρακαλῶ, μὴ γελᾶτε, ἐπανέλαβεν ὁ συνομιλητής μου. Πῆτε μου εἰλικρινῶς ποιὲς εἶνε αἱ ἀκριβεῖς διαστάσεις τῆς καρδιᾶ σας ;

Μ' ἐκύτταζε κατὰ πρόσωπον, καὶ τὰ μαῦρα του μάτια τὰ ὁποία ἦσαν προσηλωμένα εἰς τὰ δικά μου, ἔλαμπαν παράξενα. Ἠννόησα ἀμέσως τὴν τρομακτικὴν πραγματικότητα: ὁ συνοδός μου ἦτο τ ρ ε λ λ ό ς !

Μόλις ἀντελήφθην εἰς ποίαν κρίσιμον θέσιν εὑρισκόμην, ἔγινα ἀμέσως κάτωχρος καὶ πρὸς στιγμὴν μοῦ ἐστάθη ἀδύνατον νὰ κάμω ἔστω καὶ τὴν ἐλαχίστην σκέψιν.

Κατώρθωσα ὅμως νὰ ἀνακτήσω τὴν ψυχραιμίαν μου. Δὲν ἀμφέβαλλα διόλου τώρα ὅτι ὁ τρελλὸς μὲ εἶχε παρασύρει εἰς τὴν ταράτσαν ἐκείνην, διὰ νὰ μοῦ ἐπιτεθῇ. Ὅπως εἶπα καὶ προηγουμένως, ἦτο ἕνας κοντὸς ἀνθρωπάκος, ἤμουν λοιπὸν δυνατώτερός του. Πρὸς στιγμὴν ἐσκέφθην νὰ ὁρμήσω ἐναντίον του καὶ νὰ τὸν καταβαλω. Ἂν ὅμως ἦταν ὡπλισμένος;

Τὸ καλλίτερον λοιπὸν ἦτο νὰ χρησιμοποιήσω τὴν πανουργίαν, νὰ μεταχειρισθῶ ἓν οἱονδήποτε στρατήγημα.

—Ἀγαπητέ μου φίλε, εἶπα κανεὶς ἕως τώρα δὲν εἶδε τὴν καρδιά μου καὶ δὲν ἤξευρε τὰς ἀληθεῖς διαστάσεις της. Μοῦ φαίνεται ἐν τούτοις ὅτι εἶναι πολὺ μικρὴ καὶ δὲν θὰ σᾶς εἶναι διόλου χρήσιμος.. Καλὰ θὰ ἐκάμναμεν λοιπὸν νὰ κατεβαίναμεν, διότι ὁ γιατρὸς θὰ ἀνυπομονῇ βέβαια.

—Ἀπεναντίας, εἶμαι βέβαιος ὅτι ἠμπορεῖτε νὰ μοῦ χρησιμεύετε θαυμάσια δι' αὐτὸ ποῦ σᾶς χρειάζομαι. Ἀκοῦστε νὰ σᾶς πῶ. Δὲν ἀγάπησα ποτέ μου κανένα, δὲν ἔχω λοιπὸν καρδιά. Τὸ ξεύρατε καὶ σεῖς ὅμως, ὅτι εἶναι ἀπόλυτος ἀνάγκη νὰ ἔχῃ κανεὶς καρδιὰ γιὰ νὰ ζήσῃ. Αὐτὸ εἶναι ἀπολύτως λογικόν, δὲν εἶναι ἔτσι: Καὶ ἐννοεῖτε, πιστεύω, ὅτι δὲν ἔχω καθόλου ὄρεξιν νὰ μείνω αἰωνίως νεκρός. Γι' αὐτὸ ἐπῆρα τὴν ἀπόφασιν νὰ κάμω δική μου τὴν καρδιά σας...

Ὁ τρελλὸς ἔπαυσε νὰ ὁμιλῇ καὶ ἔβγαλεν ἀπὸ τὴν τσέπην του ἕνα μαχαῖρι.

Ἤξευρα τώρα τὶ μοῦ ἐπεφυλλάσσετο καὶ ἔρριψα τριγύρω μου μιὰ ματιὰ γεμάτη ἀπελπισία.

—Εἴσαστε ὁ ἄνθρωπος πού μοῦ χρειάζεται, ἐπανέλαβεν ὁ τρελλός.

Προσεπάθησα τότε νὰ διατηρήσω ἤρεμον τὴν φωνήν μου καὶ τοῦ εἶπα:

— Νομίζω ὅτι κάμνετε κάποιο λάθος. Ἡ ἰδέα σας, τὸ παραδέχομαι, εἶναι ἐξαίρετος, θὰ ἦταν ὅμως προτιμώτερον, κατὰ τὴν γνώμην μου, νὰ ἐδιαλέγατε ἕναν ἄνθρωπο γερό, ὑγιᾶ, κ' ἐγὼ ἐλησμόνησα νὰ σᾶς πῶ ὅτι πάσχω πρὸ πολλῶν ἐτῶν ἀπὸ κάποιο ἀθεράπευτον καρδιακὸν νόσημα...

— Τί μὲ μέλλει, μὲ διέκοψεν, ἐγὼ θέλω τὴν καρδιά σας καὶ θὰ τὴν ἀποκτήσω. Σᾶς ἔφερα ἐδῶ, σ' αὐτὴ τὴν ταράτσα, γιὰ νὰ μὴ μᾶς ἀνησυχήση κανεὶς. Ἐμπρὸς λοιπὸν. Λάβετε τὴν καλωσύνην νὰ ἐξαπλωθῆτε κατὰ γῆς.

Δὲν ἔχασα τὴν διαύγειαν τοῦ πνεύματός μου καὶ ἐξήτασα ψυχραίμως τὴν κατάστασιν. Εὑρισκόμουν μόνος μου, μὲ ἕνα τρελλὸν ἀπέναντί μου, ὡπλισμένον μὲ μαχαῖρι καὶ ἀποφασισμένον νὰ μὲ σκοτώση. Καὶ ἂν ἐφώναζα ζητῶν βοήθειαν, κανεὶς δὲν θὰ μὲ ἤκουε. Νά φύγω πάλιν μοῦ ἦτο ἀδύνατον. Οὔτε ἦτο δυνατὸν νὰ φθάσω εἰς τὸ πεζοῦλι τῆς ταράτσας καὶ νὰ ριφθῶ κάτω. Ἀπὸ ὕψος τριῶν πατωμάτων δὲν πέφτει κανεὶς ζωντανός. Δὲν ἠμποροῦσα ἐπίσης νὰ περιμένω οἶκτον ἀπὸ ἕνα τρελλόν. Ἤμουν λοιπὸν κυριολεκτικῶς χαμένος...

Ἐξαφνικὰ θυμήθηκα, ὅτι στὴ μιὰ τσέπη τοῦ σακκακιοῦ μου εἶχα ἕνα μπουκάλι μὲ χλωροφόρμιο, τὸ ὁποῖον εἶχα ἀγοράσει τὴν προηγουμένην ἀπὸ ἕνα φαρμακοποιὸν τῆς Λὲ Ροσὲλ διὰ νὰ τὸ παραδώσω εἰς κάποιον φίλον μου ὀδοντοΐατρον εἰς τὸ Σαὶν-Μαρτὲν τοῦ Ρέ, τὸν ὁποῖον ἐπρόκειτο νὰ ἐπισκεφθῶ.

—Πρὶν ὑποβληθῶ εἰς τὴν ἐγχείρισιν, εἶπα τότε εἰς τὸν τρελλόν, ἔχω νὰ σᾶς ζητήσω μιὰ χάρι. Θὰ ἤθελα νὰ ἔγραφα ἕνα μι-

ΠΡΩΤΟΧΡΟΝΙΑΤΙΚΟΙ ΜΠΕΛΑΔΕΣ

Τὴν αὐγὴν τῆς πρωτοχρονιᾶς ὁ κ. Σπεύσιππος χρόνια ὑπάλληλος τῆς Οἰκονομικῆς Ἐφορείας, ἐδέχετο ἕνα πρωτότυπον δῶρον ἀπὸ μέρους γνωστοῦ του συμπολίτου, ποὺ ἐφημιζετο γιὰ τοὺς ἐκκρεμεῖς λογαρισμοὺς μὲ τὸ κρατικὸν αὐτὸ κατάστημα ποὺ ἔχει τὰς αὐστηροτέρας ἀπαιτήσεις εἰς τὰ κέρδη καὶ τὴν περιουσίαν τῶν ἄλλων. Τοῦ ἐκόμιζαν ἕνα κλουβὶ μὲ ἕναν παπαγάλον! Ἡ ὑπηρέτρια ἡ κυρὰ Μαρία, μὲ ἕνα ἠλίθιον μειδίαμα στὸ πρόσωπον τὸ ἔφερε στὴ κάμαρά του.

—Τί, τί, τί, εἶνε αὐτό; Ποῦ τὸ πᾶς παιδί μου;

—Σᾶς τὸ στέλνουν δῶρο. Τώρα τῶφερε κάποιος ἔξω, κι' ἔφυγε χωρὶς κἂν νὰ περιμένη νὰ πάρη καὶ τὸ κόπο του.

—Καὶ τὶ νὰ τὸν κάμω ἐγὼ τὸ παπαγάλο; Ἄει ἀπὸ δῶ! Αὐτὸ μᾶς ἔλειπε ἀκόμα. Νὰ τὸν δώσης πίσω!

—Ἔ! μιὰ ποὺ τῶφεραν κύριε, ἄς τὸν ἔχετε νὰ σᾶς διασκεδάζη...

Ὁ κ. Σπεύσιππος σὰν νὰ ἐκάμφθη. Εἰς τὸ πρόσωπόν του ἔλαμψε ἕνα μειδίαμα περιέργου αὐταρεσκείας.

—Δὲ μοῦ λές, τῶδειξες τὴ κυρία σου;

—Ὄχι κύριε. Τὸν ἔφερα πρῶτα σὲ σᾶς.

—Εἰδοποίησέ την λοιπόν, νὰ ἔρθη νὰ τὸ καμαρώση! Ξύπνησε καὶ τὰ παιδιὰ ἂν δὲν σηκώθηκαν ἀκόμα.

—Μάλιστα κύριε—καὶ ἡ καλὴ ὑπηρέτρια ἄφηκε χάμω τὸ κλουβὶ καὶ ἐξηφανίσθη δρομαίως πνίγουσα ἕνα βλακῶδες κάγχασμα. Ὅταν μετ' ὀλίγον ἔμπαινεν στὸ δωμάτιον τοῦ κυρίου Σπευσίππου ἡ στρατιὰ τῶν παιδιῶν καὶ ἡ κυρία του, ἔμειναν σχεδὸν ἐμβρόντητοι! Ὁ κ. Σπεύσιππος, ἔξω φρενῶν «μονοσάνδαλος», κρατῶν τὴν μιὰ παντούφλα στὸ χέρι ἔφερνε γύρω τὸ δωμάτιον, κυνηγῶντας τὴν γάταν του ἡ ὁποία μὲ τοὺς γαμψοὺς της ὄνυχας εἶχεν ἐπιπέση στὰ τέλια τοῦ κλουβιοῦ γιὰ νὰ πιάση τὸ μῖμον πτηνόν.

—Χριστὸς καὶ παναγία! Σὲ καλό σου Σπεύσιππε!

—Τὸ ζῶον; Τὸ βλακόμετρο! Ἀκοῦς ἐκεῖ ν' ἀπαρατήση τὸ πουλὶ χάμω καὶ νὰ φύγη. Μωρὲ κουκούτσι μυαλὸ δὲν ἔχη αὐτὸ τὸ ζῶον ἡ Μαρία!..

—Καλὰ λοιπὸν καὶ σύ! μ' αὐτὴν θὰ τὰ βάλης πρωΐ—πρωΐ, πρωτοχρονιάτικα.

—Ἀμ' ὄχι ἔτσι πάλι ἔ; Καλὰ ποὺ ἔτρεξα κι' ἔδιωξα τὴ γάτα. Ἂν δέν, ἤθελε νὰ πάρη τὸ πουλί.

—Τώρα! Κελεπούρι...

Ὁ κ. Σπεύσιππος ἐκίνησεν ἀπαισιοδόξως τὸ κεφάλι του καὶ δὲν μίλησε. Ἐν τῷ μεταξὺ οἱ μικροὶ κάθησαν γύρω στὸ κλουβὶ καὶ τὸ περιεργάζοντο σιωπηλῶς. Ὁ ἕνας ἔχωσε ἔπειτα τὸ δακτυλάκι του καὶ τῶβγαζε ματωμένο. Τοῦ τὸ τσίμπησε ὁ παπαγάλος. Ἔμπηξε ἀμέσως τὲς φωνές. Ἀναστάτωσις!.. Ἡ Μαρία νὰ τρέχη γιὰ γάζα καὶ ἰώδιο. Ἡ κυρία νὰ τὰ βάζη μὲ τὸ κύριο ποὺ σηκώθηκε λέει ἀνάποδα σήμερα, Ὁ κ. Σπεύσιππος νὰ βλαστημάη τὸ συμπολίτην του ποὺ τὸ ἔστειλε γιὰ δῶρον αὐτὸν τὸν πρωτὸν μπελᾶν! Φωνές, κακό, χαλασμὸς κόσμου...

—Φτού! Νὰ μοῦ χαθῆς ζῶον! Δὲν σοῦ εἶπα βρὲ ξόανον νὰ τὸν δώσης πίσω;

—Μὰ σᾶς εἶπα κύριε. Αὐτὸς ποῦ τὸν ἔφερε ἔφυγε, χάθηκε σὰν καπνός.

Οἱ ἄλλοι μικροὶ δὲν ἐπτοήθησαν ἀπὸ τὸ πάθημα τοῦ ἀδελφοῦ των. Ἐδιδάχθησαν νὰ μὴ βάλουν τὰ δαχτυλάκια των στὰ τέλια τοῦ κλουβιοῦ. Μονάχα ποῦ ἐπεδόθησαν νὰ ἐξετάζουν τὰς γνώσεις καὶ τὰς ὀρέξεις τοῦ παπαγάλου.

—Παπαγάο σέλ' ς καφέ.

—Παπαγάο πῶς σὲ λέν;

—Μαπαγόο πὲς λεμόνι......

Τὸ πονηρὸν πτηνὸν τέντωνε τὰ φτερὰ καὶ ἀντιπαρήρχετο μὲ περιφρόνησιν τὰς ἐρωτήσεις τῶν μικρῶν. Κἄποτε τὰ κύτταζε καὶ ἤνοιγε μονάχα τὸ στόμα του χωρὶς νὰ λέγει τίποτε. Σκαλίζοντας δὲ οἱ μικροὶ ἄνοιξαν τὴν πόρτα καὶ ἀπέδωσαν τὴν ἐλευθερίαν στὸν παπαγάλο μέσα στὸν μικρὸν χῶρον τοῦ δωματίου. Ὁ παπαγάλος ἐπέταξε πρὸς κατάπληξιν καὶ σύγχυσιν μεγάλην τοῦ ζεύγους. Καθὼς δὲ πῆγε νὰ καθήση στὸ γραφεῖον συνέτριψε τὸ μελανοδοχεῖον καὶ μία λιμνοῦλα μαύρη ἐσχηματίσθη περιβρέχουσα τὰς ἀκτὰς τῶν βιβλίων καὶ πλημμυρίζουσα τοὺς ὑπηρεσιακοὺς φακέλλους ἐπὶ τῶν ὁποίων εἶχε προτιμήση νὰ ἐργασθῆ τὴν προτεραίαν ἀντὶ νὰ χαρτοπαίξη ὁ κ. Σπεύσιππος.

—Τὸ δαιμονισμένο μὲ κατέστρεψε! Πᾶνε οἱ λογαριασμοί μου, πᾶνε αἱ ἀποδείξεις. Μπᾶ ποὺ νὰ πάρη ἡ εὐχὴ αὐτὸν τὸν χριστιανό, μπελᾶ ποῦ διάλεξε νὰ μοῦ δωρήση πρωτοχρονιάτικα! .. — καὶ ὁ κ. Σπεύσιππος ἐξήντλησε τὰν θυμὸν ἐπὶ τῶν τρυφερῶν ὀπισθίων τῶν βλαστῶν του.

Σωστὸ πανδαιμόνιον πάλι ἔπειτα μέχρις ὅτου συλληφθῆ ὁ παπαγάλος. Τρεχάματα, φωνές, ἀναστάσωσις. Πῆραν τὸ ξεκαπνιστῆρι καὶ τὸ ἔδιωχναν. Ὁ παπαγάλος εὕρισκε τὸν τρόπον νὰ γλυτώνη. Ἕως ὅτου μὲ τὴν βοήθειαν ἑνὸς σκεπάσματος τὸν κούκλωσαν καὶ τὸν ἔπιασαν.

—Ἔξω! Ἔξω! ἀπὸ δῶ,—ὠρύετο ὁ κ. Σπεύσιππος.

Ἀλλ' ἡ κυρὰ Μαρία καθὼς ἔβγαινε κρατῶντας μετὰ φόβον Θεοῦ τὸ πτηνὸν στὰ χέρια, σκόνταψε, μπερδεύθηκαν τὰ πόδια της στὰ χαλιά, καὶ εὑρέθη τετράπλατη στὸ δάπεδον.

—Τύφλα ὄρνεο. Ποῦ τἄχεις τὰ μάτια σου!...

Καὶ ὁ παπαγάλος τὤσκασε ἀπὸ τὸν διάδρομο γιὰ νὰ σκορπίση καὶ ἀλλοῦ τὴν εὐτυχίαν.

ΓΕΩΡ. ΔΕΛΙΟΣ

ΣΤΟΝ ΚΑΙΝΟΥΡΙΟ ΧΡΟΝΟ

Ἀργά ἀργὰ σβύνουν κάτω στὸ ἄπειρο τὰ τελευταῖα ἀσταθῆ βήματα τοῦ παληοῦ χρόνου, καὶ σιγὰ σιγὰ κυλίεται κι' αὐτὸς στὴν ἄβυσσο τοῦ χαμοῦ του.

Μὲ πόσα ὄνειρα καὶ μὲ πόσες ἐλπίδες τὸν περιμέναμε, πέρσυ τὴν ἴδια μέρα μὲ πόση χαρὰ ἀντικρύσαμε τὰ χιονισμένα μαλιά του! Λαχταρήσαμε τὸ πρωΐ ἐκεῖνο ποῦ ξεγνάντησε μὲ τὸ γλυκοχάραγμα μιᾶς χιονισμένης αὐγούλας, μὲ ἕνα πόθο μὲ μιὰ κρυφὴ χαρὰ περιμέναμε νὰ μᾶς μοιράση τὰ δῶρα του

Τὶ ἔκρυβε τάχα μέσ' στὸ ἀόρατο καλάθι του; τί ἐρχῶνταν νὰ μᾶς δωρίση;

Ἔτσι κι' ἀπόψε.

Λίγα βήματα ὑπολείπονται νὰ κυλισθῆ στὸ ἴδιο χάος ὁ παληὸς χρόνος!

Λίγες στιγμὲς μᾶς μένουν νὰ ἀκουστοῦν τὰ πρῶτα βήματα τοῦ καινούργιου!

Κι' ὅμως μὲ πόση, λαχτάρα τὸν περιμένουμέ κι' αὐτόν! Γύρω στὸ οἰκογενειακό μας τραπέζι, μὲ τὰ μάτια καρφωμένα στοὺς δεῖκτας τοῦ ὡρολογιοῦ, ἀγωνιοῦμε ν' ἀκούσωμε τὴ νεκρικὴ καμπάνα ποὺ θὰ σημάνη γιὰ τὸ θάνατο τοῦ παληοῦ χρόνου, θὰ βυθισθοῦμε μιὰ στιγμὴ στὸ σκοτάδι, τὴ στιγμὴ ποὺ στὸ σκοτάδι θὰ κατρακυλιέται ὁ παληός χρόνος, κι' ὕστερα μὲ ἕνα νέο φῶς θὰ ὑποδεχθοῦμε τὸ καινούργιο χρόνο, μετρῶντας τἀπρῶτα βήματά του, στὸ τίκ τάκ τοῦ ἐκκρεμοῦς. Νέα γέλια, νέες χαρές νέες προσδοκεῖες, νέες ψεύτικες ἀνεπλήρωτες ἐλπίδες θὰ φτερουγίσουν ἀπ' τὸ καλάθι τοῦ νέου χρόνου μὰ καὶ νέα κλάμματα καὶ νέες ἀπογοητεύσεις ὅταν μιὰ μέρα κι' αὐτὸς θὰ σβύνη, στὴν ἴδια ἄβυσσο. μαζὺ μὲ ἕνα ἄλλο κομμάτι ἀπ' τὴ ζωή μας!

—Ὅλα ἕνα ψέμμα.

—Ὅλα ματαιότης.

Π. Π.

κρὸ γραμματάκι, τὸ ὁποῖον θὰ σᾶς παρακαλέσω νὰ στείλετε σεῖς.

– Πολὺ καλά, ἀπήντησε, κάμετε ὅμως γρήγορα.

Ἐγονάτησα τότε μὲ τρόπον ὥστε νὰ τοῦ στρέφω τὴν ράχιν μου καί, χωρὶς αὐτὸς νὰ τὸ ἀντιληφθῆ, ἐξεπωμάτισα τὸ μπουκαλάκι τοῦ χλωροφορμίου καὶ ἐμούσκευσα μὲ αὐτὸ τὸ μανδῆλι μου. Ἔπειτα, ἀφοῦ ἔγραψα δυὸ λόγια εἰς ἕνα φάκελον, ἐσηκώθηκα καὶ εἶπα :

—Θὰ μοῦ κάμετε τὴν χάριν νὰ διαβάσετε τὶ γράφω...

Ἦλθε κοντά μου καὶ τὴν στιγμὴν ποὺ ἔσκυβε διὰ νὰ διαβασθῆ, ἥρπασα ἀποτόμως τὸ χέρι του τὸ ὁποῖον ἦτο ὡπλισμένον, καὶ τὴν ἰδίαν στιγμὴν τοῦ ἐφήρμοσα τὸ μανδῆλι εἰς τὸ πρόσωπον.

Ἀντεστάθη ὀλίγα δευτερόλεπτα καὶ ἔπειτα ἐσωριάσθη κατὰ γῆς, ἀποκοιμισμένος βαθειά.

Εἶχα σωθῆ....

Ὥρμησα ἀμέσως πρὸς τὴν σκάλαν, τὴν ὁποίαν ἐκατέβηκε μὲ τέσσαρα καὶ ἔτρεξα πρὸς τὸ κύριον οἰκοδόμημα τοῦ ἀσύλου. Διηγήθην τὴν περιπέτειάν μου εἰς τὸν ἰατρὸν Μπονρεγκάρ, ὁ ὁποῖος εἶχεν ἀνησυχήσει πολὺ διὰ τὴν ἐξαφάνισίν μου, καὶ δύο νοσοκόμοι ἐστάλησαν εἰς τὴν ταράτσαν νὰ παραλάβουν τὸν τρελλόν. διὰ τὸν ὁποῖον δὲν ἤκουσα πλέον νὰ γίνεται λόγος.

ΡΟΖΕ ΣΑΛΑΡΤΕΝ

Τὸ νέον Κοσμοπολιτικὸν Μυθιστόρημα

Η ΣΕΡΕΝΑΤΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΔΗΜΙΟΝ

ΤΟΥ ΜΩΡΙΣ ΝΤΕΚΟΜΠΡΑ

Κεφάλαιον Α΄.

Ἀριστοτεχνικὴ μετάφρασις τοῦ κ. Δ. ΖΑΡΡΑ

(Συνέχεια ἐκ τ῀ῦ προϊγουμένου)

Ἡ σιδερένια ἐξώπορτα ἀνοίγει, τοὺς ἀφήνει νὰ περάσ υν καὶ ξανακλείνει βαρειά.

Ἕνα ἀνοικτὸ αὐτοκίνητο, στρατιωτικὸ καμιονάκι. σταθμεύει ἔξω ἀπὸ τὴν πόρτα. Δυὸ στρατιῶται ὡπλισμένοι βοηθοῦν τὸν κατάδικο ν' ἀνέβῃ καὶ κάθονται ἑκατερωθέν του. Κατόπιν ἀνεβαίνει ὁ διευθυντὴς τῶν φυλακῶν καὶ ὁ δικηγόρος καὶ τὸ αὐτοκίνητο ξεκινάει. Ὁ σωφὲρ (ἐξαγορασμένος κι' αὐτὸς μὲ 5000 δολλάρια κι' ἕνα περσικὸ διαβατήριο ψεύτικο) τὸ διευθύνει πρὸς τὸ πένθιμο φρούριο τοῦ Γεντὶ Κουλὲ ὅπου ἑπτὰ σουλτάνοι εὑρῆκαν τὸν θάνατο. Ἀ αμνήσεις ἐφιαλτικὲς ποὺ κάνουν,μαζὶ μὲ τὴν νυκτερινὴ δροσιὰ' τὸν Ἰμβραὴμ ν' ανατριχιάζῃ.

Τὸ αὐτοκίνητο χοροπηδάει στὰ καλτερίμια τῆς κοιμισμένης Κωνσταντινουπόλεως καὶ εἰσέρχεται εἰς τὸν δαίδαλον τοῦ Κοὺμ Καποῦ. Κατὰ διαταγὴν τοῦ διευθυντοῦ τῶν φυλακῶν, τὸ αὐτοκίνητο σταματάει ἐμπρὸς στὴν Χρυσῆ Πύλη. Ὁ σωφὲρ καὶ οἱ δύο στρατιῶται λαμβάνουν τὴν διαταγὴν νά μείνουν ἐκεῖ ἀναμένοντες νέας διαταγὰς του. Τότε ὁ Καρνέκι στρέφεται πρὸς τὸν Ἰμβραὴμ βέην, τοῦ ὁποίου ὁ διευθυντὴς ἀνοίγει τὰς χειροπέδας καὶ λύνει τὰ σχοινιά, καὶ τοῦ ψιθυρίζει:

— Ὁ δρόμος εἶνε ἐλεύθερος... Τώρα τὸ πᾶν εἶνε νὰ διανύσουμε ὅσο μποροῦμε γρηγορώτερα τὰ ἕξ χιλιόμετρα ποὺ μᾶς χωρίζουν ἀπό τὴν ἀκτὴν ὅπου θὰ ἐπιβασθοῦμε στὸ γιώτ,

Οἱ τρεῖς ἄνδρες προχωροῦν σχεδὸν τρέχοντες πρὸς τὸν ἔρημο δρόμο. Ἐπάνω ἀπὸ τὸ ἀσιατικὸν Σκούταρ ἀρχίζει νὰ διακρίνεται ἡ ἀσημένια καὶ μὼβ φ ταύγεια τῆς χαραυγῆς. Ἔπειτα ἀπὸ μιᾶς ὥρας ταχυτάτην πορείαν ὁ Καρνέκι κάνει ἀργότερα τὸ βάδισμά του. Ἔχουν φθάσει πλέον στὴν παραλία. Ἕνα καράβι λευκὸ σὰν φάντασμα εἶνε ἀγκυροβολιμένο πρὸ τῶν Πριγκηπονήσων. Ἔξαφνα ἕνας ναύτης ξεπροβάλ ει καὶ πλησιάζει. Στὴν κορδέλλα τοῦ κασκέτου του εἶνε τυπωμένα μὲ χρυσᾶ γράμματα: «Σ. Σ. Ἀνδρομέδα. Β. Λ. Θ.»

Ὁ ναύτης λέγει:

— Ὁ καπετάνιος μοῦ εἶπε ὅτι πρέπει νὰ βιασθῆτε λιγάκι.

Οἱ τρεῖς ἄνδ ες πηδοῦν στὴν βενζινάκατο, ἡ ὁποία ξεκινᾶ ἀμέσως καὶ σχίζει μὲ ἀφροὺς τὰ νερά. Ὁ Ἰμβραὴμ βέης, ποὺ ἔχει καθήσει μεταξὺ τοῦ διευθυντοῦ καὶ τοῦ δικηγόρου νομίζει ὅτι βλέπει ξύπνιος ἕνα ἀπίστευτο ὄνειρο. Ἀναπνέει βαθειὰ τὸν ἐλεύθερον ἀέρα τῆς θαλάσσης ποὺ τὸν μεθᾶ σὰν τὴν καλλίτερη μάρκα σαμπάνιας. Τὸ λευκὸ σκάφος τοῦ γιὼτ μεγαλώνει λίγο λίγο. Δὲν ὑπάρχουν φῶτα στὴ γέφυρα. Πλευρίζουν καὶ ἀνεβαίνουν, ἐνῷ μιὰ σφυρίχτρα δίδει τὸ σύνθημα τῆς ἐκκινήσεως. Ἀνεβάζουν τὴν βενζινάκατο, τραβοῦν τὴν ἄγκυραν, σαλπάρουν, ξεκινοῦν. Ἕνας καμαρότος ἀνεβαίνει ἀπὸ μιὰ σκάλα:

— Ἀκολουθῆστε, κύριοι...

Οἱ τρεῖς κύριοι τὸν ἀκολουθοῦν καὶ ὁ καμαρότος ὁδηγεῖ τὸν καθένα στὴν καμπίνα του.

Ὁ Ἰμβραὴμ βέης ἀνοίγει τὸ παραθυράκι τῆς δικῆς του πολυτελεστάτης καμπίνας καὶ βγάζει ἔξω τὸ κεφάλι του. Τὸ καράβι γλυστρᾷ στὸ ἥσυχο νερό, ψηλὰ στὸν οὐρανὸ τ' ἀστέρια ἄρχιζαν νὰ σβύνουν, λυχνάρια ἀνωφελῆ ἐμπρὸς στόν φωτοδότη ἥλιο ποὺ θὰ ἐμφανισθῇ σε λίγο. Ἐκεῖ κάτω, εἰς τὸ βάθος τοῦ Βοσπόρου, ἡ αὐγὴ προχωρεῖ, ἁπλώνει στὴς δύο ὄχθες μιὰ ταινία ρόζ, ἡ ὁποία σιγὰ--σιγὰ ξανοίγει! γίνεται λευκή, λευκόχρυση, χρυσῆ...

Ὁ Ἰμβραὴμ βέης ἀπολαμβάνει ἐκστατικὸς αὐτό τὸ φαντασμαγορικό θεάμα..... Ἐπὶ τέλους ἔπραγμα οποιήθησαν οἱ πιό χιμαιρικὲς ἐλπίδες του... Ἐλεύθερος...Ζωντανός... Λίγο ἀκόμη καὶ θὰ στιμπούσε τὰ χέρια του γιὰ νὰ πιστεύσῃ ὅτι δὲν ὀνειρεύεται, θὰ ἔτριβε τὰ μάτια του γιὰ νὰ πεισθῇ ὅτι δὲν ὀπτασιάζονται.

Ἔξαφνα ἡ πόρτα τῆς καμπίνας του ἀνοίγει. Ὁ Ἰμβραὴμ γυρίζει καὶ βλέπει τὸν δικηγόρο του. Ὁ ἐλεύθερος πλέον κατάδικος νικημένος ἀπὸ τὴν συγκίνησί του, τοῦ δείχνει χωρὶς νὰ μπορῇ νὰ εἰπῇ λέξιν τὸ θαῦμα τῆς αὐγῆς, καὶ ὁ κ. Καρνέκι ψιθυρίζει ἁπλῶς:

—Ὁ ροδοδάκτυλος θάνατος.

IV

Τὸ κ εβάτι τῆς καμπίνας ἦτανε μαλακό. Τὰ σεντόνια καθαρά. Τὸ νερὸ τοῦ λαβομάνου φρέσκο φρέσκο. Ὁ ἥλιος ἔλαμπε στὸν ἀνέφελο οὐρανό. Στὴ ντουλάπα ὑπῆρχε ἕνα ἄσπρο φανελλένιο κοστοῦμι κι' ἕνα σωσίβιον.

Ο Ἰμβραὴμ τὸ κύτταξε σκεπτικός... Ἕνα σωσίβιον! Τὶ εἰρωνία μετὰ τὴν ἀπόδρασί του ἀπὸ τὴν φυλακή!...

Ὁ Ἰμπραὴμ εἶχε κοιμηθῇ. Τὸ ρολόγι ἔδιχνε ἕνδεκα. Ξαπλωμένος ἐπάνω στὸ κρεββάτι του ἔ νοιωθε τὰ νεῦρά του νὰ γαληνεύουν; ἔπειτα ἀπὸ τόσην ὑπεράνθρωπον ἔντασιν. Ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν σὰν πουλιὰ γοργόφτερα, σκέψεις φευγαλέες ἐπερνοῦσαν ἀπὸ τὸ μυαλό του Τὶ ἤτανε αὐτὴ ἡ θαλαμηγὸς στὴν ὁποίαν τόσο ἀπροόπτως εὑρέθηκε; Τὶ σκοποὺς εἶχε ἀπέναντί του ὁ ἄγνωστος σωτήρ του; Ποῦ τὸν ὡδηγοῦσε:

Ἔξαφνα ὁ Ἰμβραὴμ ἄκουσε ἀπὸ τὸ ἀνοικτὸ παραθυράκι τῆς καμπίνας του ἕνα δροσερὸ γυναικεῖο γέλιο ποὺ προέρχετο ἀπὸ τὴν γέφυρα τοὺ γιώτ. Ἐπρόσεξε καλλίτερα καὶ ἄκουσεν μερικὰ λόγια ἀγγλικά. Προφανῶς ἕνας ἄνδρας μιλουσε στὴν γέφυρα μὲ τὴν ἄγνωστη καὶ τὴν ἔκανε νὰ γελᾷ.

Ἐκείνην τὴν στιγμὴν ὁ δικηγόρος του κ. Καρνέκι ἐμπῆκε πάλι στὴν καμπίνα του.

—Τὶ κάνετε αὐτοῦ; τὸν ρώτησε καθὼς τὸν ἔβλεπε τὰ προσπαθῇ νὰ βγάλῃ τὸ κεφάλι του ἀπὸ τὸ παραθυράκη. Σᾶς ἔπεσε τίποτεστὴ θάλασσα;

—Ὄχι ἀλλὰ ἀντελήφθην ὅτι ὑπάρχει μία γυναῖκα στὸ καράβι μας.

—Καὶ μάλιστα ὄχι μόνον μία ἀλλὰ δύο, ἀπήντησε ὁ κ. Καρνέκι Δὲν πιστεύω νὰ σᾶς στενοχωρῇ αὐτό.

—Κάθε ἄλλο. Ἀνυπομονῶ ὅμως νὰ μάθω τὸ ὄνομα τοῦ φιλανθρώπου ποῦ μοῦ προσφέρει. μαζὶ μὲ ἑνὸς ἔτους ζωήν, ἕνα ὡραῖο τσάϊ καὶ ἕνα δροσερὸ γυναικεῖο γέλοιο.

—Μὰ θὰ σᾶς ἐπισκεφθῇ σὲ λίγο κι' ἔτσι θὰ μπορέσετε νὰ ἱκανοποιήσετε τὴν περιέργειά σας. Ἀκοῦστε με ὅμως, τώρα ποὺ ἡ μπόρα πέρασε θὰ ἤθελα νὰ διευκρινίσω δύο σημεῖα τὰ ὁποῖα ἔμειναν γιὰ μένα σκοτεινὰ κατὰ τὴν γοργὴν ἐξέλιξιν τοῦ δράματος τῆς καταδίκης σας. Πιστεύω νὰ ἀναγνωρίσετε ὅτι ἔκαμα τὸ πᾶν διὰ νὰ σᾶς γλυτώσω ἀπὸ τὴν καταδίκην εἰς θάνατον, ἀλλά...

—Νὰ εἶσθε βέβαιος ἀγαπητέ μου, ὅτι κανεὶς δὲν θὰ μὲ εἶχε γλυτώσει ἀπ' αὐτήν.

Λοιπὸν τώρα ποῦ δὲν φοβᾶσθε τίποτε πιὰ νὰ πῆτε τὴν ἀλήθεια, μπορεῖτε νὰ μοῦ ἐκμυστηρευθῆτε ποιὸς ἦταν ὁ πραγματικὸς σας ρόλος στὴ συνωμοσία.. Δὲν σᾶς ἀποκρύπτω ὅτι ἡ παρουσία σας εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, κατὰ τὰ τραγικὰ αὐτὰ γεγονότα ἡ συνδρομὴ τὴν ὁποίαν μὲ τόσην προθυμίαν προσεφέρατε στοὺς ἐπαναστάτας ποῦ εἶνε γιὰ σᾶς ξένοι, ὅλα αὐτὰ προερχόμενα ἐκ μέρους σας, ἔχουν κάτι αἰνιγματικόν, τοῦ ὁποίου εἰς μάτην ζητῶ τὴν ἐξήγησιν... Σᾶς ἐγνώριζα ἐξ ἀκοῆς φυσικά, εἶχα ἀκούσει νὰ γίνεται λόγος γιὰ τὰς κοσμικάς σας ἐπιτυχίας. Καὶ γι' αὐτὸ ἀκριβῶς ἐξεπλάγην περισσότερο ποῦ σᾶς εἶδα ἀνακατεμένον μὲ ἀνθρώπους οἱ ὁποῖοι ἄξιοι μιμηταὶ τῶν μποσελβίκων, ἐπιδιώκουν διὰ τοῦ μυδραλλιοβόλου τὴν ἐλευθερίαν τῶν λαῶν.

—Δὲν εἶνε δύσκολον νὰ βρῆτε τὴν κλεῖδα τοῦ μυστηρίου, ἀπήντησε ὁ Ἰμβραήμ. Εὑρίσκετε στὰ χέρια μιᾶς γυναίκας. Τὸ φαντάζεσθε καὶ σεῖς βέβαια, ὅτι ἐγώ, γιὸς ἑνὸς πλουσίου Αἰγυπτίου, δὲν ἀσπάζομαι καθόλου τὶς σοβιετικὲς θεωρίες, οὔτε σκοπεύω νὰ χαρίσω τὴν περιουσία μου στοὺς ἀνθρώπους τῆς Κομιντέρν. Κανένα λοιπὸν λόγον δὲν εἶχα νὰ λάβω μέρος στὴ Τουρκικὴ συνωμοσία. Ἂν διεκινδύνευσα τὴν τύχη μου καὶ τὴν ζωή μου σ' αὐτὴ τὴν περιπέτεια, τὸ ἔκανε χάριν μιᾶς γυναίκας Μόνο μιᾶς γυναίκας...

—Χάριν ἐκείνης τῆς γυναίκας τῆς ὁποίας κανεὶς ἐκεῖ κάτω δὲν ἔμαθε τὴν πραγματικὴν ταυτότητα καὶ ἡ ὁποία τὸ ἔσκασε μέσα ἀπὸ τὰ χέρια τῆς ἀστυνομίας πρὸς τὰ τουρκοβουλγαρικὰ σύνορα;

—Ἀκριβῶς. Ἐπαναστάτης ἀπὸ ἔρωτα. ἠκολούθησα αὐτὴν τὴν γυναῖκα στὴν Κωνσταντινούπολι καὶ τὸ πάθος μου γι' αὐτὴν μὲ ὡδήγησε ἀπὸ τὴν ἀγκαλιά της στὴν ἀγχόνη.

—Ποιὰ ἀκριβῶς ἦτανε;

—Ἐπίτρεψέ μου νὰ μὴ σᾶς ἀποκαλύψω τ' ὄνομά της. Τὸ μόνον ποῦ μπορῶ νὰ σᾶς πῶ εἶνε ὅτι κατάγεται ἀπὸ τὴν Γεωργίαν, ὅτι εἶνε τριάντα τεσσάρων ἐτῶν καὶ ὅτι ἡ ὑπερήφανη ἀμορφιά της κρύβει μιὰ φλογορὰ καὶ ἐνθουσιώδη ψυχή. Τὰ μάτια της ἔχουν τὴν γαλανὴ ψυχρότητα ἑνὸς χιονισμένου τοπείου τῶν Ἄλπεων καὶ τὰ μαλιάτης εἶνε καστανὰ καὶ σταχτιὰ σὰν τὴς Ἰταλίδες... Ἄχ, θαῦμα γυναίκας!

—Δὲν φαίνεσθε νὰ μνησικακεῖται ἐναντίον της. Κι' ὅμως σᾶς ἔσπρωξε τόσο κοντὰ στὸν θάνατο.

—Μπᾶ!.. ὑπάρχουν γυναῖκες ποῦ σκοτώνουν μὲ τὰ ἴδια τους τὰ χέρια. Αὐτὲς δὲν ἔχουν φαντασία. Ὑπάρχουν ἄλλες ποὺ ἔχουν τὴν λεκτότητα νὰ σᾶς παραδίδουν στὰ χέρια τοῦ δημίου. Αὐτὲς εἶνε οἱ εὐαίσθητες κ' αἰσθητικὲς μαζί... Ἄλλως τε αὐτὸ τὸ ἐξαιρετικὸ πλᾶσμα δὲν ἐπιδίωκε πράγματι τὸν θάνατό μου. Μὲ παρέσυρε στὴ μεγάλη περιπέτεια, γιατὶ εἰς πεῖσμα τῶν σκεπτικιστῶν, ὑπάρχουν ἀκόμη σήμερα στὴν Εὐρώπη γυναῖκες ἱκανὲς ν' ἀντιμετωπίσουν περιπέτειες πιὸ ἐπικίνδυνες ἀπὸ ἐκεῖνες ποῦ ξέρουν νὰ ἐφευρίσκουν οἱ μυθιστοριογράφοι καὶ οἱ θεατρικοὶ συγγραφεῖς... Ἐπιτρέπετε, ἀγαπητέ μου, ν' ἀρχίσω τὸ ξύρισμά μου; Αὐτὰ τὰ γένειαπούἔχωἀπὸμιὰἑβδομάδαμοῦ εἶνεἀδιάφορα.

(Ἀκολουθεῖ)

Πρωτοχρονιάτικα Διηγήματα — ΓΙΑΝΝΗ ΖΗΡΑ

ΤΟ ΑΤΙΜΗΤΟ ΔΩΡΟ

Δὲν ἦταν πάρα πάνω ἀπὸ εἴκοσι χρονῶν ἡ Λέλα. Ἀνέγγιχτη ἀπὸ κάθε λύπη καὶ στεναχώρια ζοῦσε μιὰ ζωὴ ἥσυχη κι' ἀμέριμνη μέσα στὸ λουλοδόπληχτο σπιτάκι της, ὄμορφη σὰν τὸ πρωϊνὸ ροδόσκασμα σὲ φόντο σκιερό. Τὰ χρυσόξανθα μαλλιὰ πλαισίωναν εὐλαβικὰ τὸ ὁλόασπρο προσωπάκι της, κάνοντας το νὰ μοιάζει μὲ εἰκόνα μεγαλομάρτυρος, ἀπ' αὐτὲς ποῦ φαντάζουν μεγαλόπρεπα στὲς ἐκκλησιές. Στὰ μεγάλα καταγάλανα μάτια της καθρεπτιζόταν κατακάθαρος ὁ γαλαζένιος οὐρανός.

Ἦταν πραγματικὰ ἕνας σωστὸς ἄγγελος ποῦ μονάχα στοὺς οὐρανοὺς ἐπιτρέπονταν νὰ βρίσκεται.

Οἱ γονεῖς της, καλοκάγαθοι ἄνθρωποι, δὲ μποροῦσαν νὰ κρύψουν τὴ χαρά τους γιὰ τὴν πανώρια ὀμορφάδα τῆς Λέλας, ποῦ ὅσο μεγάλωνε τόσα καὶ φεγγοβολοῦσε.

Ἕξη μῆνες τώρα τὴν εἶχαν ἀρραβωνιάσει μὲ τὸ Νῖκο, ὄμορφο πραγματικὰ παλληκάρι ποῦ λὲς κι' ἦταν φτιαγμένο ἐπίτηδες γιὰ τὴ Λέλα.

Ὁ Νῖκος ἔλλειπε δέκα ὀχτὼ μῆνες τώρα στὸ στρατὸ περιμένοντας ὥρα τὴν ὥρα τὴν ἀπόλυσί του.

Τὴν απουσία του αὐτὴ ἡ Λέλα δὲ τὴν πολυκατάλαβε γιατὶ κάθε μῆνα ἔπερνε ὁ καλός της τὴ τριήμερη ἀδειοῦλα κι' ἐρριχνόταν στὴν ἀγκαλιά της.

Μὲ τὶ λαχτάρα ὅμως περίμενε τὰ Χριστούγεννα! Τότε βλέπεις τῆς ὑποσχέθηκε ὁ Νῖκος πῶς θὰ γινόνταν οἱ γάμοι τους.

Εἶνε ὅμως παρατηρημένο πῶς ἄλλα οἱ ἄνθρωποι σκέφτονται κι' ἄλλα διατάζει ὁ Γεραμπῆς.

Δυὸ μῆνες πρὶν ἀπ' τὲς μεγάλες γιορτάδες ὁ Νῖκος εἰδοποιοῦσε τὴν καλή του πῶς φεύγει γιὰ τὸ μέτωπο, σὲ μιὰ βοηθητικὴ ὑπηρεσία καὶ κανένα φόβο δὲν εἶχε γιατ' ἦταν ἐξασφαλισμένος.

Σᾶν κεραυνὸς τῆς ἦλθε τῆς Λέλας ἡ εἴδησι αὐτὴ καὶ τὸ γράμμα τῆς ἔπεσε ἄθελά της ἀπὸ τὰ χέρια. Ἀπὸ τότε ἡ λύπη κι' ὁ πόνου ἦταν πάντα ζωγραφισμένος στὸ προσωπό της· μὲ κανένα δὲ μιλοῦσε, ὁ τόπος δὲν τὴν χώραγε, τὰ ἀργυρόηχα γέλοια ποῦ ἀντηχοῦσαν ἄλλοτε στὸ σπίτι της ἔπαψαν καὶ τὸ σιγατὸ τραγοῦδι της ποῦμοιαζε μὲ τ' ἀηδονιοῦ τὸ λάλημα, δὲν ξανακούσθηκε πιά.

Κάθε ἀπόβραδο ποῦ ὁ ἥλιος ἔπεφτε σιγὰ—σιγὰ στὰ γάργαρα νερὰ τῆς Θάλασσας κι' ἡ φύσι γύρω σκεπαζόταν μὲ γιουλένια διάφανα πέπλα, ἡ Λέλα πέρνοντας ἕνα ἔρημο μονοπάτι γιὰ νὰ μὴ βλέπη ἀνθρώπου μάτι πήγαινε στὸν Ἅϊ-Γιάννη, ποὺ ἦταν ἀπόμερο ξωκλῆσι, κι' ἄναβε στὴ μεγαλόχαρη ἀπό 'να κερὶ παρακαλώντας την νὰ δίνη ζωὴ στὸν ἀγαπημένο της.

Δυὸ ὁλόκληροι μῆνες πέρασαν καὶ καμμιὰ εἴδησι ἀπὸ τὸ Νῖκο· χίλια δυὸ ἄσχημα ὀνείρατα ἔβλεπε κάθε βράδυ στὸν ὕπνο της ἡ Λέλα καὶ τράνταζε στὸ κρεβάτι της ἀπὸ τρόμο.

Ἦλθαν καὶ τὰ Χριστούγεννα καὶ κανένα νέο.

Ὁ πόνος κατέτρωγε τώρα τὴ δύστυχη Λέλα καὶ μαραινόταν 'μέρα μὲ τὴν ἡμέρα σᾶν τὸ λουλοῦδι ὅταν τοῦ λείψη τὸ νερό.

Οἱ γονεῖς της ἦσαν ἀπαρηγόρητοι,

Ξημέρωνε πρωτογρονιά.

Ἡ Λέλα σηκώθηκε καθὼς πάντα ἀργὰ γιατὶ ἡ φοβερὲς κι' ἀπαίσιες σκέψεις δὲν τὴν ἄφηναν ὅλη τὴ νύχτα νὰ κλείση τὰ μάτια της καὶ μόνο τὶς πρωϊνὲς ὧρες τὴν ἔπερνε ὁ ὕπνος.

Δὲν εἶχε προφτάσει καλὰ-καλὰ ν' ἀποτελειώση τὸ ντύσιμό της κι' ἕνας ἀπότομος χτῦπος τὴν ξάφνισε.

Τὶ χαρά. Ἦταν ὁ γραμματοκομιστής. Μιὰ ἰδέα τῆς εἶχε περάσει ἀπὸ τὸ μυαλὸ πὼς ἀσφαλῶς τὴ χρονιάτικη αὐτὴ 'μέρα θἆχε καὶ νέα ἀπὸ τὸ Νῖκο καὶ ἡ σκέψι αὐτὴ τῆς ἔβαλε φτερὰ στὰ πόδια καὶ στὴ στιγμὴ βρέθηκε στὴν πόρτα.

Ἀφοῦ τῆς εἶπε ὁ γραμματοκομιστὴς τὶς συνηθισμένες εὐχὲς γιὰ τὸ καινούργιο χρόνο, τῆς ἔδωκε ἕνα δεματάκι συστημένο. Τὸ ἁρπάζει καὶ μὲ χαρὰ ἀνέκφραστη φωνάζοντας διασκελίζει τρία-τρία τὰ σκαλοπάτια.

Ἐλάτε, τρεχάτε, Μαμὰ καὶ Μπαμπὰ ἡ καρδιά της κόντευε νὰ ξεκολήσει ἀπὸ τοὺς δυνατοὺς χτύπους. Τὸ δέμα ἦταν ἀπὸ τὸν καλό της!

Τριγυρισμένη ἀπὸ τοὺς γονεῖς ξεσκίζει τὸ περιτύλιγμα καὶ φάνηκε ἕνα κομψότατο ρὸζ κουτάκι.

Ἡ χαρά της φθάνει στὸ κατακόρυφο, τὰ μάτια γεμίζουν δάκρυα καὶ τὸ κορμί της τρέμει ἀπὸ συγκίνησι.

Ἦταν πραγματικὰ ἀπὸ τὸ Νῖκο, ἐνῷ πρὶν δὲν εἶχε πεποίθησι ἐπειδὴ ὁ χαρακτήρας τοῦ γραψίματος δὲν ἔμοιαζε καὶ τόσο.

Τὸ κουτάκι ἔγραφε ἀπ' ἔξω «Γιὰ τὴν ἀγαπημένη μου Λέλα».

Ἡ ἀγωνία της μεγαλώνει πιὸ πολύ. Τ' ἀνοίγει μὲ βία καὶ βλέπει ἕνα κομμάτι μολύβι τυλιγμένο μὲ κάτασπρο μπαμπάκι· δίπλα του ἦταν μιὰ σημείωσι ποῦ ἔλεγε.

«Εἶναι τὸ πολυτιμότερο δῶρο ποῦ ἔχω νὰ σοῦ κάμω γιὰ τὸ καινούργιο χρόνο, δῶρο ἀληθινὰ βγαλμένο ἀπ' τὴ καρδιά μου. Εἶναι ἡ σφαῖρα ποῦ μοῦβγαλαν στὸ Νοσοκομεῖον οἱ ἰατροὶ δίπλα ἀπὸ τὴ καρδιά μου, ποῦ παρ' ὀλίγο θὰ μ' ἔστελνε στὸν Ἅδη».

ΝΙΚΟΣ

Γονάτισε τότε ἡ Λέλα κι' ἔκαμε μιὰ θερμὴ προσευχὴ στὸ Μεγαλοδύναμο καὶ φέρνοντας μὲ τὰ τρεμάμενα χέρια της τὴ σφαῖρα στὰ ὠχρά της χείλη τὴ φίλησε εὐλαβικὰ ψιθυρίζοντας μὲ βαθειὰ συγκίνησει:

—Ἀληθινὰ «***Ἀτίμητο Δῶρο***» εἶν' αὐτό.

ΤΕΣΣΑΡΕΣ ΤΥΠΟΙ

Ἡ Γαλλὶς ὑπανδρεύεται ἀπὸ συμπάθειαν, ἡ Ἀγγλὶς ἀπὸ συνήθειαν, ἡ Γερμανὶς ἀπὸ ἀγάπην, ἡ Ἑλληνὶς γιὰ νὰ ὑπανδρευθῆ.

— Ἡ Γαλλὶς ἀγαπᾶ κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ μέλιτος, ἡ Ἀγγλὶς ἐπὶ πολύ, ἡ Γερμανὶς ἰσοβίως, ἡ Ἑλληνὶς αἰωνίως.

— Ἡ Γαλλὶς ὁδηγεῖ τὴν θυγατέρα της εἰς τὸν χορὸν· ἡ Ἀγγλὶς εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ἡ Γερμανὶς εἰς τὸ μαγειρεῖον, ἡ Ἑλληνὶς εἰς ἀνεύρεσιν γαμβροῦ.

— Ἡ Γαλλὶς ἔχει πνεῦμα ἡ Ἀγγλὶς νοημοσύνην, ἡ Γερμανὶς φρόνησιν ἡ Ἑλληνὶς νοικοκυρωσύνη.

— Ἡ Γαλλὶς ἐνδύεται μὲ καλαισθησίαν, ἡ Ἀγλλὶς ἄνευ καλαισθησίας, ἡ Γερμανὶς μὲ ἁπλότητα. ἡ Ἑλληνὶς μὲ φιλαρέσκειαν.

— Ἡ Γαλλὶς φλυαρεῖ, ἡ Ἀγγλὶς ὁμιλεῖ ἡ Γερμανὶς πολυλογεῖ, ἡ Ἑλληνὶς ἀερολογεῖ.

— Ἡ Γαλλὶς δίδει ρόδον ἡ Ἀγγλὶς νάλια, ἡ Γερμανὶς μὴ μέ λησμόνει, ἡ Ἑλληνὶς μενεξέν.

— Ἡ Γαλλὶς ἔχει γλῶσσαν, ἡ Ἀγγλὶς κεφαλὴν, ἡ Γερμανὶς καρδίαν, ἡ Ἑλληνὶς ψυχήν.

ΤΑ ΠΑΡΑΞΕΝΑ ΤΟΥ

Ἅμα ὁ Μιαούλης κατέβαζε μ' ἀπότομο κίνημα τὴ φεσάρα του ὡς τὰ φρίδια, οἱ ναύτες τὄχανε σημάδι πῶς θίμωσε.

Τὸ ἴδιο καὶ ἡ γυναῖκα του, ἅμα τὸν ἔβλεπε ἀπὸ τὸ παράθυρο ν' ἄρχεται σπίτι, κανόνιζε πῶς νὰ τοῦ φερθῆ κατὰ τὸν τρόπο ποῦ φοροῦσε τὴ φεσάρα.

* * *

Ἔλεγε τοῦ εἶπαν ἐπὶ ἀντιβασιλείας (ἤτανε Διευθυντὴς τοῦ Ναυτοστάθμου στὸν Πόρο) πῶς ὁ κύρ Νικόλας ὁ Μπότσαρης Σπετσιώτης, γίνεται ὑπουργὸς τῶν Ναυτικῶν.

—Ἅμα γίνω γὼ πατριάρχης, γίνεται κι' ὁ κὺρ Νικόλας ὑπουργὸς εἶπε.

* * *

Ἔβαλε τὸ γραμματικό του νὰ γράψη στὴν Κυβέρνηση καὶ νὰ ζητήση πίστωσι νὰ πάρουνε χοντρὸ σκοινί.

Κάθισε ὁ λογιώτατος κι' ἔγραψε· κι' ἄρχισε ὕστερα νὰ διαβάζη σοβαρός.

—«Παρακαλοῦμεν νὰ μᾶς χορηγηθῆ πίστωσις.... πρὸς ἀγοραν καμίλου.

—Ὄχι γκαμίλα, ἀδελφέ, σκοινὶ χοντρὸ εἶπα...

Η ΣΚΟΠΙΑ ΜΟΥ

ΠΡΩΤΟΧΡΟΝΙΑ....

Δὲν ὑπάρχει μεγαλήτερη συμφορὰ λέγει ὁ ποιητὴς ἀπὸ τοῦ νὰ συλλογιζεσαι ἡμέρες εὐτυχεῖς εἰς περίοδον δυστυχίας. Εἶναι ὅμως γεγονὸς ὅτι πολλὲς φορὲς ἡ ἀνάμνησις περασμένων καλῶν ἡμερῶν μπορεῖ ν' ἀποτελέση μοναδικὴν ἀνακούφισιν σιὸν καιρὸ τῆς δυσιυχίας.

Πόσοι ἄνθρωποι δυστυχισμένοι καὶ ἐλεεινοὶ δὲν ζοῦν καὶ παρηγοριοῦνται μὲ μιὰ ἀνάμνησι μονάχα, ὅπως καὶ τόσοι ἄλλοι ποῦ πεθαίνουν εὐχαριστημένοι μέσα στὴν ἀθλιότητα γιατὶ θυμοῦνται πῶς κάποτε ἔζησαν κι' αὐτοὶ εὐτυχισμένα! Ἄλλως τε ὅπως τὴν πάρη κανεὶς τὴ ζωή. Μὲ τὴν ἴδια καλὴ ἀνάμνησι ποῦ πικραίνεται κανεὶς σήμερα μπορεῖ αὔριο νὰ παρηγορηθῆ, μολονότι ἡ δυστυχία του μεγαλώνει ὁλοένα, Ἐπὶ τέλους εἶναι καὶ ζήτημα ἰδιοσυγκρασίας τὸ νὰ θλίβεται κανεὶς ἢ νὰ παρηγορῆται μὲ τὲς καλὲς ἀναμνήσεις του στοὺς δύσκολους καιρούς.

* * *

Ὅταν κοντεύουν τὰ μεσάνυχτα τῆς τελευταίας μέρας τῆς χρονιᾶς καὶ ἡ φτωχὴ οἰκογένεια μαζημένη ὁλόγυρα στὸ τραπέζι περιμένει τὰ σφυρίγματα τῶν βαποριῶν ποῦ θὰ σημαίνουν τὸ ἄνοιγμα τοῦ καινούργιου χρόνου, χίλιες δυὸ χρυσὲς ἀναμνήσεις πλημμυρίζουν τὸν καθένα. Ὁ πατέρας μὲ σκυμμένο τὸ κεφάλι ἀναμετράει τοὺς λίγους κόμπους ποῦ ἔμειναν στὸν σπάγγο τοῦ κομπολογιοῦ του καὶ βυθισμένος στὴν ἀνάμνησι τῆς παληᾶς καλῆς ἐποχῆς, δὲν ἀντιλαμβάνεται ὅτι ἡ λάμπα τοῦ πετρελαίου ἔσβυσε γιὰ μια στιγμή, ποῦ ἦταν ἀκριβῶς μεσάνυχτα. Καὶ μόνον ὅταν ὕστερ' ἀπὸ λίγο ἀκούστηκαν τὰ χαρμόσυνα σφυρίγματα καὶ ἡ λάμπα ξαναέδωκε τὸ φῶς της, ὁ φτωχὸς ἄνθρωπος ἀνασήκωσε τὸ κεφάλι του καὶ κύτταξε ὁλόγυρά του. Ἡ ἀγαπημένη του γυναῖκα ἀγκάλιαζε τὲς δυὸ ἀπὸ τὲς κόρες της καὶ ὁ γυιὸς μὲ τὴ μικρότερη ἀδερφή του τὸν πλησίασαν μὲ δυσταγμό, ζηιῶντας τὰ χάδια του. Ἐκεῖνος ἔρριξε μιὰ ματιὰ στὲς λίγες φλοῦδες καὶ τὰ κουκούτσια μανταρινιῶν ποῦ ἦταν πεταμένα στὴν ἄκρη τοῦ τραπεζιοῦ καὶ πνίγοντας τὸ παράπονό του εἶπεν ἁπλᾶ:

—Πολὺ φτωχὴ πρωτοχρονιὰ θὰ κάμουν ἐφέτος τὰ παιδιά μας, γυναῖκα. Ἔξω ἀπὸ τὰ λίγα μανταρίνια ποῦ ἐπῆρα, δὲν εἶχα τίποτε ἄλλο νὰ τοὺς δόσω..

* * *

Ἡ γυναῖκα του καταλαβαίνοντας τὸν πόνο ποῦ πνιγότανε στὰ στήθεια του καὶ ἀπὸ φόβο μήπως ξεσπάση σὲ κλάμμα, τὸν κύτταζε ἐπιπληχτικά.

—Γιατὶ παραπονιέσαι μὲ τὴν κακοτυχιά. Δησμόνησες πῶς τόσα χρόνια μᾶς ἔφερνες καὶ τοῦ πολιοῦ τὸ γάλα καὶ κανένα σπῆτι γηόρτατε τὲς μεγάλες μέρες καλλίτερο ἀπὸ τὸ δικό μας; Μήπως εἶσαι κανένας ἀκαμάτης ἢ κακὸς πατέρας ποῦ δὲ συλλογίζεται τὸ σπῆτι του; Ἔχασες τὴ σειρά σου ἀπὸ μιὰ ἀναποδιὰ τῆς τύχης. Αὐτὸ δὲ θὰ πῆ πῶς πρέπει νὰ κλαῖς γιὰ τὴ σημερινή μας φτώχεια. Ἴσα ἴσα πρέπει νὰ παρηγοριέσαι μὲ τὲς ἀναμνήσεις σου και νὰ λὲς πῶς δὲν μᾶς στέρησες τίποτα ἐξ αἰτίας σου..

Καὶ γυρίζοντας στὰ παιδιά της ἡ ἄξια γυναῖκα ἄρχισε νὰ τοὺς διηγιέται γιὰ τὲς περασμένες πρωτοχρονιές. Πῶς ὁ πατέρας φορτωμένος μὲ δῶρα χτυποῦσε τὴν πόρτα τοῦ σπητιοῦ, καὶ τὰ παιδιὰ μικρὰ—μικρὰ ἀκόμη τὸν ξεφόρτωναν ἀπὸ τὰ δέματα καὶ τοῦ ἔβαζαν νὰ κόψη τὴ ζεστὴ βασιλόπηττα. Πῶς ὕστερα ἀπὸ τὸ τραπέζι ἄνοιγε ἕνα ἕνα τὰ δέματα καὶ ἐμοίραζε τὰ δῶρα σ' ὅλους κρατῶντας γιὰ τὸν ἑαυτό του τὴν εὐχαρίστησι νὰ βλέπη τὴν οἰκογένειά του εὐτυχισμένη. Καὶ πόσες πόσες ἀκόμη ἀναμνήσεις....

Τὰ παιδιά, στὴν ἀναπόλησι τῆς περασμένης αὐτῆς εὐτυχίας λησμόνησαν πῶς δὲν εἶχαν ἀπὸ βραδὺς βασιλόπηττα, καὶ πέφτοντας στὴν ἀγκαλιὰ τοῦ μπαμπᾶ τους τοῦ φιλοῦσαν ὅλα μαζύ.... ὁ δυστυχισμένος ἄνθρωπος ἔκαμεν ἔτσι στὴ φτώχεια του τὴν πειὸ εὐτυχισμένη πρωτοχρονιὰ τῆς ζωῆς του μονάχα μὲ τὲς γλυκὲς ἀναμνήσεις τοῦ περασμένου καλοῦ καιροῦ....

Ο ΔΙΟΠΤΡΟΦΟΡΟΣ

Τὴν παρελθοῦσαν ἑβδομάδα κατέβαλον τὰς συνδρομάς των διὰ τὴν «Ἐποχὴν» οἱ κάτωθι.

Γιουβανάκης Δημητ. Κυριαζῆς Γεώρ. Λουκούμης Θεοδ. Παπαγγέλου Ἄγ. Σταματάκης Γ. Δὶς Φωφὼ Στεφάνου Δαρλακίδης Χρ. Κουμπουρίδης Ἐμ. Παπαδοπούλου Βασ. Σταυρίδης Λ.μ. Δασκαλάκης Κ. Ζάχος Δ. Τσούγκαρης Βασ. Τσαμαδὸς Λ. Φαραζούλης Κ. Ζαχαριάδης Παπαβασιλείου Πορτοκάλογλου Κυριακίδου Καραγιαννίδης Χρ. Ἀλβανοῦ Κορτέσης Παπακώστα Γ. Κωνστ)νίδης

ΚΙΝΗΣΙΣ ΤΗΣ ΠΟΛΕΩΣ

— Ὁ θίασος Γονίδου

Ἀπὸ τὴν παρελθοῦσαν ἑβδομάδα εἰς τὸ θέατρον «Πάνθεον» παίζει ὁ θίασος τοῦ ἐκλεκτοῦ θιασάρχου κ. Γονίδου. Ὁ θίασος κατηρτισμένος ἀπὸ ἐκλεκτὰ στοιχεῖα τοῦ ἐλαφροῦ μουσικοῦ θεάτρου ἀπέκτησε τὰς συμπαθείας τῆς κοινωνίας μας, δι' αὐτὸ καὶ κάθε βράδυ τὸ θέατρον γεμίζει ἀσφυκτικὰ.

Εἰς τὸν θίασον συμμετέχουν καὶ γνωστοὶ ἠθοποιοὶ ὅπως οἱ κ, Χρυσοχόος, Σύλβας Καρέτσος, Δακόπουλος καὶ αἱ κ. Πιέρρη, Κοντσέτα, Πέρσα, Σίλβα καὶ ἄλλαι.

Ὡς χορευτὴς εἰς τὸν θίασον προσελήφθη ὁ συμπαθὴς ἠθοποιὸς κ, Λῶλος Κύρου γνωστὸς εἰς τὴν πόλιν μας, ἀπὸ ἐτῶν.

Ὁ θίασος θὰ παραμείνη εἰς τὴν πόλιν μας ἕνα μῆνα.

—«Ζάππειον»

Εἰς τὸ καμπαρὲ τοῦ Ζαππείου τὸ τρίο «Μαρίζ» θριαμβεύει. Οἱ ἀποτελοῦντες τὸ Νούμερο δυὸ ἀκροβάται καὶ μιὰ χορεύτρια μὲ τὰ γυμνάσματα των ἀποσποῦν τὸν θαυμασμὸν καὶ τὰ χειροκροτήματα τῶν θεατῶν. Οἱ Θεσσαλονικεῖς διὰ πρώτην φορὰν θαυμάζουν ἕνα τέτοιας ἀξίας Νούμερο.

—Τὰ Καλουτάκια:

Δυὸ μικρὲς καὶ χαριτωμένες παιδοῦλες σκορπίζουν κάθε βράδυ στὸν κινηματόγραφο τοῦ Λ. Πύργου τὴν εὐθυμίαν μὲ τὰ ἔξυπνα τραγουδάκια των καὶ τοὺς χορούς των.

Καὶ τὰ νούμερα, ἔτσι ἂς ὀνομάσωμε τὰ τραγουδάκια, εἶναι παρμένα ἀπὸ ἐπιθεωρήσεις καὶ ὀπερέττες καὶ τὰ ἀποδίδουν τόσο τέλεια;

Μία πρόοδος

Κατά τὴν ἐν Ἰσπανία γενομένην φωτογραφικήν ἔκθεσιν εἰς τὴν ὁποίαν ἔλαβον μέρος φωτογράφοι 38 κρατῶν μεταξὺ τῶν βραβευθεισῶν καλλιτεχνικῶν φωτογραφιῶν ἦσαν καὶ αἱ φωτογραφίαι «γυμνά» τῶν φωτογράφων τῆς πόλεώς μας κ. κ. Λιόντα καὶ Μαυρίδη.

Ἡ ἐξαιρετικὴ αὐτη τιμὴ ἥτις ἐγένετο πρὸς τοὺς δύο καλιτὲχνας ἀντανακλᾶ καὶ εἰς τὴν πόλιν μας. Τοὺς δύο βραβευθὲντας φωτογράφους συγχαὶρομεν θερμά.

—Οἱ κινηματογράφοι

Τὸ πρόγραμμα τῶν κινηματογράφων τῆς παρελθούσης ἑβδομάδος ἦτο κἄτι τι τὸ σπάνιον.

Ὅλοι ἀνεξαιρὲτως οἱ κινηματογράφοι ἐπὶ κεφαλῆς τὸν κινηματόγραφον Διονύσια παρουσὶασαν ἔργα ἐκτάκτου ἐνδιαφὲροντος.

15

Ἔτος Αον	Θεσσαλονίκη 30 Δεκεμβρίου 1928	Ἀριθ. Φύλλου 4
Χειρόγραφα δημοσιευόμενα καὶ μὴ δὲν ἐπιστρέφονται	**ΕΠΟΧΗ**	Ὅροι Συνδρομῶν
ΤΙΜΗ ΦΥΛΛΟΥ ΔΡΑΧΜΑΙ 2	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ Ἐκδιδομένη παρ' ὁμάδος Συντακτῶν τῶν Ἐφημερίδων Θεσσαλονίκης	Ἐσωτερικοῦ ἐτησία Δρ. 100 » ἑξάμηνος » 50 Ἐξωτερικοῦ ἐτησία Δολ. 3

Διευθυντὴς ΑΝΤ. Δ. ΚΟΣΜΑΤΟΠΟΥΛΟΣ — Γραφεῖα ὁδὸς Ἀσκητοῦ 58

ΠΡΩΤΟΧΡΟΝΙΑΤΙΚΟ

ΝΙΚ. ΦΑΡΔΗ

ΤΟ ΠΕΠΡΩΜΕΝΟ

Ὄξω τὸ φεγγάρι ἔλαμπε ὅσο ποτέ. Καί ἡ νύχτα ἦταν γλυκειά. Μουρμουρίσματα ἀκούγονταν ἀνάμεσα ἀπὸ τὰ βαθυπράσινα φύλλα τῶν ταφλονιῶν. Τὰ κόκκινα μπιμπίκια δείχνονταν σὰν μικρὰ τσαμπιὰ παράξενων σταφυλιῶν.

Σκιές, παίζανε. Μακρυνοὶ ἦχοι ἀκούγονταν Ὀργανοπαίκτες καθυστερημένοι τραγουδιστες ποῦ διαλαλοῦσαν μὲ βραχνὴ φωνὴ τὸν ἐρχομὸ τοῦ καινούργιου χρονου.

Ἕνα ζευγάρι βγῆκε στὴ βεράντα.

—Πνίγεται κανεὶς ἐκεῖ μέσα, εἶπεν ἡ δεσποινίς.

Ἕνα ντουμάνι!

=Κύτιαζαν ἀνάμεσα ἀπ' τὰ κρύσταλλα τοὺς προσκαλεσμένους ποὺ διακρίνονταν σὰν σκιὲς μέσ' τὰ σύννεφα τοῦ καπνοῦ.

—Ὡραία δουλεια!.... Δὲν μ' ἐνθουσιάζει τὸ χαρτί...

—Δὲν πιστεύεται λοιπὸν στὴν τύχη;

—Ὄχι. Καὶ σεῖς;

=Ἐγὼ πιστεύω στό....πεπρωμένον.

=Ὡς τοσο δ κιμάζετε στὰ χαρτιά,...

=Καὶ στὴν ἀγάπη!

=Κερδίζετε καὶ στὰ δυό;

=Δὲν μπορῶ νὰ τὸ καυχηθῆ.

=Δὲν νομίζετε, ὅτι κάπου πρέπει νὰ κερδίζῃ κανεὶς Μόνον ἐκεῖ μπορεῖ νὰ ἰσορροπήσῃ στὴ ζωή....

=Ὅπου ἡ χασοῦρα εἶναι συνήθης.

=Καὶ τὸ κέρδος δύσκολο=.....ἐκτὸς ἂν ἔχῃ ὕποπτη προέλευση, σάν....

=Σάν;

=Περιττόν!

—Συμπληρώσατε τὴν σκέψη σας, Δὲν εἶμ' ἐγὼ ἐκείνη ποὺ θὰ σᾶς ὑπενθυμίσω, ὅτι δὲν μιλοῦν σὲ μιὰ δεσποινίδα μὲ μισόλογα.

= Ἔστω. Θα ἔλεγα! Σὰν τὰ κέρδη τοῦ κ. Γιαννίρη.

Ἐκείνη πλησίασε ξανά στὸ τζάμι. Στὴ μέση τοῦ μεγάλου τραπεζιοῦ, ὄρθιος μοίραζε χαρτὶ στὰ δυὸ ταμπλῶ ὁ κ. Γιαννίρης, ἀψηλὸς, λεπτοκαμομένος, πολὺ σὶκ μέσ' τὸ καινούργιο φράκο του. Τὰ μαλλιά του, ξανθά ἀντουλά ἀντιφέγγιζαν τὸ ἀδύναμο φῶς τῆς πλαφανιέρας. Ὡραῖος ἄνθρωπος ἦταν ὁ κ. Γιαννίρης. Κρατοῦσε μὲ κροπέτεια τὸ σιγαρέττο ἀνάμεσα στὰ χείλη του. Πλατὺ χαμόγελο ἁπλώνονταν στό φρεσκοξυρισμένο δροσερό, πρόσωπό του. Ὁφίλος του Τζακ, ἕνας πρώην ἀξιωματικός τοῦ ἀγγλικοῦ στρατοῦ, ποῦ ἔμεινε στὴ Θεσσαλονίκη κάνοντας τὸ ἐμπόριοσυμμαχικοῦὑλικοῦ,ἔκανετὸν γκρουπιέρη. Ἦταν φανερὸ κέρδιζαν. Ἐκείνη παρακολουθοῦσε μὲ προσοχὴ καὶ τὴν ἐλαχιστότατη κίνησει τοῦ ἀρραβωνιαστικου της. Τῆς φαίνονταν ὑπέροχος στὴ θριαμβευτικὴ στασι του· Ὅλοι γύρω των χλωμιασμένοι, μὲ σμιχτά τὰ φρύδεια.

— Δὲν ἀμφιβάλλω, εἶπε στὸν συνοδό της πῶς κι' ἂν ἔχανε θὰ διατηροῦσε τὴν ἴδια ἀπάθεια...

— Ἀποκλείεται μιὰ τέτοια περίπτωσις·

— Πῶς εἴπατε:

— Αὐτὸ ποὺ ἀκούσατε!

— Πῶς μπορεῖ νὰ συμβαίνει ἕνα τέτοιο πράγμα;

— Ἔχει δεμένη πίσω του τὴν τύχη!

Ἐκείνη ξαναγύρισε κι' ἀκούμπησε τὸ μέτωπό της στὸ κρύσταλλο τῆς τζαμόπορτας. Πρόσεξε καλύτερα κ' εἶδε τὴ σιλουέττα μιᾶς γυναίκας ποὺ δὲν μποροῦσε νά ξεχωρίσῃ τὰ χαρακτηριστικά της. λίγο πίσω καὶ δεξιὰ ἀπὸ τὸν ἀρραβωνιαστικό της.

= Ποιά εἶνε αὐτή ρώτησε,

— Ἡ γυναῖκα μου!

— Ἆ!

— Αὐτὴ παίζει τὸν ρόλο τῆς τύχης, ἐκεῖ.

Ὁ συνοδὸς ἐπλησίασεν περισσότερο τὴν κοπέλα ποὺ προσπαθοῦσε νὰ μπῇ στην ἔννοια ὅλων αὐτῶν τῶν πραγμάτων.

— Ξέρετε,... ξέρετε..., εἶστε μιὰ ἀθῶα... ἡ ψυχή σας δὲν ἔχει ἀκόμη διαφθαρῇ... δὲν πρόλαβαν νὰ σᾶς διαφθείρουν... Ἐκείνη ἡ γυναῖκα ὅμως εἶνε κατεστραμμένη. Τὴν συνήθισεν ὁ ἀρραβωνιαστικός σας στὸ εὔκολο κέρδος. Καὶ τὰ πράγματα προχώρησαν τόσο γρήγορα ὥστε σήμερα κερδίζουν μαζύ.,. Βιάζουν τὴν τύχη νὰ εἶνε μὲ τὸ μέρος τους... Προσέξτε... ἀνακατώνουν τὰ χαρτιά... κόβουν τὸ «ἀσ' βάλ» εἶνε χαμένο... Νὰ ποὺ τὰ ταμπλῶ γεμίζουν... ἡ μπάνκα ἔχει ὀχτώ!... Προσέχτε, κάποιο θαυματουργὸ χέρι! Αὐτὴ τὴ φορά ὁ ἀρραβωνιαστικός σας δὲν πῆρε τὸν κόπο νὰ ρωτήσῃ τὰ ταμπλῶ ἂν θέλουν χαρτί... ἀνοίγει τὸ δικό του. ἐννηά! Καὶ ὁ Τζὰκ μαζεύει...

— Κλεψιά!

— Ἀκριβῶς!

Ἄνοιξεν ἐκείνη βιαστικὰ τὴν τζαμόπορτα. Καὶ γλυστρῶντας ἀνάλαφρα στὸ χνουδωτὸ χαλί, τυλιγμένη μέσα στὸ σύννεφο τοῦ καπνοῦ, ἔφτασεν ὡς πίσω ἀπ' τόν ἀρραβωνιαστικό της καὶ τὴν ξανθὴ γυναῖκα. Ρίχτηκε στὴν πρώτη πολυθρονα ποὺ βρέθηκε σιμά της κι' ἕνα ταραγμένο ὀνειροπόλημα ἄρχησε. Τὰ μάτια της καρφωμένα στό ἀνήθικο ζευγάρι. Δὲν τῆς διέφευγε καὶ ἡ ἐλαχιστότατη κίνηση. Ἦταν φανερό πῶς γινόνταν μιά διαβολικὴ συνεργασία. Διαρκῶς τὸ χέρι τῆς ξανθῆς κυρίας ἀνέβαινε καὶ κατέβαινεν ὡς τὴν τσέπῃ τοῦ φράκου τοῦ ἀρραβωνιαστικοῦ της. Κι' ἐκεῖνος βιαστικά μὲ μιά ταχυδακτυλουργικὴ ἐπιδεξιότητα, κάτι ἔπαιρνεν ἀπό 'κεῖ. Σηκώθηκε καὶ χωρὶς νά τὴν ἀντιληφθοῦν βρέθηκε σιμά τους. Ἀπότομα ἔχωσε τό χέρι της καὶ τράβηξε μιά δέσμη χαρτιά ἀπό τὴν τσέπη τοῦ ἀρραβωνιαστικοῦ της. Τἄριξε πάνω στὸ τραπέζι φωναζοντας..

— Σᾶς κλέβουν, σᾶς κλεβουν.

Ἔγινε μιὰ ἀναταραχή, βρισιὲς ἀκούστηκαν, ξεφωνητὰ ἀνθρώπων ποὺ γύρευαν τὰ λεφτά τους. Στὴ μέση ὅλου αὐτοῦ τοῦ κόσμου ταπεινωμένος, κίτρινος, οἰκτρὸς ὁ ἀρραβωνιαστικός της. Ἔκαμε νεῦμα στὸν Τζάκ.

= Πλήρωσε!

Ξαφνικὰ τὰ φῶτα ὅμως σβύσανε. Κι' ἀπ' ὄξω ἀκούστηκαν γέλοια καὶ τραγούδια. Ὁ κοσμος χαιρετοῦσε τὸν καινούργιο χρόνο.

Οἱ πολυέλαιοι λάμπουν παλι οἱ πλαφανιέρες ξεχύνουν τὸ χαδιάρικο φῶς τους. Ἡ σαλα εἶνε ἀδειανή. Ἐκείνη ἑτοιμάζεται να σηκωθῇ. Μὰ ξαφνικὰ ἀκούει πίσω της ἕνα γέλοιο. Ἦταν ὁ συνοδός της.

= Σεῖς ἐδῶ κύριε!

= Περίμενα νὰ μ' εὐχαριστήσετε γιὰ τὴν ὑπηρεσία ποὺ σᾶς προσέφερα...

Τὸν κύτταξε σὰν ἀποβλακωμένη κι' εἶπε.

— Εὐχαριστῶ.

Ἔπειτα βγῆκε στὴ βεράντα.

Ἡ βραδυὰ ἦταν πάντα ὄμμορφη, τὸ φεγγάρι ἔλαμπε ὅσο ποτὲ καὶ τὰ ταφλάνια φάνταζαν μὲ τοὺς κόκκινους καρπούς τους. Σκιὲς περνοῦσαν. Καὶ πιὸ πέρα, στὸν δρόμο ἄνθρωποι εὐτυχισμένοι τραγουδοῦσαν.

= Δὲν ἔχω τύχη, ψιθύρησε.

= Μὴν τὸ λέτε αὐτό, τῆς ἀπάντησε μιὰ φωνὴ ἡ γνωστὴ φωνὴ τοῦ συνοδοῦ. ἦταν μοιραῖο... τὸ πεπρωμένο... αὐτὸ ποὺ οἱ ἄνθρωποι τὤχουν στὰ χέρια τους... καὶ τὸ κατευθύνουν, ὅπως ἐγώ... μὲ διπλὸ ἀποτέλεσμα· τυπικὰ γιὰ τὴν εὐτυχία τῶν ἄλλων, οὐσιαστικὰ γιὰ τὴν ἐξυπηρετηση τῆς ἐκδίκησίς τους... Ἐλᾶτε δεσποινὶς μὴ τὰ παίρνετε τὰ πράγματα τόσο βαρειά... Ζοῦμε σὲ μιὰ καινούργια ἐποχή... Ὁ ἀρραβωνιαστικός σας ἔφυγε μὲ τὴν γυναῖκα μου. Θέλετε νὰ σᾶς συνοδεύσω σπίτι;....

ΝΙΚΟΣ ΦΑΡΔΗΣ

Η "ΕΠΟΧΗ,,

Εὔχεται εἰς τούς συνεργάτας, συνεργάτιδας, καὶ ἀναγνώστας της τὸν καινούργιο χρόνο

= = **Εὐτυχισμένο** = =

ΞΕΝΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΜΠΑΛΛΑΝΤΑ ΤΗΣ ΠΡΩΤΟΧΡΟΝΙΑΣ

Ὁ παληὸς χρόνος κατάκοπος σιμώνει στὴ στιγμὴ τοῦ θανάτου του. Ἀπόψε, τελειώνει. Ὤμορφε χρόνε ὁλοκαίνουργε. ποὺ αὔριο τὸ πρωῒ θὰ μᾶς φέ εις τὴν ἡμέρα ποὺ ἀνατέλλει, ἐμεῖς τὰ παιδιὰ τοῦ Ἀδὰμ καὶ αἱ θυγατέρες τῆς Εὔας μένουμε πάντα παιδιὰ λίγο πολύ. Περιποιήσου τὸ ἴδιο τὸ δάσκαλο καὶ τὸ μαθητή... Πρέπει στὸν καθένα νὰ δώσης τὸ ἄθυρμά του,

Ἀκόμη καὶ γερνῶντας ἀπομένει κανεὶς παιδί.· καθένας θέλει νὰ χαροποιήσῃ τὴ σύντομη ὕπαρξί του μὲ κάποιο παιγνίδι.Δόσε σὲ κεῖνο τον κύριο τὸ παράσημο ποὺ περιμένει τώρα τόσα χρόνια καὶ δόσε καὶ στὴ γυναῖκα του τὸ διαμαντικὸ ποὺ ἐπιθυμεῖ τρελλά,...

Πρέπει στὸν καθένα νὰ δώσης τὸ ἄθυρμά του. Στὸ φιλόδοξο ποὺ ὀνειρεύεται ἐπιτυχία στὲς ἐκλογὲς δός του πλειοψηφία· δόσε ἕναν ἔρωτα στὸν παραλυμένο, μιὰ ἀπεργία στὸ δημαγωγό· μιὰ σοβαρὴ πλήγη σὲ κεῖνο το γιατρό· σὲ κεῖνο τὸ γερο φιλάργυρο ἕνα βαρὺ σάκκο χρυσάφι. Πρέπει στὸν καθένα νὰ δώσης τὸ ἄθυρμά του.

Καί, ὦ καινούργιε Χρόνε, σὲ κείνη ποὺ ὀνειροπολεῖ ἐκεῖ κάτω, καὶ τὸ μάτι της πολλοὺς ἔχει ξετρελλάνει. δόσε της μιὰ καρδιὰ γιὰ νὰ παίξῃ μαζύ της καὶ νὰ τὴ σπάση. ...

Πρέπει στὸν καθένα νὰ δώσης τὸ ἄθυρμά του.

ΕΔΜΟΝΔΟΣ ΡΟΣΤΑΝ

ΑΝΤ. ΤΣΕΧΩΡ.

Η ΚΥΡΙΑ ΦΑΡΜΑΚΟΠΟΙΟΥ

Ἡ μικρὴ πόλις Μπ, ποῦ τὴν ἀποτελοῦν δυὸ τρεῖς λωξοὶ δρόμοι, κοιμᾶται ὕπνο βαθύ. Στὸν ἀποπνικτικότης ἀέρα βασιλεύει ἀπόλυτη ἠρεμία. Ἀκούγεται μόνον κάπου μακρυά, πιθανὸν ἔξω ἀπὸ τὴν πολιτεία, τὸ βραχνὸ γαύγισμα τοῦ σκύλλου. Κοντεύει νὰ φέξη.

Ὅλα πρὸ πολλοῦ ἔχουν ἡσυχάσει. Μόνον ἡ νέα γυναῖκα τοῦ φαρμακοποιοῦ Τσερνομόρτικ δὲν κοιμᾶται. Τρεῖς φορὲς ἔπεσενὰ κοιμηθῇ, ἄδικα ὅμως. Ὁ ὕπνος δὲν λέγει νὰ ἔρθη. Καὶ ὁ λόγος ποιός! Ἄγνωστον. Κάθεται στὸ παράθυρο τῆς κρεββατοκάμαρης μὲ τὴν πουκαμίσσα καὶ κοιτάζει ἔξω στὸ δρόμο. Στεναχωριέται καὶ παραπονεῖται—τόσο εἶναι πικραμένη ὥστε θέλει να κλάψη καὶ γιατί—κ' αὐτὴ δὲ ξαίρει. Κάποιο βάρος στέκει στὸ στῆθος της καὶ τὴ γαργαλᾶ... Πίσω της, λίγα βήματα, ἀκουμπισμένος στὸν τοῖχο, κοιμᾶται γλυκὰ ὁ ἄντρας της. Ἕνας παχὺς ψύλλος χώθηκε μεσ' τὶς τρίχες της μύτης του, ἀλλὰ αὐτὸς δὲν τὸν αἰσθανεται. Χαμογελᾶ μάλιστα, γιατὶ ὀνειρεύεται πῶς ὅλοι στὴν πολιτεία βήχουν καὶ αδιάκοπα αγοράζουν ἀπὸ τὸ φαρμακεῖον του σταγωνες «τοῦ Βασιλέως τῆς Δανιας». Τώρα δεν τον ξυπνᾶς οὔτε μὲ βελόνες, οὔτε μὲ κανόνια, οὔτε μὲ χάδια.

Τὸ Φαρμακεῖο του κεῖται σχεδὸν στὴν ἄκρη τῆς πόλης καὶ ἡ γυναῖκα του ποῦ δὲν κοιμᾶται βλέπει ὅλη τὴν πεδιάδα....

Βλέπει πῶς σιγὰ σιγὰ ἀνοίγει ὁ ὁρίζοντας, τὴν Ἀνατολὴ νὰ ῥοδίζῃ,σὰ νὰ εἶχε πιάσῃ φωτιά. Ἔξαφνα μέσα ἀπ' τὸν μακρυνὸ θάμνο ξετρυπώνει μεγάλο, χοντροπρόσωπο τὸ φεγγάρι. Εἶνε κόκκινο. (Γενικὰ τὸ φεγγάρι ὅταν ξετρυπώνει μέσ' ἀπ' τὰ κλωνάρια, πάντα, γιὰ περίεργο λογο εἶνε πολὺ κατσουφιασμένο).

Ξάφνου μέσα στὴ σιωπὴ τῆς νύχτας, ἀκούγονται βήματα καὶ κρότος σπηρουνιῶν. Ἔπειτα φωνὲς νὰ πλησιάζουν. «Θὰ εἶνε ἀξιωματικοὶ ποὺ ἐπιστρέφουν στοὺς στρατῶνας» σκέπτεται ἡ φαρμακοποιός.

Σὲ λίγο ἐμφανίζονται δυὸ πρόσωπα ἀξιωματικῶν. Τὸ ἕνα χοντρὸ καὶ μεγάλο - τ' ἄλλο λίγο πιὸ λεπτὸ καὶ πιὸ μικρὸ. Προχωροῦν τεμπέλικα καὶ μιλᾶν δυνατά. Πλησιαζοντας πρὸς τὸ φαρμακεῖο βραδύνουν ἀκόμα περισσότερο τὸ βῆμα καὶ κυτᾶν στὰ παράθυρα τῶν σπιτιῶν.

— Μοιρίζει φαρμακεῖο... λέγει ὁ λεπτός- Μὰ εἶνε φαρμακεῖο!

— Ἄχ ναὶ θυμᾶμαι!.. τὴν περασμένη ἑβδομάδα πέρασα κι' ἀγόρασα ρετσινόλαδο. Κ' ὁ φαρμακοποιὸς εἶνε ἕνας ξηρὸς μ' ἕνα γαϊδουρινὸ μοῦτρο. Ποῦ νὰ τὸν δῆς!

— Ναί, ἀπαντᾶ ὁ χοντρός. Τὸ φαρμακεῖο κοιμᾶται! Καὶ μαζί του καὶ ἡ φαρμακοποιός. Ξαίρεις Ὀπταίσοβ εἶνε κομμάτι πρώτης.

— Τὴν εἶδα. Μ' ἄρεσε πολύ... Γιὰ πῆτε μου γιατρὲ εἶνε δυνατὸν ν' ἀγαπᾶ αὐτὸς ὁ ἄγγελος αὐτὸ τὸ γαϊδουρόμουτρο ;

— Ὄχι, ἀναστενάζει ὁ γιατρὸς μὲ τέτοια ἔκφραση, λὲς καὶ λυπᾶται αὐτὴ τὴ γυναῖκα. Τώρα κοιμᾶται. Νὰ ἐδῶ Ὀπταίσοβ πίσω ἀπὸ τὸ παράθυρο. Τὶ λές; ἔ; Ξαπλωμένη φαρδυὰ πλατυὰ ἀπ' τὴ κάψα τῆς νύχτας!... μὲ μισοανοιχτὸ τὸ στοματακι, μὲ τὸ πόδι ριγμένο ἔξω ἀπὸ το κρεββάτι. Ποὺ νὰ καταλάβῃ οὐσία σὲ τέτοια πράματα ὁ φαρμακοποιός. Αὐτὸς γιὰ γυναῖκα εἶνε γιὰ μπουκάλι μὲ ἀσβεστόνερο, τὸ ἴδιο εἶνε.

— Ξαίρετε τί τὰ κάνουμε γιατρέ, λέγει ὁ Ὀπταίσοβ. Ἄντε νὰ μποῦμε μέσα νὰ πάρουμε κάτι. Ἴσως νὰ τὴν δοῦμε!

— Ναι; τέτοια ὥρα!

— Γιατί; τὰ φαρμακεῖα εἶνε ἀνοιχτὰ καὶ τὴν νύχτα. Ἂς μποῦμε.

Ἡ φαρμακοποιὸς κρυμμένη πίσω ἀπὸ τὸ μπερντὲ ἀκούει τὸ κουδοῦνι. Κοιτάζει μιὰ τὸν ἄνδρα της ποὺ ροχαλίζει καὶ βλέπει ὄνειρα γλυκά, ρίχνει πάνω της τὸ φόρεμα καὶ τρέχει ν' ἀνοίξη. Πίσω ἀπὸ τὸ παράθυρο φαίνονται δύο σκιές... Ἡ φαρμακοποιὸς ἀνάβει τὴν λάμπα καὶ ἑτοιμάζεται ν' ἀνοίξη. Τῆς ἔχει περάσει πιὰ ἡ πλήξη καὶ ἡ στενοχώρια. Τῆς φύγαν τὰ δάκρυα καὶ μόνον ποὺ ἡ καρδιά της κτυπᾶ δυνατά.

Μπαίνει ὁ χοντρὸς ὁ γιατρός. καὶ ὁ λιγνὸς ἀξιωματικὸς ὁ Ὀπταίσοβ. Τώρα πιὰ τοὺς βλέπει καλά. Ὁ γιατρὸς εἶνε γενᾶτος καὶ μονοκόμματος. Ὁ Ὀπταίσοβ ξανθός, λιγνό, σὰν ἐγγλέζικη βέργα, σωστὴ γυναῖκα.

— Τί θέλετε; ρωτᾶ ἡ ὤμορφη γυναῖκα, ποὺ μόλις κατορθώνει νὰ σκεπάση τὸ στῆθος της μὲ τὸ φόρεμα.

— Δῶστε μας... ε ε ε ε ε.... γιὰ δέκα λεπτὰ μέντες.

Ἡ φαρμακοποιὸς χωρὶς νὰ βιάζεται φτάνει ἀπ' τὸ ράφι τὸ βάζο καὶ ἀρχίζει νὰ ζυγιάζη. Οι δυο νυκτερινοὶ πελᾶτες ἀκίνητοι ἐξετάζουν λαίμαργα τὶς πλάτες της. Ὁ γιατρὸς κατσουφιάζει σὰ χορτάτος γάτος καὶ ὁ ἀξιωματικὸς σοβαρεύεται.

— Πρώτη φορὰ βλέπω γυναῖκα σὲ φαρμακεῖο· λέγει ὁ γιατρός.

— Τίποτε τὸ ἐξαιρετικό... ἀπαντᾶ ἐκείνη ἐνῶ γλυκοκοιτάζει τὸν ἀξιωματικό. Ὁ ἄνδρας μου δὲν ἔχει βοηθοὺς καὶ τὸν βοηθῶ ἐγώ.

— Ναί,.. ἔχετε ὡραῖο φαρμακεῖο! Τὶ πολλά... ἀπ' αὐτὰ ποὺ ἔχετε, πῶς τὰ λέν, αὐτὰ τὰ μπουκαλάκια... Δὲ φοβᾶσθε νὰ βρίσκεσθε μέσα σὲ τόσα δηλητήρια! Μπρρρ!

Ἡ φαρμακοποιὸς δένει τὸ πακετάκι καὶ τὸ δίνει στὸ γιατρό.

Ὁ Ὀπταισοβ τῆς δίνει ἕνα τάλληρο. Μισὸ λεπτὸ σιωπή...

Οἱ ἄνδρες κοιτάζονται, προχωροῦν πρὸς τὴν πόρτα κ' ἔπειτα ξανακοιτάζονται.

— Δόστε μας καὶ δέκα λεπτὰ σόδα! λέγει πάλι ὁ γιατρός.

Ἡ ὤμορφη γυναῖκα πάλι χώνει τὸ χέρι της στὴ θέσι γιὰ νὰ βρῇ τὸ βάζο.

— Δὲν ἔχετε τίποτε ἀπ' αὐτό... μουρμουρίζει ὁ Ὀπταίσοβ κουνῶντας τὰ χέρια του, ξαίρετε ἀλληγορικό, καμμιὰ ζωϊκὴ οὐσία... τίποτε κανένα Ζέλτς, ἔχετε;

— Ἔχω ἀπαντᾶ ἡ φαρμακοποιός.

— Μπράβο! Σεὶς δὲν εἶσθε γυναῖκα. εἶσθε Νεράϊδα. Γεμῖστε μας τρία μπουκαλάκια!

Ἡ φαρμακοποιὸς κλείνει βιαστικὰ τὸ βάζο μὲ τὴ σόδα καὶ χάνεται μεσ' στὸ σκοτάδι.

— Φρούτο! λέγει ὁ γιατρός. Τέτοιος ἀνανᾶς οὔτε στὴ Μαδέρα δὲν βρίσκεις. Τὶ λές; Ὅμως...ἀκούω ρουχαλητό.Θὰ εἶνε ὁ φαρμακοποιός.

Μετὰ ἕνα λεπτὸ μπαίνει ἡ φαρμακοποιὸς καὶ βάζει στὸ μπάγκο πέντε μπουκαλάκια Εἶνε κόκκινη καὶ συγχισμένη γιατὶ κατέβηκε στὸ ὑπόγειο.

— Τσσσ! σιγὰ, λέγει ὁ Ὀπταίσοβ ὅταν ἡ γυναῖκα ξεβουλώνει τὰ μποκάλια. Θὰ ξυπνῆστε τὸν ἄνδρα σας.

— Κ' ἂν ξυπνήσῃ τὶ θὰ γίνῃ ;

— Κοιμᾶται τόσο γλυκά... σὰς ὀνειρεύεται... Στὴν ὑγεία σας.

— Οἱ σύζυγοι, μουρμουρίζει ὁ γιατρὸς ἀφοῦ πέρνει τὸ Ζέλτς εἶνε τέτοια πληκτικὴ ἱστορία, ὥστε καλὰ θὰ κάμουν νὰ κοιμοῦνται πάντα. Ἄχ ἂν κοντὰ σ' αὐτὸ τὸ νεράκι εἴχαμε καὶ λίγο κόκκινο κρασάκι!

— Ἄλλο τὶ θὰ σκεφθῆτε! γελᾶ ἡ φαρμακοποιός.

— Θἄταν θαυμάσια. Κρῖμα ποὺ στὰ φαρμακεῖα δὲν πωλοῦν ἀλκοόλ. Ἔχετε vinum Gallicum rubrum ; — Ἔχω.

— Ὡραῖα. Δόστε μας. Νὰ πάρῃ ἡ ὀργή.

— Πόσο; —Quatrum satis... Στὴν ἀρχὴ μὲ νερὸ κ' ἔπειτα βλέπουμε .. ἔ, Ὀπταίσοβ; στὴν ἀρχὴ μὲ νερὸ κ' ἔπειτα per se...

Οἱ πελάται βγάζουν τὰ πηλικιά τους καὶ στρώνονται στὸν μπάγκο.

— Καὶ τὶ κρασί! Θαυμάσιο! vinumprochis simum! Καὶ μὲ τὴν παρουσια... εεε... εἶνε νέκταρ. Εἶστε μεγαλεῖο! Νὰ σᾶς φιλήσω τὸ χεράκι.

— Θὰ ἔδινα πολλὰ νὰ τὸ καμω αὐτὸ ἀπερίσκεπτα - λέγει ὁ Ὀπταίσοβ. Μὰ τὸ θεό. Θὰ ἔδινα τὴ ζωή μου.

— Αὐτὰ νὰ σᾶς λείπουν... ἀπαντᾶ ἡ κυρία Τσερνομόρνικ, κοκκινίζοντας καὶ κάνοντας τὴ σοβαρή.

— Τὶ κοκέττα ποὺ εἶσθε ὅμως.... γελᾶ ὁ γιατρὸς ἐξετάζοντάς την. Τὰ μάτια σας σκοτώνουν. Πίφ—Πάφ. Σᾶς συγχαίρω... ἐνικήσατε. Ἐνικηθήκαμε.

Ἡ φαρμακοποιὸς κοιτάζει τὰ ρόδινα πρόσωπα. ἀκούει τὶς κολακίες τους καὶ ζωηρεύει. Εἶνε τόσο εὔθυμη τώρα. Τώρα κουβεντιάζει, μαζί τους γελᾶ, κοκεταρίζεται καὶ ὕστερα ἀπὸ πολλὲς παρακλήσεις δέχεται νὰ ρουφήξῃ κι' αὐτὴ κανα δυὸ ποτηράκια κρασί.

— Τοὐλάχιστο σεῖς οἱ ἀξιωματικοὶ νὰ κατεβαίνεται συχνότερα στὴν πόλη - λέγει ἡ φαρμακοποιός. Ξαίρετε τὶ ἀνία ποὺ ἔχω. Πεθαίνω.

—Αὐτὸ ἔλειπε! ἀπορεῖ ὁ γιατρός. Τέτοιος ἀνανᾶς, θαυμαστῆς φύσεως καὶ στὴ μοναξιά! Ἀλλὰ εἶναι ὥρα νὰ τοῦ δίνουμε. Θὰ χαρῶ... νὰ σᾶς γνωρίσω! Πόσα σᾶς χρωστοῦμε; Ἡ φαρμακοποιὸς σηκώνει τὰ μάτια στὸ νταβάνι καὶ κουνᾶ τὰ χεῖλια της.

Δώδεκα ρούβλια καὶ σαράντα ὀκτὼ καπίκια—λέγει.

Ὁ Ὀπταίσοβ βγάζει τὸ γεμᾶτο πορτοφόλι του καὶ τὸ σκαλίζει γιὰ νὰ ἐξοφλήση.

—Ὁ ἄντρας σας κοιμᾶται γλυκά.....Βλέπει ὄνειρα.... μουρμουρίζει ἁπλώνοντάς της τὸ χέρι.

—Δὲν μ' ἀρέση ν' ἀκούω ἀνοησίες.

—Ποῦ τὶς εἴδατε τὶς ἀνοησίες; Ἀπεναντίας κάθε ἄλλο. Ὁ Σαίξπηρ λέγει «εὐτυχὴς ὅποιος ἀπ' τὰ νειᾶτα του εἶναι νέος».

Ἀφῆστε τὸ χέρι.

Ἐπιτέ ους οἱ νυκτερινοὶ πελᾶτες ἔπειτα ἀπὸ πολλὲς συζητήσεις, φιλοῦν τὸ χέρι της καὶ σὰ νὰ συλλογίζονται μήπως ξέχασαν τίποτε βγαίνουν ἔξω.

Ἐνῶ ἐκείνη τρέχει γρήγορα στὴν κρεβ-

Η ΜΑΘΗΤΡΙΑ ΤΟΥ ΩΔΕΙΟΥ

ΥΠΟ ΝΙΚ--ΚΑΜΜ

Κεφάλαιον Α΄.

ΠΡΙΝ ΑΠΟ ΔΩΔΕΚΑ ΧΡΟΝΙΑ

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου)

—Ὄχι δὰ εἶμαι βέβαιος ὅτι μὲ καταλαβαίνετε πληρέστατα.

—Σᾶς παρακαλῶ πολὺ νὰ ἐξηγηθῆτε.

—Μιὰ μόνη ἐξήγησις χωρεῖ ἐπὶ τοῦ προκειμένου καὶ αὐτὴ πρέπει νὰ τὴν δώσετε σεῖς ἀποδίδοντες τὲς δυὸ χιλιάδες μου.

—Κύριε Πουρίδη! Ὡρισμένως θἀάστειεύεσθε, εἶπε κάπως ἀπότομα καὶ προσποιούμενος τὸν προσβεβλημένον.

—Κάθε ἄλλο! Εἶπεν ὁ Μίμης διατηρῶν ὅλην τὴν ἀταραξίαν του. Καὶ ἀπόδειξις εἶναι ὅτι δὲν προβάλλω καὶ ἀπαιτήσεις ἐπὶ τῶν ποσῶν ποὺ ἔχασαν οἱ συμπέκται μας, διότι δὲν τοὺς ἔφερα ἐγώ.

Ἡ κ. Φωφὼ ἡ ὁποία ὄρθια καὶ αὐτὴ παρηκολούθει τὴν ἐνδιαφέρουσαν αὐτὴν συνωμιλίαν ἐνόμισεν ὅτι ἔπρεπε νὰ ἐπέμβη.

—Οἱ λόγοι σας καὶ οἱ ὑπαινιγμοί σας αὐτοί, θίγουν ἐμὲ ὡς οἰκοδέσποιναν.

—Κυρία μου, βεβαιωθεῖτε ὅτι οὐδεμία τοιαύτη πρόθεσις ὑπάρχει εἰς τοὺς λόγους μου. Ἄλλως τε καμμία πρότασις περὶ συνεννοήσεως καὶ συνεργασίας δὲν ἠμπορεῖ ποτὲ νὰ εἶναι προσβλητική.

Ἀπὸ τοὺς λόγους καὶ τὸ ὕψος τοῦ Μίμη ὁ κ. Γόνδης ἀντελήφθη ὅτι πᾶσα περαιτέρω ἀντίστασις καὶ ἄρνησις θὰ ἦτο ματαία καὶ ὅτι μία συνεννόησις μὲ αὐτὸν ὁ ὁποῖος εἶχε τόσον πολλὰς σχέσεις εἰς τὸν καλὸν κόσμον θὰ ἦτο πολὺ ἐπικερδές.

Διὰ τοῦτο καὶ θέλων νὰ προλάβη πᾶσαν ἐνδεχομένην δυσαρέσκειαν μεταξὺ Φωφῶς καὶ Μίμη ἔσπευσε νὰ ἐπέμβη καὶ εἶπε.

—Τώρα μάλιστα. Ὅταν τίθεται ἔτσι τὸ ζήτημα ἠμποροῦμε κάλλιστα νὰ καταλήξωμεν εἰς μίαν καλὴν δι' ὅλους μας συνεννόησιν.

Καὶ μετὰ μικρὸν ἐπρόσθεσε.

—Ἂς παρακαλέσωμεν τώρα τὴν κ. Τρέμη νὰ δεχθῇ νὰ τῆς ὑπαβάλωμεν τὰ σέβη μας καὶ ἡμεῖς συνεχίζομεν τὴν συζήτησιν μας καθ' ὁδόν.

Οἱ δυὸ κύριοι ἀπεχαιρέτισαν εὐγενέστατα τὴν οἰκοδέσποιναν, ἡ ὁποία, ὅπως θὰ ἴδωμεν παρὰ κάτω, συνηθείσασα νὰ ἐμβαθύνη ἀμέσως εἰς τὸ νόημα τῶν λόγων τοῦ κ. Γόνδη, ἀντελήφθη ὅτι δὲν ἔπρεπε νὰ ἐκδηλώση περισσοτέραν δυσαρέσκειαν κατὰ τοῦ Μίμη καὶ τοὺς προέπεμψε φιλοφρονέστατα μέχρι τῆς σκάλας.

Ὅταν οἱ δυὸ νέοι εὑρέθησαν εἰς τὸν δρόμον πρῶτος ἠθέλησε νὰ ἐπανέλθη εἰς τὸ προκείμενον ὁ κ. Γόνδης. ἀλλ' ὁ κ. Μίμης τὸν διέκοψε.

—Ἂς ἀρχίσουμε μὲ καλὰς βάσεις εἶπε. Καὶ βασιν τῆς συνεννοήσεως μας πρέπει ν' ἀποτελέση ἡ καταβολὴ τῶν δυὸ χιλιάδων μου.

—Ναί, ναί. Ἔχετε δίκαιον. εἶπεν ὁ κ. Γόνδης καὶ ἀνασύρας ἀπὸ τὸ πορτοφόλι του δυὸ κολλαριστὰ χιλιόδραχμα τὰ ἐνεχείρισεν εἰς τὸν Μίμην.

Μεθ' ὃ ἐξηκολούθησε.

—Γνωρίζω ὅτι συνδέεσθε στενῶς μετὰ τῆς κυρίας καὶ τοῦ κ. Γενίδου.

—Ναί, Εἶναι ἀλήθεια. Εἶμαι ἕνας ἀπὸ τοὺς καλυτέρους των φίλους.

—Λοιπόν. Εἶναι ἀνάγκη νὰ μὲ συστήσης καὶ νὰ μὲ εἰσαγάγης στὸ σαλόνι των. Ἐκεῖ γίνεται μεγάλο παιγνίδι.

Καὶ ὅταν εἴμαστε οἱ δυό μας εἰς ἕνα καρρὲ ἢ στὸν μπακαρᾶν ἠμποροῦμε νὰ κερδίσουμε μεγάλα ποσά.

—Δὲν ὑπάρχει ὅμως κίνδυνος νὰ ἐκτεθῶμεν ;

—Ὅσο γι' αὐτὸ μείνετε ἥσυχος.

Ἐγὼ θὰ σᾶς δείξω εἰς τὶ καὶ πῶς πρέπει νὰ μὲ βοηθήσετε γιὰ νὰ μὴ γλυτώση κανεὶς των ἀπὸ τὰ νύχια μας.

—Τότε τὸ ζήτημα εἶναι πολὺ εὔκολον.

—Νομίζετε ;

—Εἶμαι βέβαιος. Μου εἴπατε ὅτι συνδέεσθε μὲ τὸν κ. Ζοζὲφ Σεκανᾶ.

—Ἄ! Ναί. Ἐκείνου τοῦ χορηγητοῦ τῶν συμμαχικῶν Στρατευμάτων ;

—Αὐτὸν μάλιστα.

—Τόσο προσπαθεῖστε νὰ προσκληθῆτε στὸ ἀπρὲ—μιντὶ ποῦ δίδει ἡ κυρία του τὸ Σάββατον.

Ἐκεῖ θὰ συναντηθοῦμε καὶ θὰ σᾶς παρουσιάσω στὴν κυρίαν Γενίδου, ἡ ὁποία εἶμαι βέβαιος ὅτι θὰ σᾶς προσκαλέση στὸ σοαρὲ της τῆς Δευτέρας.

—Αὐτὸ πρέπει νὰ τὸ ἐπιτύχωμεν καὶ γιὰ νὰ ἀποδώσωμε καὶ ἄλλον λόγον.

—Τὸν ὁποῖον κρατεῖτε μυστικόν;

—Ἄ! Μπᾶ. Ἀκοῦστε περὶ τίνος πρόκειται. Ἐκεῖ συχνάζει καὶ μόνο ἐκεῖ ἠμπορεῖ νὰ γνωρισθῇ κανεὶς μὲ τὴν κυρίαν Ζορνάλη. Τὴν ζωντοχήραν καλέ. Τὴν φιληνάδα τοῦ Στρατηγοῦ καὶ μόνον μέσον αὐτῆς ἠμπορεῖ νὰ ἐπιτύχῃ κανεὶς ἀπὸ τὲς σημαντικώτερες προμήθειες καὶ τὴν ὑποστήριξιν τοῦ Στρατηγοῦ.

—Φίλε μου, σὲ θαυμάζω, εἶπεν ὁ Μίμης, καὶ νομίζω πῶς οἱ δυό μας θὰ κάνουμε καλὲς δουλιές.

—Αὐτὸ ἐλπίζω καὶ ἐγώ, γιατὶ εἴμαστε νέοι καὶ δὲν θὰ εὕρωμεν καλλίτερον ἀπὸ αὐτὴν περίστασιν γιὰ νὰ πλουτίσωμεν καὶ νὰ διασκεδάσωμε.

Ἐν τῷ μεταξὺ ἔφθασαν εἰς τὸν Λ. Πύργον, πρὶν ὅμως ἀποχωρισθοῦν ὁ κ. Γόνδης ἐπρόσθεσε :

—Ὅσο γιὰ τὴν δουλειά μας στὸ σπίτι τῆς κ. Τρέμη προσπάθησε γιὰ τὴν προσεχῆ Πέμπτην νὰ φέρης τὸν κ. Σαραμανέλ.

—Δὲν θὰ μοῦ εἶναι δύσκολον, γιατὶ τοῦ ἀρέσουν αἱ γυναῖκες καὶ τὰ χαρτιά.

Ἕνας λόγος περισσότερον γιὰ νὰ τὸν κάνουμε νὰ μᾶς πληρώση τὸν ἀνάλογον φόρον. Καὶ θὰ τὸν πληρώση γενναῖα γιατὶ ἔχει πολὺ μεγάλην περιουσίαν.

Καὶ οἱ δυὸ νέοι ἐγέλασαν μὲ ὅλην των τὴν καρδιά. Ἔπειτα ἔμειναν σύμφωνοι νὰ συναντηθοῦν τὸ Σάββατον τὸ ἀπόγευμα στὸ ἀπρὲ μιντὶ τῆς κ. Ζοζὲφ Σεκανᾶ καὶ ἀπεχωρίσθησαν μὲ ἐγκαρδιότητα σᾶν στενοὶ φίλοι ποῦ γνωρίζονται ἀπὸ τὰ παιδικά τους χρόνια.

* * *

Αἱ παγῖδες ;

Ὁ Νῖκος Γόνδης ἐσυμβουλεύθη τὸ ὡρολόγιόν του τὸ ὁποῖον ἐδείκνυε τὴν ἕκτην καὶ ἡμίσειαν πρωϊνὴν καὶ ἀντὶ νὰ κατευθηνθῇ πρὸς τὴν ὁδὸν Βασιλέως Γεωργίου ὅπου ἔκειτο ἡ οἰκία του, εἰσῆλθεν εἰς τὴν ὁδὸν Παύλου Μελᾶ, ἔκαμε τὴν ὁδὸν Ρωμανοῦ καὶ ἔφθασεν εἰς τὸ Ἱπποδρόμιον.

Ἐκεῖ χωρὶς νὰ ἐπιβραδύνῃ διόλου τὸ βῆμα του διευθύνθη κατ' εὐθεῖαν πρὸς τὰ ἐπάνω καὶ ἐστάθη μόνον εἰς τὸ φωτισμένον παραθυρον μιᾶς παράγκας ἀφήνων νὰ προδοθῇ ἀπὸ τὰς κινήσεις του ὅτι εἰς κάποιον εἶχεν ὁρίση συνέντευξιν εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνο.

Ἡ παράγκα ἐκείνη ἦτο ἕνα ἀπὸ τὰ λαϊκὰ οἰνομαγειρεῖα, τὰ ὁποῖα ἀνοίγουν δυὸ ὧρες προτοῦ νὰ φέξῃ γιὰ νὰ δεχθοῦν τὸν ἐργατικὸν κόσμον ὁ ὁποῖος ἀρέσκεται νὰ πέρνῃ τὸ πρωῒ ἕναν ζεστὸν πατσᾶν καὶ ἕνα κρασὶ πρὶν κινήσῃ γιὰ τὴν δουλειά του.

Ὁ Γόνδης ἐπλησίασε στὸ παράθυρο καὶ προσεπάθησε νὰ διακρίνῃ στὸ ἐσωτερικόν του οἰνομαγειρείου, ἀλλὰ ἡ κρεμαστὴ λάμπα τοῦ πετρελαίου ἐκάπνιζε τρομερὰ καὶ συνεπύκνωνε τοὺς καπνοὺς τῆς κουζίνας καὶ τῶν τσιγάρων, τοὺς ὁποίους δὲν ἠμποροῦσε νὰ διαπεράσῃ τὸ ἀμυδρὸν φῶς της,

Γι' αὐτὸ ὁ Γόνδης μὴ ἠμπορέσας νὰ διακρίνῃ ἐκεῖνον εἰς συνάντησιν τοῦ ὁποίου ἦλθεν ἐκεῖ ἀφῆκεν ἕνα παρατεταμένον συνθηματικὸν σφύριγμα.

('Ακολουθεῖ)

βατοκάμαρη, καὶ κάθεται στὸ ἴδιο παράθυρο. Τοὺς βλέπει νὰ βγαίνουν καὶ νὰ προχωροῦν μετανιωμένοι. Ἔπειτα νὰ σταματοῦν καὶ κάτι νὰ ἀποφασίζου. Τί; ἡ καρδιά της πάλι κτυπᾶ, τὰ μηλίγκια της ἀνάβουν καὶ γιατί; Αὐτὸ δὲν τὸ ξαίρει.... Λὲς κ' οἱ δυὸ ἀποφασίζουν γιὰ τὴν τύχη της!

Ἔπειτα ἀπὸ πέντε λεπτὰ χωρίζονται. Ὁ γιατρὸς ἐξακολουθεῖ τὸ δρόμο, ἐνῶ ὁ Ὀπταίσοβ γυρίζει πίσω περνᾶ ἀπὸ τὸ Φαρμακεῖο μιά, δυό.....Ἔπειτα σταματᾶ στὴν πόρτα, προχωρεῖ, ἐπιστρέφει, ἐπιτέλους κτυπᾶ τὸ κουδοῦνι καὶ περιμένει.

—Ποιὸς εἶναι ἐκεῖ; ἀκούγεται ἡ φωνὴ τοῦ Τσερνομόρντικ ποῦ ξύπνησε. Κουδουνοῦν δὲν ἀκοῦς! φωνάζει ὁ Φαρμακοποιὸς, τί πράματα εἶναι αὐτά!

Ἔπειτα σηκώνεται βάζει τὸ χιτώνιο καὶ μισοκοιμισμένος χτυπῶντας τὶς παντόφλες του πάει ν' ἀνοίξη.

—Τί θέλετε; ρωτᾶ τὸν Ὀπταίσοβ.

—Δῶστε μου....δώσσσσ....δῶστε μου γιὰ δέκα πέντε λεπτὰ μέντες.

Ὁ φαρμακοποιὸς νυσταγμένος, σκαρφώνει στὸ ράφι...Ἔπειτα ἀπὸ δυὸ λεπτὰ ἡ γυναῖκα του ποῦ κάθεται, στὸ παράθυρο, βλέπει τὸν Ὀπταίσοβ νὰ ρίχνῃ τὶς μέντες στὸ δρόμο. Ἀπ' τὴν ἄλλη γωνιὰ τὸν φτάνει ὁ γιατρός....καὶ ἐξαφανίζονται μέσα στὴν πρωϊνὴ ὁμίχλη·

—Πόσο εἶμαι δυστυχής! λέγει πάλι ἡ γυναῖκα του, κοιτάζοντας τὸν ἄντρα της νὰ ξεντύνεται γιὰ νὰ κοιμηθῇ—πάλι.—Ὢ πόσο εἶμαι δυστυχής! καὶ πιάνει τὰ κλάματα.—Καὶ κανεὶς κανεὶς δὲν τὸ ξέρη.

—Ξέχασε τὰ δέκα πέντε λεπτὰ στὸ μπάγκο κρύψτα σὲ παρακαλῶ στὸ γραφεῖο—μουρμουρίζει ὁ Τσερνομόρντικ ρίχνοντας πάνω του τὸ πάπλωμα.

Καὶ ἀμέσως κοιμᾶται.

Μετάφρασις ἀπὸ τὰ Ρωσσικά.

ΚΩΣΤΑ ΚΑΣΤΡΙΝΟΥ

ΠΑΛΑΙΟΙ ΣΤΙΧΟΙ

ΑΙΜ. ΡΙΑΔΗ

Η ΚΟΥΚΟΥΒΑΓΙΑ

'Αφιερωμένο στὸν μεγάλο μου δάσκαλο **Δημήτριον Δάλλα**

Τὸ ποιήμα τοῦ κ. Ριάδη τὸ ἀνακαλύψαμε στὴν βιβλιοθήκη κάποιου λογίου Μακεδόνος καὶ σήμερονὸ τὸ φέρεμε εἰς τὴν δημοσιότητα

**
*

—Κοιμήσου ἀδερφούλαμου, κοιμήσου, νάνι-νάνι.
—Μπᾶ! τ' ὠργισμένο!.,. Σώπασε. Θὰ τό ξυπνήσῃς Φτάνει....
—Νὰ ζῇς, νενέκα μου καλή, λίγο ἄφησέ με ἀκόμα;
Δὲ βλέπεις πῶς μὲ χαίρεται μὲ γελαστό τό στόμα;
Γιὰ δὲς πῶς τὰ χεράκια του στὸ πρόσωπό μου ἁπλώνει,
τὰ πόδια του ἐδῶ κ' ἐκεῖ πῶς παίζοντας τεντώνει.
Μπᾶ!... Τὰ μαλλιά μου βάλθηκε νὰ πιάσῃ!.. Ἄλλο πάλι...
Ὄχι καλό μου.... Ἥσυχα....Ἄσε μου τὸ κεφάλι.
Θυμώνει. Τὸ παράπονο τὸ πιανει. ὤ! τί χάλι!
Ἂς εἶναι! Ἔλα! Σώπασε.... Τώρ' ἀπ' τὰ γέλοια σκάζει.
Ὤχ! ὤχ! τὸ κεφαλάκι μου! Μὴ!...Ἄφησέ με, λέω.
Μιὰ φούχτα τρίχες μοὖβγαλε. Χωρὶς νά θέλω κλαίω.
Ἄ!....Θὰ σὲ φάω!.... Δύναμι ποῦ σοὖχει. Μὰ δὲ ξέρει
Ὁ πόνος ποὖν' ὁ ἴδιος κι' ἀπ' ἀδελφῆς τὸ χέρι.....
Πάντα πονοῦνε τὰ μαλλιὰ στ' ἀλήθεια ἢ στ' ἀστεῖο.
Νά! Κλείνει τὰ ματάκια του.... Καλὸ λοιπὸν σημεῖο.
Κοιμήσου, ἀδερφούλα μου, κοιμήσου νάνι-νάνι.
Νενέκα μου.
—Καλὰ, καλὰ, ὕπνο γλυκὸ ἂς κάνῃ.
Παράτα τώρα τὸ μωρὸ κ' ἔλα ἐδῶ σιμά μου.
Μὲ τίς φωνὲς μπερδεύτηκε τὸ νῆμα κ' ἡ δουλειά μαυ
Χτύπησε πίσω μιὰ βολά. Κουνήσου, μή χαζεύῃς.
Ἁγιοβασίλης ἔρχεται. Σκοφοῦνι θὰ γυρεύῃ.
Καὶ θὰ σοῦ πῶ νὰ πᾷς νὰ βρῇς. Τί μοῦ ζητᾶς;....Τί τρέχει;...
'Ανάθεμὰ το γιὰ μαλλί! Ξεμπερδεμὸ δὲν ἔχει...,
Σὲ λίγο σκύφτανε κ' οἱ δυὸ μὲ προσοχὴ μεγάλη,
Τραβοῦσ' ἐκείνη ἀπ' ἐδῶ, τ' ἀγγόνι ἀπ' τὴν ἄλλη
καὶ χάμο ἐκεῖ στὸ πάτωμα σερνόνταν τὸ κουβάρι
κι' ὁ γιατρὸς τὸ ἐχάϊδευε δειλὰ μὲ τὸ ποδάρι.
Μὲ μάτια, ὁ παμπόνηρος, τοὺς κύτταζε μεγάλα,
καὶ γιὰ παιγνίδι ἕτοιμος καὶ πρῶτος γιὰ φευγάλα.
Καὶ τό μωρὸ στὴν κούνια του..... Τ' ἀτζάκι μπουμπουνίζει,
Ὄξ βορρειὰς σὰ δαίμονας πηδάει καὶ σφυρίζει.
Βαρὺς χειμῶνας, παγωνιά, δὲν τὸν θυμοῦνται χρόνια.
'Απ' τὸ πρωΐ δὲν ἔπαψε, στὰ χιόνια ρίχνει χιόνια.
Κ' εἶναι ἡ νύχτα φοβερὴ καὶ μαῦρο τὸ σκοτάδι.
Τῆς κουκουβάγιας ἡ φωνὴ λὲς βγαίνει ἀπ' τὸν Ἅδη.
Φόβον σκορπᾶ φαντάσματα μὲ τὸν τρελλὸν ἀγέρα.
Τίποτε ἄλλο. Ἄγριος χειμῶνας καὶ φοβέρα.

—Βοήθα, Χριστέ μου, ἡ γρηὰ μὲ φόβο ψιθυρίζει,
καὶ το σταυρότης κάνοντας στ' ἀγγόνι της γυρίζει.
Ἄκουσες;... Νάτην, φώναξεν ἡ κουκουβάγια πάλι.
«Βοήθα Χριστὲ» κι' ὁ μικρὸς σταυροκοπιέται ἀγάλι,
καὶ μὲ τὰ μάτια ὀρθάνοιχτα, καὶ μὲ φωνὴ σβυσμένη
«Νενέκα, λέει, ἀλήθεια 'ναι, κάποιος αὐτοῦ πεθαίνει
Ὅπου φωνάξῃ τὸ πουλί;
—Τί λόγια 'ναὶ μονάχα;
—Λὲς γιὰ νὰ ξέρῃ τὸ κακὸ αὐτὸ ποῦ φέρνει τάχα;
—Ἂν ξέρῃ λέει!..
—Νενέκα μου, τότε γιατὶ φωνάζει
στὸ μνήματα ὁλάκαιρη τὴ νύχτα; Γιὰ τὸ χάλι;
= 'Ανάθεμὰ το γιὰ πουλι. τὸ τί κακὸ ποὺ κάνει!
= Κάποιος τὴν ἴδια τὴ βραδυά, νενέκα, θὰ πεθάνῃ
αὐτοῦ ποὺ κράξῃ τὸ πουλί;
— Τὴν ἴδια ἢ στὸ χρόνο,
Θυμοῦμαι ὅταν... Δούλευε καὶ μὴ χαζεύεις μόνο.
Ὅταν ἐπέρσ' ἡ μάνα σου ἦταν βαρειά... Παιδί μου...
Ἡ κουκουβάγια!..
= Μάνα μου!.. Ἄχ! μοὔφυγ' ἡ ψυχή μου!
Νενέκα μου, δέν τὴν ἀκοῦς; Στὰ κεραμίδια κράζει.
Τὸ πλέξιμό της ἡ γρηα στὸ πάτωμα πετάζει.
Τ' ἀγγόνι της ἀγκάλιασε, τὰ μάτια της σκουπίζει
τόσο ἁπαλὰ ποὺ δάκρυσαν ξανά! Τοῦ ψιθυρίζει
λόγια καὶ λόγια μοναχὰ μὲ νόημα κανένα.
Τώρα γελάει ὁ μικρὸς μὲ μάτια δακρυσμένα...
Σηκώθη ὡς τόσο ἡ γρηά. 'Απὸ χαμαὶ μαζώνει
τὸ πλέξιμό της βιαστικὰ. Ἕνα φιλάκι δώνει
στ' ἀγγόνι της καὶ μιὰ ξυλιὰ στὸ μαῦρο της τὸ γάτο.
«Ψίτ... Νὰ χαθῇς ποὺ χώθηκες στὸ πάπλωμα 'πὸ κάτω.»
Καὶ τὶς κοντοῦρες σέρνοντας πηγαίνει στὸ ἑρμάρι
καὶ ψάχνει καὶ κρυφομιλᾶ. «Παρθένα μου, γιὰ χάρι,
γραφτὸ ἂν εἶνε ὁ χάροντας τὴ θύρα μας νὰ κρούσῃ,
ἐμέν' ἂς πάρῃ μοναχά, ἐμένα... Ἂς μ' ἀκούσῃ,
Καὶ ψάχνει, ψάχνει ἀτέλειωτα.
— Νενέκα, τί γυρεύεις;
— Παιδί μου, τὸ κεράκι μου.
— Μὰ τί ἀνακατεύγεις!
Στὸ χέρι σου δὲν τὸ βαστᾶς;
— Μπᾶ! Κιἄλλο τοῦτο πάλι!
Καὶ μ' ἀναμένο τὸ κερί τραβᾶ ἀγάλι-ἀγάλι
καὶ πάει ψιθυρίζοντας. κουνιῶντας τὰ κλειδιά της.
Μὲ σηκωμένη τὴν οὐρὰ κι' ὁ γάτός πάει μπροστά της,
ἀλύγιστος, περήφανος, καμαρωτὸς σὰν ἄτι
χωρὶς δεξιὰ κι' ἀριστερὰ νά ρίχνῃ κἂν τὸ μάτι.
Καὶ τὸ μωρὸ στὴν κούνια του... Ξάφνου βαρειὰ ἀντηχοῦνε
Πατήματα μες' στὴν αὐλή. Βιαστικὰ βαροῦνε
δυὸ χέρια καὶ δυὸ γόνατα τὴ θύρα.
— Ἔ! ποιὸς εἶνε.
κράζει ἀπὸ μέσα ὁ μικρός.
— 'Εσὺ αὐτοῦ. μπρὲ Νιῖνε;
Ἐγὼ ἡ θεῖα σου, ἄνοιξε, παιθένω καὶ σκουντάει
ἀκόμα δυνατώτερα τὴ θύρα μὲ τὴν πλάτη.
— Μιὰ στιγμή, περίμενε νὰ βγάλω τὸν περάτη.
Σούτ! Μὴ βαρᾶς. Σούτ! τὸ μωρό! 'Αμέσως τώρα. Στάσου.
'Ανοίγ' ἡ θύρα βιαστικὰ καὶ νά! ἡ θειά Μπαλάσσου
φαρδυὰ πλατειὰ στὸ πάτωμα καὶ καταλευρωμένη!
'Ορθὴ πετιέται μονομιᾶς, κι' ἔτσι, λαχανιασμένη,
μ' ἕνα σακκοῦλι ἄδεια ὁ στὸν ὦμο της ριχμένο,
—« Παιδί μου, λέγει μὲ φωνὴ τρεμουλιαστή, Πεθαίνω!..
Ἀπόψε τὸ πῶς γλύτωσα, ἕνας Θεος τὸ ξέρει.
Ἡ Γρηγορήθρα Πάναγιὰ θὲ νἄβαλε τὸ χέρι.
Στὸ μῦλο τοῦ πατέρα σου νυχτώθηκα. Εἶν' ὥρα
νὰ πάω. «Καὶ τί στέκεσαι; Κ' ἐγὼ ὅπου εἶνε τώρα,
κλείνω τὸ μῦλο κι' ἔρχομαι» Φεύγω. Στὸ τυχερό μου,
ἀκόμα καὶ δὲν ἔφτασα στὴ μέση ἐκεῖ τοῦ δρόμου,
κι' ἀκούω περπατήματα μπροστα μου. Τ' εἶνε πάλι!
Χωρὶς νὰ νοιώσω τὸ γιατί, κ' ἐγὼ μὲ το τσουβάλι
τραβήχτηκα καὶ τρύπωσα στὸν τοῖχο ἐκεῖνο πέρα.
Μπαλάσσου, λέω μέσα μου, γιὰ να διαβοῦν καρτέρα...
Δὲν τέλεψα καὶ φάνηκαν. Ἕξη ἦσαν οἱ σκασμένοι.
Μέσα σὲ κάπες ὅλοι τους σφυχτὰ ἦσαν τυλιγμένοι
κι' ἁρματωμένοι θἄτανε 'πὸ πάνω ὡς κάτω ὅλοι.
Μπροστά μου λίγο στάθηκαν καὶ λέγαν,' «Τ' 'Αποστόλη
νἄτος ὁ μῦλος, φτάσαμε, στὶς τρεῖς ἐληὲς τραβᾶμε,
Θέλει, δὲ θέλει ἀπ' ἐκεῖ θ' ἀρθῇ. Τὸν καρτεράμε.»
Μ' οὖρθ' ἡ ψυχὴ στὸ στόμα μου. Πίσσα, σκοτάδι, ἀντάρα.
ἀγέρας, κόσμου χαλασμός, Θεοῦ ὀργὴ κατάρα,
κι' ἀκόμα καὶ βουργάρικα ν' ἀκοῦς σὰ νυχτερίδες
νὰ σέ βαρᾶν στὸ πρόσωπο ἢ σὰν κοπάδι ἀκρίδες!..
Πῆρα τὸ δρόμο τοῦ χωριοῦ καὶ πίσω δὲν τηροῦσα.
Τὸ χῶμα δὲν τό πάταγα. Δὲν ἔτρεχα, πετοῦσα.
Ὤχ! κι' ἂν μὲ πάρουν μυρουδιά... Τὸ σκυλολόϊ μὲ βάλη
στὸ τουφεκίδι μπὰμ καὶ μπούμ... Στὴ ράχη τὸ τσουβάλι
κ' ἐγὼ κρεμνῶ ἀγρήγορα' κ' ἔτσι λοιπὸν ἄν μ' εὕρῃ
μιὰ ντουφεκιά στὴν πλάτη μου να πάῃ μέσ' στ' ἀλεῦρι
νὰ μὴ μ' ἀγγίξῃ τὴν καρδιά.,. Καὶ δόστου καὶ φευγάλα!
Κ' ἔτσι. παιδί μου, ἔφταξα χωρὶς νὰ μ' εὕρῃ ἡ μπάλα..,
Ποὖν' ἡ νενὲ νὰ τῆς τὰ πῶ. τὴν καψερή, τη μαύρη!
Ὤχ! τί ἦταν τοῦτο τὸ κακὸ τὸ σπιτικό μας νἄβρῃ!
Κ' ἡ θειὰ Μπαλάσσου ἄρχισε ξεφωνητὸ καὶ θρῆνο
μιά, τὸ μωρὸ στήν κούνια του τηρῶντας μιά, τὸ Ντῖνο.
Χωρὶς μιλιά, χωρὶς φωτιές, χωρίς ἀστροπελέκι
ζύγωσε ὁ μικρὸς σιγά, σιγὰ στ' ἀτζάκι ἐκεῖ παρέκει
καὶ τὸ ντουφέκι μονομιᾶς πιάνει καὶ ξεσκαλώνει...
Μὲ δυὸ μονάχα βήματα τὴ θύρα τους ζυγώνει
Τὴν ἄνοιξε καὶ βρέθηκε καταμεσῆς στὸ δρόμο.
Ποῦ, τρέχει τώρα βιαστικὰ μὲ τ' ὅπλο του στὸν ὦμο;
Κανένας δὲν τὸν ἔννοιωσεν. Ἡ θειά του ξεφωνίζει.
Ἔξ' ὁ βορρειᾶς σὰ δαίμονας πηδάει καὶ σφυρίζει,
Καὶ τὸ μωρὸ στὴν κούνια του... τὰ κλάμματ' ἀρχινάει.
— Μώρ' τί ναι τοῦτο τὸ κακό! Τὸ σπίτι ἠχολογάει
λὲει ἡ νενὲ προβάλλοντας ἀπ' τὸ κατώϊ. Τί τρέχει;
— Ἄχ! πάει ὁ 'Αποστόλης μας! Πάει!.. Ζωὴ δὲν ἔχει...
Οἱ Βούλγαροι τόν ζώσανε... Τὸ εἶδα μὲ τά μάτια.
Πέφτ' ἡ γαστέρα καταγῆς καὶ γίνεται κομμάτια'
Καὶ τώρα, τί θὰ κάμουμε, καὶ τώρα τί θὰ γένῃ!
Ὡς τόσο ἡ θύρ' ἀνοίγεται κι' ὁ 'Αποστόλης μπαίνει.
Μπᾶ! οἱ δυό τους κάνανε μὲ μιὰ φωνὴ ἀντάμα!
Μὲ μιᾶς ἐπάψαν οἱ φωνές. τὸ βογγητὸ, τὸ κλάμμα.
Πῶς γλύτωσες; Λαβώθηκες; Πῶς; Ζωντανός ἀκόμα;
Κ' ἐκεῖνος τοὺς ἐκύτταζε μ' ὀρθάνοιχτο τὸ στόμα

Μακεδονικὸν Ημερολόγιον 17

"ΜΗΤΡΟΥΣΗΣ„

Γλυκὰ σιγοσβύνει τῆς μέρας τ' ἀστέρι,
Δροσᾶτο φυσάει σιγὰ τὸ ἀγέρι,
Προβάλλει θαμπὸ τὸ ἀθῶο φεγγάρι,
Θρηνεῖ στὸ λειβάδι τῆς νύχτας πουλί,
Βαθειὰ στὸ χορτάρι ὁ γρύλλος λαλεῖ,
Στενάζει γλυκειὰ εὐωδιὰ τὸ θυμάρι.

Βουβὸ καταβαίνει βαρειὰ τὸ σκοτάδι,
Μακρυὰ ἕνας πύργος, ἀρχαῖο ρημάδι,
Σκοτίδ' ἀνταμώνει μαζῆ κ' ἐρημία...
Στὴ μαύρη ψηλὰ τ' οὐρανοῦ ἀγκαλιὰ
Τὰ σύννεφα, σκόρπια τοῦ Ἅδου πουλιά,
Πετοῦνε ἀργὰ σὰν φαντάσματα κρύα.

Καὶ παίζουν τ' ἀστέρια.. Μιὰ φέγγουν, μιὰ σβύνουν.
Μακρυὰ κάτι φῶτα τὴ λάμψι τους χύνουν·
Βροντᾷ...Λὲς θεριὸ λαβωμένο μουγγρίζει
Τοῦ χάρου τὸ βῆμα ποῦ νοιώθει κοντά.
Μιλεῖ τὸ κουδοῦνι τ' ἀρνιοῦ ποῦ βοσκᾷ·
Ἀστράφτει !... Γοργὸ τὸ πουλὶ φτερουγίζει.

Κ' ἐκεῖ στὸ βουνὸ τὸ κατάχλωρο πέρα
Στενάζει μιὰ βρύσι, θρηνεῖ μιὰ φλογέρα·
Καϋμένος βοσκός ! ...Σκόρπια γύρω ἀφίνει
Τ' ἀρνάκια νὰ βόσκουν καὶ χάμω θωρεῖ.
Στὸν τάφον ἐκείνης ἡ σκέψις του σβεῖ·
Ἄχ ! μόνος του ἦταν γραμμένο νὰ μείνῃ.

Ψυχὴ δὲν τηρᾶς ζωντανὴ στὸ χωράφι.
Νομίζεις πῶς εἶνε τ' αὐλάκ͜ια του τάφοι!
Μονάχα στὴν ἄκρη τοῦ δρόμου, κοπάδι
'Ανθρώπινες πέντε ἢ ἔξη σκιές,
Μὲ βῆμα γοργὸ προχωροῦνε βουβὲς
Καὶ σβύνουν στῆς νύχτας τὸ μαῦρο 'σκοτάδι.

Ποι͜οὶ νἆνε ;... 'Απλοῖ χωρικοί. Κουρασμένοι
Γυρνοῦν ἀπ' τὴν τόση δουλε͜ιά τους σκυμμένοι.
Δὲν λένε τραγούδ͜ια σἂν πρῶτα μὲ χάρι.
Θαρρεῖς ἀπὸ λείψανο κάποι͜ο γυρνοῦν
Κ͜ι'ἀνήσυχοι κἄποτε πίσω τηροῦν
Μὴ λάχῃ ὁ νεκρὸς κατὰ πόδι τοὺς πάρῃ!...

Τραβοῦν στὸ χωχ͜ιό τους ποῦ φαίνεται πέρα.
Θυμοῦνται γονῃούς, ἀδελφή, θυγατέρα.
Γυναῖκες ποῦ μένουν στὸ σπίτι τους μόνες.
Γνωρίζουν ἡ λάμ͜ια πῶς μένει λυτή,
Πῶς κἄπου θὲ νἆνε κρυμμένη ἐκεῖ,
Πῶς σχίζει ὅ,τ' εὕρῃ...Φτωχοὶ Μακεδόνες!

Καὶ τρέχουν, πλαλοῦνε. 'Αγέρας, ἀντάρα!
Ἄχ! τρέμ' ἡ καρδοῦλα τοῦ κάθε. κατάρα!
Μὴν εὕρῃ τὸ σπίτι του στάχτη, ῥημάδι...
Καὶ μέσα στὲς σκόρπ͜ιες τὲς πέτρες σκυφτὸς
Τοῦ κάκου θὰ κλαίῃ πικρὰ μοναχός,
'Ενῷ θὲ νὰ σκ͜ιάζῃ κοράκ͜ια κοπάδι.

Καὶ ξάφνω ἀπ' τοῦ δρόμου τὴν ἄκρη τὴν ἄλλη
Μὲ βῆμα ἐλαφρὸ κἄποιος ἄλλος προβάλλει.
Τριγύρω του κἄτι τρανὸ φτερουγίζει.
Θαῤῥεῖς πῶς στὸ διάβα του ὅλα μαζῆ
Αἰσθάνονται. βλέπουν, λαβαίνουν ζωή.
Περνάει, κι' ἁγνὸ μεγαλεῖο σ' ἐγγίζει..

Τὴ σκλάβα πατρίδα του ἔχει θρησκεία,
Τὰ δυὸ τὰ παιδιά του ἐλπίδα, λατρεία,
Τὸ Βούλγαρο μῖσος. μεγάλο ἀμάχη,
Καὶ κἄποιον ἀκόμα μαζῆ μὲ αὐτόν·
Συγχίζεσθε ;... Παύω κ' ἐγὼ τὸ λοιπόν·
Θὰ νοιώσητε «ποιόν» σὲ λιγάκι μονάχοι...

Οἱ Βούλγαροι τρέμουν καὶ «φεῦγα νὰ φύγω»,
Ἂν μόνο τὸν πάρῃ τὸ μάτι τους λίγο,
Ἂν μόνο τ' αὐτί τους σχεδὸν τὸν ἀκούσῃ.
Κοπάδι σπουργίτια μπροστὰ σ' ἀετό.
Μὴ τύχῃ τοῦ κάμουν κανένα κακό ;
Κακὸ νὰ τοῦ κάμουν ; Αὐτοῦ; τοῖ Μητρούσῃ !...

Καὶ ὅμως μπορεῖ τὸ κακὸ νὰ πετάξῃ
Ἐκεῖ ποῦ κι' αὐτὸ τὸ πουλὶ δὲν θὰ φτάξῃ.
Μπορεῖ τόσο μέσα στὴ γῆς νὰ τρυπώσῃ
Ποῦ σκέψι Σατὰν νὰ μὴν ἔχῃ χωθῆ.
Μπορεῖ καὶ σ' ἀγγέλου φτερὰ νὰ κρυφθῆ...
Μητρούσῃ, φυλάξου τὸν Βούλγαρο !...Γνῶσι.

Ὡς τόσο τὴ στράτα του ἐκεῖνος πηγαίνει.
Βιάζεται. Κἄποιος αὐτὸν θὰ προσμένῃ.
Κι' ἀνήσυχος ῥίχνει ψηλὰ μιὰ ματιά του.
Θὰ βρέξῃ, καὶ πάει στὸ σπίτι ἀργά.
Ὡς τότες ἐδούλευε—χέρια γερὰ—
Ἀκούραστα σκάφτοντας στὰ κτήματά του.

Σὲ κἄποιο χωράφι τὴ μέρα ἐκείνη.
Στ' ὡραῖο βουνὸ ἐκεῖ κάτω ποῦ σβύνει,
Χτυπῶντας τὴν τσάπα στὸ χῶμα, χαρά του !
Κυττάζει πῶς κἄτι ἀγγίζει σκληρό.
Στὴν ἄκρη τὸ χῶμα τραβᾷ στὸ λεπτὸ
Καὶ βρίσκει μιὰ κάτασπρη πλάκ' ἀπὸ κάτου.

Τὴν πιάνει γερὰ μὲ τὰ δυό, τὴν ταράζει,
Μὲ δύναμι πέρα ἐκεῖ τὴν πετάζει,
Κ' ἐμπρός του ἕνας λάκκος φαρδὺς ξεπροβάλλει.
Στὸ βάθος του λάμπανε, τί τυχερό!
Παμπάλαια ὅπλα, χρυσάφι ἁγνό.
Ἀκίνητος στάθηκε, τοὔρχεται ζάλη...

Ἄ! τ' ἤτανε πάλι καὶ τοῦτο! Νὰ σκάψῃ
Κι' ἀνέλπιστα τάφο παληὸ νὰ ξεθάψῃ;
Αὐτὸ πῆτε τ' εἶνε; αὐτὸ τί σημαίνει;
Γιατί ὄχι ἄλλος, κι' αὐτὸς νὰ τὸ βρῇ;...
Τί, τάχα δὲν εἶνε φωνὴ μυστική,
Εὐχὴ ποῦ ἡ πατρίδα τοῦ στέλν' ἡ καϋμένη;

Καὶ ὁ νοῦς του σὲ χρόνια παληὰ φτερουγίζει.
Τί ἤμασταν πρῶτα! καὶ τώρα... Λυγίζει
Στὴ σκέψι αὐτὴ τὸ ἀτρόμητο γόνα·
Κι' αὐτὸς ποῦ ὡς τότε δὲ δάκρυσε μιά,
Θρηνεῖ σὰν παιδὶ μεγαλεῖα παληὰ
Στὸν τάφον ἑνὸς στρατηγοῦ Μακεδόνα...

Ἄχ! πῶς νὰ μὴ κλάψῃ, τὴ δόξα ἐκεῖνος!...
Αὐτὸς καταφρόν', ἁλυσίδα σὰν κτῆνος.
Ἐκεῖνος παλάτι θεόρατο χτίζει,
Αὐτὸς στὰ ῥημάδια του μέσα γυρνᾷ.
Τὸν κόσμο ἐκεῖνος κερδίζει, νικᾷ,
Κι' αὐτὸς μιὰ μικροῦλα γωνιὰ δὲν ὁρίζει...

Ὤχ! ἄδικη μοῖρα! Τὸν ἕνα καθίζεις
Ψηλὰ στὰ οὐράνια, τὸν ἄλλο κρημνίζεις
Βαθειὰ σὲ μιὰ μαύρη σὰν Ἅδης χαράδα.
Καὶ ὅμως τὸ ξέρουνε κι' οὐρανὸς
Οἱ δυό τους πῶς εἶνε πατέρας καὶ γυιός.
Ἔτσ' εἶνε τοῦ κόσμου αὐτοῦ ἡ ἀράδα.

Κοντὰ στὸν τρανὸ Γρανικὸ Βαβυλῶνα.
Στεφάνι θανάτου σὲ Νίκης κορῶνα,
Καὶ Ῥώμη ἐκεῖ ποῦ ἡ Πέλλα ἐχάθη.
Ὤϊμένα! Γ̮ιὰ ἕνα θεὸ Περικλῆ
Μονάχα Αἰμίλιος Παῦλος ἀρκεῖ.
Γ̮ιὰ ἕναν Ἀλέξαντρο Μετέλλου σπάθη!...

Τὴ μ̮ιὰ φῶς, Ἀθήνα, τὴν ἄλλη ῥημάδι.
Λαὸς τὴ μιὰ μέγας, τὴν ἄλλη κοπάδι.
Τὴ μ̮ιὰ Παρθενῶνας, τὴν ἄλλη ἕνα τρίμμα.
Βυζάντιο τὴ μία, τὴν ἄλλη σκιά.
Τὴ μ̮ιὰ μεγαλεῖο, τὴ μ̮ιὰ λευτερ̮ιά.
Τὴν ἄλλη σκοτίδα, σκλαβ̮ιά, χάρος, μνῆμα....

Ὡς τόσο, στὸν τάφο ἀπάνω γυρμένος
Τὰ κόκκαλα βλέπει στὸ βάθος κλαμμένος.
Κυττάζει σ' ἐκεῖνα τὴ μαύρη του μοῖρα.
Τί λέγω! κι' αὐτὴ τὴ δική μας μαζῆ...
Δὲν ἦταν νὰ ἔπαιρναν λίγο ζωὴ
Σ' αὐτὰ τὰ δλόπικρα χρόν̮ια τὰ στεῖρα;

Κ'ἐκεῖ ποῦ αὐτὰ κ̮ι' ἄλλα τέτο̮ια δοκ̮ιέται,
Μὲ δύναμι νά σου ἀπ' τὸ μνῆμα πετ̮ιέται
Σὰ φλόγα θεόρατη, κάπο̮ιος, κρατῶντας
Σπαθί, ποῦ θαμπώνει, στὸ χέρι βαρύ.
Ὁλόχρυσα ὅπλα π' ἀστράφτουν φορεῖ,
Κυττάζεις χιλιάδες ἐκεῖνον κυττῶντας!..

Ἐστάθηκε λίγο, σηκώνει τὸ χέρι.
Ἀμέσως ἀπ' ὅλα τριγύρω τὰ μέρη,
Ἀπὸ πάνω, ἀπὸ κάτω, ἀπὸ πέρ', ἀπ' τὰ πλάγ̮ια
Προβάλλουν χιλιάδες καβάλλα, πεζῆ.
Ἀπίστευτο! Τόσοι, δὲν κάνουν βοή.
Θαρρεῖς πῶς τοὺς ἔχουνε ὅλους τους μάγ̮ια...

Σὰ σύννεφα γύρω πλακώνουν σ' ἐκεῖνον
Βαρειὰ τοὐρανοῦ τὴν ἀγκάλη π' ἀφίνουν
Κ' ἐκεῖ στοῦ βουνοῦ τὴν κορφὴ φτερουζίγουν.
Σὰν κύματα κάτασπρα τ' ἄτια κυλοῦν,
Τὰ μάτι' ἀστραπὲς καὶ φοβέρα σκορποῦν,
Μαλλιὰ στὸν ἀγέρα μακρυὰ κυματίζουν.

Καὶ λάμπουνε λόγχες ἀπ' ὅλα τὰ μέρια,
Σπαθιὰ ποῦ ψηλὰ τὰ κρατοῦν μύρια χέρια.
Φωνὴ ἀντηχᾷ σὰ βροντὴ σὲ λιγάκι!
«Ἀλέξαντρε, χαῖρε, τρανὲ Βασιλεῦ!»
Ἡ σάλπιγξ βαρεῖ — Ἐλελεῦ, ἐλελεῦ! —
Κ' ἐμπρὸς ὅλοι ἐκεῖνοι χυμοῦνε σὰ δράκοι...

Στὸ χῶμα τὸ μαῦρ' ὁ Μητρούσης γυρμένος
Κυττάζει ψηλὰ σιωπηλός, θαμπωμένος.
Ποῦ πᾶνε; ρωτᾷ μοναχός· τί θὰ γείνῃ;
Καὶ μία φωνὴ τ' ἀπαντᾷ μυστική:
«Τὸν τύραννο τρέχουν νὰ διώξουν γοργοί,
»Τ' Ἀλέξαντρου σκλάβα ἡ γῆ δὲ θὰ μείνῃ...»

Ἐλεύθερη πάλι αὐτὴ ὅπως πρῶτα!
Σοφίας στὸν κόσμο ποῦ ἐσκόρπισε φῶτα,
Ποῦ γύρω χαρίζει τὴ θεία μας γλῶσσα.
Ποῦ δείχνει τὸν Ἕλληνα μόνη αὐτὴ
Μ' ἀνθρώπινη ὄχι μὲ Πλάστου μορφή,
Γλυκὰ ποῦ σκεπάζει μονάχη σὰν κλῶσσα

Αὐτῆς τῆς φυλῆς μας τ' ἁγνὸ μεγαλεῖο...
Ἐλεύθερη πάλι; Ἄχ! ὄνειρο θεῖο!
Θ' ἀνθίσῃ ξανὰ τ' Ἀλεξάντρου ὁ θρόνος;
Ἐλεύθερη! ὁλάκαιρος τρέμει, μὲ μιὰ
Πετιέται ὀρθός, τὸ μαχαῖρι τραβᾷ,
Χυμάει μὲ λύσσα καὶ βρίσκεται... μόνος!..

Ψηλὰ ὁ ἀγέρας δυὸ σύννεφα σέρνει,
Μακρυὰ κἄτι ὀξυὲς παιγνιδίζοντας γέρνει,
Κοπάδι ἀρνάκια τραβοῦνε στὴ στάνη.
Ἀκόμα τὸ γόνα του τρέμει, κ' ἐκεῖ
Στὰ στήθια του πάει ἡ καρδιά του σφυρί.
Πῶς ! ὄνειρο ἦταν μονάχα καὶ πλάνη ; . .

Καὶ τώρα τὸ δρόμο του ἴσα τραβάει,
Κι' ὁ νοῦς του δῶ πέρα κ' ἐκεῖ ἀπετάει.
Ἡ κάμπια ποῦ τρώει τὸ φύλλο εἶνε φύλλο ;
Ὁ Βούλγαρος, εἶναι ποτὲ δυνατόν,
Μπορεῖ τάχα νἆνε κι' αὖτὸς Μακεδών ;
Τὸ ζοῦδι ποῦ τρώει τὸ μῆλο εἶνε μῆλο ;

Αὖτὰ συλλογιῶντας στὴ θύρα του φτάνει —
Καὶ στέκει. Ν' ἀνοίξῃ τὸ χέρι του βάνει,
Κ' ἡ θύρα στὰ φύλλα της μόνη γυρίζει.
Τὴ ξέχασαν, λέγει, γιὰ δές, ἀνοιχτή !
Τὴν ἴδια στιγμὴ ἀστραπὴ δυνατὴ
Καὶ φύσημ' ἀγέρα τρελλοῦ τὸν ξαφνίζει.

Στὸ σπίτι του μέσα τὸ πόδι του βάνει,
Ἐνῷ τὸ σταυρό του ἀγρήγορα κάνει.
Σκοτάδι ! Γιατί τὸ λυχνάρι δὲν καίει ;
Θὰ σβύστηκε μόνο του . . . Σὰν τί νὰ πῇ.
Γυναῖκα, φωνάζει· κανένας, σιωπή . . .
Ποιὸς ξέρει ποῦ εἶνέ τη, μπαίνοντας λέγει.

Μὰ ξάφνου τὰ πόδια του νοιώθει πῶς βρέχει.
Τί πάλι ; . . Ἡ στάμνα νὰ ξέρῃς θὰ τρέχῃ
Καὶ τέτοιο τρανὸ θὰ κατάφερε ῥέμμα . . .
Τὸ χέρι του σκύφτοντας βάνει, κυττᾷ·
Ἀστράφτει, βροντᾷ στὸ λεπτὸ δυνατά.
Κατάρα ! . . Στὰ δυό του τὰ δάχτυλα αἷμα ! . .

Τί τρέχει ; ποιὸς δράκος τὰ δόντια του τρίζει ;
Ποιὸ μαῦρο ἀγρίμι, ποιὸ τέρας μουγγρίζει ;
Τριγύρω του ποιὸς περπατεῖ, ποιὸς πετάει
Χωρὶς ν' ἀγροικιέται ποδάρι, φτερό ;
Τί τρέχει ; τί κρώζουν κοράκια σωρό ;
Ποιὸ χέρι κρυφὰ κρυερὸ τὸν κρατάει ; . .

'Ανάφτει τὸ λύχνο του λέγοντας κἄτι.
Θεέ μου ! καὶ φῶς ἄς μὴν εἶχε καὶ μάτι !
Σιμὰ στὰ παιδιά του τὰ διὸ ξαπλωμένη
Τὴ μαύρη του ἀγάπη μπροστά του θωρεῖ.
Κι' αὐτὰ πεθαμμένα, κ' ἐκείνη νεκρή . . .
"Εν ἄχ ! ψιθυρίζει κι' ὁ λύχνος του σβένει.

Καὶ τότε ἀπ' τὸ σπίτι του ἔξω χυμάει·
Θαρρεῖ πῶς ὁ Ἄδης μπροστά του πηδάει,
Θαρρεῖ πῶς στὰ πόδια του κἄποιος μὲ βία
Καὶ νύχια καὶ δόντια τοῦ μπήγει σουβλί.
Ποῦ πάει ; . . Δὲν ξέρει ! Μονάχα πλαλεῖ . . .
Ἡ κόλασι ἐμπρός του καὶ πίσω ἐρημία . . .

Πετᾷ, καὶ πετοῦνε μαζῆ του μὲ λαύρα
Σωροὶ νυχτερίδες, τὰ σύννεφα μαῦρα.
Ἡ πρώτη σταξιὰ τῆς βροχῆς χάμω στάζει,
Τὸ πρῶτό του δάκρυ κυλᾷ φλογερό.
Ἡ μπόρα ξεσπάνει, κακὸ φοβερό,
Βροντάει καὶ βρέχει... θρηνεῖ καὶ στενάζει...

«Θηρία ! π' ἀλύπητα αἷμα καὶ πόνο
»Καὶ φρίκη σκορπᾶτε τριγύρω σας μόνο—
»Θηρία ! ποῦ κάθε καλὸ καὶ ὡραῖο
»Φαρμάκι καὶ λύπη για σᾶς καὶ καϋμός—
»Θηρία ! ποῦ μόνη χαρὰ ὁ χαμός,
»Κι' ἂν κλαίω, τὴ μοῖρα τὴ μαύρη σας κλαίω !

»Θηρία!.. ποῦ ὁ χάρος, τὸ μνῆμα, ἡ λαχτάρα
»Βαθειὰ σᾶς εὐφραίνει, ποῦ ἡ κρύα κατάρα
»Στ'αὐτιά σας γλυκειὰ μουσικὴ φτερουγίζει,
»Ἡ εὐχή μου τριγύρω σὲ σᾶς θὰ πετᾷ...
»Τοῦ ἄλλου ἡ χαρὰ νὰ σᾶς ζώνῃ σφιχτά,
»Μπροστά σας τὸ γέλοιο τοῦ ἄλλου ν' ἀνθίζῃ!..

»Νὰ βρῆτε τὸν Ἅδη βαθειὰ στὴν καρδιά σας,
»Τὰ λούλουδα νἆνε ὀχιὲς στὴ ματιά σας,
»Τὴν ἄνοιξι μπρός σας θολοῦρα νὰ δῆτε...
»Στὰ δόντια, στὰ νύχια σας κάποιος, μπροστὰ
»Ποτὲ νὰ μὴν πέσῃ, καὶ μόνοι σ' αὐτὰ
»Τὰ μαῦρά σας σπλάγχνα βαρειὰ νὰ ῥιχτῆτε...

»Θεριά! Νὰ μὴ βλέπετε ἄλλο τριγύρω
»Παρὰ ἐρημία καὶ τἄπειρο στεῖρο!
»Τὸ θάνατο χίλιες φορὲς νὰ ζητᾶτε,
»Καὶ μόνη ἡ ξένη εὐτυχία, αὐτή,
»Ἀργὰ νὰ τὸν δώσῃ σὲ σᾶς γελαστὴ
»Μ' αὐτὸ τὸ μαχαῖρι ποῦ χάρο σκορπᾶτε!

»Ὦ! Βούλγαρε! Τρέμε τὴν κρύα τὴν μπόρα
»Ποῦ κρύβ' ἡ καρδιά μου ἡ ἄχαρη τώρα!
»Τρομάρ' ἂν σὲ σπρώξῃ μπροστά μου ἡ μοῖρα...
»Προτίμα λαρύγγι, γοργὰ νὰ κρυφτῇς,
»Τρανοῦ καρχαρίου παρὰ νὰ ῥιχτῇς
»Στὸ δρόμο μου... Θρῖμμα στὸ χέρι σὲ πῆρα!»

Βουνὰ καὶ λαγκάδια ὁ ἄμοιρος πέρνει.
Ἡ κτίσι ὡς κάτω στὸν πόνο του γέρνει.
Κι' ὁ Βούλγαρος μπρὸς στὸ σπαθί του λυγάει.
«Μητρούση, λυπήσου!.. Τί, χάρος γυρνᾷ;»
Δὲν ἔχει πειὰ ἔλεος, χάρι... Περνᾷ...
Κορμὶ ματωμένο στὴ γῆ σπαρταράει...

Κι' ἀκούραστος πάντοτε ἴσα τραβάει.
Στὸ διάβα του ἀγέρι οὐράνιο φυσάει.
Ἡ λάμψι μπροστά του ἡ πρώτη ῥοδίζει
Μιᾶς θείας αὐγούλας, ὠιμέ! μακρυνῆς.
Ψυχή μου! ἀπὸ μᾶς θὰ τὴ δῇ λὲς κανείς,
Ἤ ῥόδα στὸν τάφο μας ἄχ! θὰ σκορπίζῃ; . .

Ἐχθρὸς μία μέρα μυρμῆγκι τὸν ζώνει.
Νὰ φύγῃ; Ποτέ. Μένει αὐτοῦ, ξεσπαθώνει.
Ζυγῶστε τον τώρα, ἐμπρὸς σὰν τολμᾶτε. . .
Στὰ βάθη του σμίγουν χαρὰ καὶ θυμός.
«Μητρούση! Τὰ ὅπλα νὰ ῥίξῃς καιρός».
«Σκυλιά! Κατακέφαλ' ἀμέσως, ἐλᾶτε. . . »

Μιὰ γύρω τὸ πλῆθος κυττάζει μ' ἀμάχη—
Καὶ μιὰ τὸ μαχαῖρι στὸ μαῦρο σελάχι.
Καὶ τότε μ' ἀμέτρητη λύσσα χυμάει,
Καὶ τότε ὅ,τ' εὕρῃ σπαράζει, τρυπᾷ,
Καὶ τότε δαγκώνει, ξεσχίζει, χτυπᾷ,
Καὶ τότε τρομάρα καὶ φρίκη σκορπάει.

Τὸ μαῦρο σπαθί του σὰ φεῖδι σφυρίζει
Κι' ἀκούραστα πέφτει βαρὺ κι' ἀφανίζει.
Τί μπόρα! φοβέρα καὶ φρίκη γιομάτη
Ποῦ αἷμα καὶ πόνο σκορπίζει φριχτή.
Κομμένα κεφάλια π' ἀσπαίρουν πατεῖ,
Π' ἀνοίγουν καὶ κλείουνε στόμα καὶ μάτι. . .

Χτυπάει, σπαράζει, κι' ἀμέτρητοι μένουν.
Ἄχ! τόσοι προβάλλουν ὅσοι ἄλλοι πεθαίνουν.
Τὸν σφίγγουν. Ξεφεύγει λαχτάρα σκορπῶντας.
Ἀπὸ πίσω τὸν παίρνουν μὲ μάτι φωτιά.
Ξεφεύγει. Τὸν φτάνουν. . . Τί Ἅδου θεριά!
Σηκώνονται, πέφτουν, μαζῇ του πετῶντας. . .

Καὶ πίσω του κάποτε στρέφει ἀκόμα. . .
Τρομάρα! . . . καὶ πάλι ἐμπρός, ἄχ! στὸ χῶμα
Ἀφίνοντας βήματα μ' αἷμα π' ἀχνίζει. . .
Βαρειὰ καταπόδι του ὅλοι χυμοῦν.
Λὲς σκόνη καὶ φύλλα ξηρὰ πῶς πετοῦν
Στὸν ἔρημο δρόμο, βοῤῥειᾶς σὰ σφυρίζει. . .

Ἀπόσταсε, πέφτει. Σηκώνεται, κάνει
Δυὸ βήματα. Λὲς ἀπὸ χάρου δρεπάνι
Ἀχτῖδα ζωῆς πῶς ν' ἁρπάξῃ ζητάει. . .
Μὰ ξάφνου μπροστά του κρημνὸς φοβερός. . .
Μητρούση! ἕνα βῆμα. . . Μητρούση! ἐμπρός!
Δυὸ τρεῖς ἀγκαλιάζει. Πηδᾷ, σβύνει. . . πάει. . .

Ἐν Μονάχῳ 20 Δεκεμβρίου 1908. Μεσονύκτιον.

ΑΙΜΙΛΙΟΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΔΗΣ

Ὁ Ἀλέξανδρος ἦτο μέγας ἐν τοῖς πράγμασι, νήφων καὶ μὴ μεθυσθεὶς μηδὲ βακχευθεὶς ὑπὸ τῆς ἐξουσίας καὶ τῆς δυνάμεως, ὡς ἄλλοι, οἵτινες μικρὸν μεταλαβόντες καὶ γευσάμενοι αὐτῆς δὲν δύνανται νὰ εἶναι κύριοι ἑαυτῶν. Ὁ Κλεῖτος ἐν Ἀμοργῷ τρεῖς ἢ τέσσαρας Ἑλληνικὰς ἀνατρέψας τριήρεις, ἀνηγορεύθη Ποσειδῶν καὶ τρίαιναν ἐκράτει. Ὁ δὲ Δημήτριος, εἰς ὃν ἡ τύχη μικρὸν ἀπόσπασμα τοῦ Ἀλεξάνδρου δυνάμεως προσέθηκεν, ἔχαιρε καλούμενος καταιβάτης, καὶ αἱ πόλεις πρὸς αὐτὸν δὲν ἔπεμπον πρέσβεις ἀλλὰ θεωροὺς (ὡς πρὸς θεὸν) καὶ τὰς ἀποκρίσεις αὐτοῦ ὠνόμαζον χρησμούς. Ὁ Λυσίμαχος κατασχὼν τὰ περὶ τὴν Θράκην, ὥσπερ ἐσχατιάς τινας τῆς βασιλείας εἰς τοσαύτην ὑπεροψίαν κατήντησε καὶ θρασύτητα, ὥστε νὰ εἴπῃ: Τώρα ἔρχονται πρὸς ἐμὲ οἱ Βυζάντιοι, ὅτι διὰ τῆς λόγχης ἐγγίζω τὸν οὐρανόν. Παρὼν δὲ Πασιάδης ὁ Βυζάντιος, Ἂς ὑπάγωμεν, εἶπε, μήπως τρυπήσῃ διὰ τῆς ἐπιδορατίδος τὸν οὐρανόν.

(Πλουτάρχου).

ΒΕΛΕΣΣΑ

Πόλις κειμένη νοτιανατολικῶς τῶν Σκοπίων διασχίζεται ὑπὸ τοῦ 'Αξιοῦ ποταμοῦ. Αἱ ἑκατέρωθεν τοῦ ποταμοῦ τούτου συνοικίαι συνδέονται διὰ γεφύρας. Οἱ κάτοικοι αὐτῆς ἀνέρχονται εἰς 6000, ἐξ ὧν 2000 εἶναι 'Οθωμανοί, οἱ δὲ λοιποὶ 'Ελληνομακεδόνες καὶ Σχισματικοί.

ΥΜΝΟΣ ΤΟΥ ΠΑΥΛΟΥ ΜΕΛΑ

('Αδόμενος ἐν Μακεδονίᾳ).

Σὰν τέτοια ὥρα 'ςτὸ βουνὸ ὁ Παῦλος πληγωμένος
εἰς τὸ νερὸ ἑνὸς αὐλακιοῦ ἦταν ἐξαπλωμένος.
Γιὰ σύρε, Δῆμο μου πιστέ, 'ςτὴν ποθητὴ πηγή μου
καὶ φέρε μου κρύο νερὸ νὰ πλύνω τὴν πληγή μου.
Δὲν κλαίω τὴ λαβωματιά, δὲν κλαίω καὶ τὸ βόλι,
μόν' κλαίω ποῦ θ' ἀφήσω πλειὰ τὴ συντροφιά μου ὅλη.
Σταλαγματιὰ τὸ αἷμά μου, γιὰ σὲ Πατρὶς τὸ χύνω
γιὰ νἄχῃς δόξα καὶ τιμή, νὰ λάμπῃς 'σὰν τὸν κρίνο.

('Εκ τῆς ἀνεκδότου συγγραφῆς τοῦ κ. 'Αστερίου «εἰς τὴν Μακεδονίαν»).

ρον αἰώρησιν κατεβίβασαν τὸ πτῶμα καὶ ἀντικαταστήσαντες ἱερεῖς καὶ λαμπάδα.....διὰ τῶν λογχῶν των, μετέφερον αὐτὸ εἰς τὸ νεκροταφεῖον σκοποῦντες ἀπὸ δημίους νὰ μεταβληθοῦν εἰς...νεκροθάπτας ! ! Ἐνταῦθα ὅμως εὑρέθησαν ἀπέναντι ὁλοκλήρου στρατιᾶς γυναικῶν, ἥτις ἐγένετο κυρία αὐτοῦ καὶ μετὰ δακρύων καὶ ἀνθέων ἐνεταφίασε τὸν χιονώδη νεκρὸν τοῦ λογάδος τῆς πόλεως.

Καὶ οὕτως ἔκλεισε τὴν σειρὰν ἐκείνην τῶν ἡρώων καὶ μαρτύρων, τοῦ ἡμιθέου Κώτα, τοῦ Ὀλυμπίου Διαμάντη, τοῦ Καμπλάκη. Καὶ αὐτοὶ μετὰ βίον ὁλόκληρον κινδύνων καὶ μαχῶν ἀπέθανον τὸν διὰ τοῦ σχοινίου τοῦ μεγάλου πατριάρχου θάνατον τοῦ λῃστοῦ, βυθίζοντες εἰς τὸ πένθος ὁλόκληρον πόλιν καὶ παρέχοντες εὐχάριστον θέαμα εἰς τοὺς ἐθνικοὺς ἐχθρούς. Καταλείπων μητέρα καὶ ἀδελφὴν ηὐτύχησε τοὐλάχιστον ὁ Πέτρος νὰ συμπεριληφθῇ αὐτὸς ὁ λεπτοφυὴς κρῖνος μετὰ τῶν δρυΐνων ἐκείνων κλάδων, τὸ ἄκακο ἀρνί, μὲ τοὺς γερολύκους τῶν ὀρέων, ηὐτύχησε νὰ εἶνε αὐτὸς τὸ ὕστατον θῦμα γλυκοχαραζούσης αὐγῆς εἰς τὸν δαίμονα τοῦ σκότους, τὸ τελευταῖον θῦμα τῆς ἀγάπης καὶ εἰρήνης εἰς τὸν Ἄρην τοῦ σπαραγμοῦ καὶ τῆς ἀδελφοκτονίας.

Ἐν Μοναστηρίῳ κατὰ Σεπτέμβριον 1908.

Γ. ΜΟΔΗΣ

Ὁ Φίλιππος, ἐπειδὴ συνελήφθησαν πολλοὶ αἰχμάλωτοι, ἐπώλει αὐτοὺς μὲ τὸν χιτῶνα ἀνασηκωμένον ἀπρεπῶς καθήμενος. Εἷς λοιπὸν ἐκ τῶν πωλουμένων ἀνεβόησε : Νὰ μὲ λυπηθῇς, Φίλιππε, διότι εἶμαι πατρικός σου φίλος. Ἐπειδὴ δὲ ἠρώτησεν ὁ Φίλιππος, πόθεν, ὦ ἄνθρωπε, ἔγεινες καὶ πῶς ; Θά σοι τὸ εἴπω, ἀπεκρίθη πλησιάσας. Ἀφ' οὗ λοιπὸν ἤχθη πλησίον, καταβίβασον, εἶπεν, ὀλίγον κατωτέρω τὴν χλαμύδα, διότι ἀσχημονεῖς οὕτω καθήμενος. Καὶ ὁ Φίλιππος, Ἄφετε αὐτόν, εἶπεν, διότι ἀληθῶς ἦτο εὔνους καὶ φίλος χωρὶς νὰ τὸ ἠξεύρω.

(Πλουτάρχου).

Ὁ Φίλιππος ἔλεγεν, ὅτι προτιμότερον εἶναι στρατόπεδον ἐλάφων μὲ λέοντα στρατηγὸν ἢ στρατόπεδον λεόντων μὲ στρατηγὸν ἔλαφον.

(Πλουτάρχου)

ΜΗΤΡΟΥΣΗΣ

(Ἱστορικαὶ σημειώσεις).

Ὁ Δημήτριος Γκογκολάκης ἢ Μητρούσης (1) κατήγετο ἐκ τοῦ πλησίον τῶν Σερρῶν βουλγαροφώνου χωρίου Χομόνδος. Ἀνὴρ σπανιωτάτης ψυχικῆς καὶ σωματικῆς δυνάμεως ἐξήσκει μεγίστην ἐπιρροὴν εἰς τὴν περιφέρειαν ἐκείνην. Τὸ μόνον του ὄνειρον ἦτο ἡ πατρίς, καὶ ἂν καὶ ὡς Μακεδὼν ἐμίσει τοὺς Βουλγάρους, ὅμως αἱ ἐνέργειαί του ἐστρέφοντο κυρίως πρὸς ἀποτίναξιν τοῦ ἐπαχθοῦς τῆς σκλαβιᾶς ζυγοῦ. Ἐπόθει τὴν ἀναγέννησιν μιᾶς μεγάλης Μακεδονικῆς καὶ Ἑλληνικῆς πατρίδος. Ἡ ἰδέα αὕτη τόσον εἶχε ῥιζωθῇ ἐν τῇ ψυχῇ του κατὰ τὰ τελευταῖα ἰδίως ἔτη τῆς δράσεώς του, ὥστε καθίστα αὐτὸν ἀδιάφορον πρὸς πᾶν ἄλλο πέριξ αὐτοῦ συμβαῖνον. Ἐπανειλημμένως τὸ Βουλγαρικὸν κομιτᾶτον ἐπεχείρησε νὰ καταστρέψῃ αὐτὸν ἀλλ' ἀπέτυχεν. Ἡμέραν τινὰ Βουλγαρικὴ συμμορία πληροφορηθεῖσα τὴν ἀπουσίαν του εἰσέρχεται εἰς τὸ χωρίον του καὶ πολιορκεῖ τὴν οἰκίαν του... Τὴν ἑσπέραν ἐπανελθὼν οὗτος ἐκ τοῦ ἀγροῦ εὑρίσκει ἅπασαν τὴν οἰκογένειάν του κατακρεουργημένην. Ἡ συμφορὰ ἦτο μεγίστη. Ἔκφρων ὁ Μητρούσης ἐγκαταλείπει αὐτοστιγμεὶ τὸν οἶκόν του καὶ ἐν μέσῳ σφοδροτάτης καταιγίδος τρέπεται εἰς τὰ ὄρη. Οὐδὲν πλέον τὸν συνέδεε μετὰ τοῦ κόσμου τούτου. Ἀφιέρωσεν ἑαυτὸν εἰς τὴν πατρίδα. Ψελλίζων μόλις Ἑλληνικάς τινας λέξεις σπεύδει εἰς συνάντησιν τοῦ ὁπλαρχηγοῦ Γιαγλῆ καὶ παρακαλεῖ αὐτὸν νὰ τὸν κατατάξῃ εἰς τὸ σῶμά του. Ὁ Γιαγλῆς δέχεται, καὶ ἰδοὺ ὁ Μητρούσης μετά τινα καιρὸν παίζει κύριον πρόσωπον εἰς τὴν γνωστὴν ὑπόθεσιν τοῦ Καρατζάκιοϊ, ἔνθα πλεῖστοι τῶν δολοφόνων τῆς συζύγου καὶ τῶν τέκνων του ἐκρύπτοντο. Μετὰ ταῦτα συγκροτήσας σῶμα ἐκ τεσσάρων ἀνδρῶν, ὧν δύο συγχωριταί του, Γιοβάνης, φίλτατος παιδικός του

1) Ἰδὲ Μακεδ. Ἡμερολόγιον τοῦ ἔτους 1908 ἐν σελ. 335 καὶ ἑξῆς.

φίλος, Θεόδωρος, καὶ δύο ξένοι, Νῖκος Παναγιώτου(1) καὶ Μιχαήλ, τίθεται ἐπὶ τὰ ἴχνη τοῦ περιφήμου ἐπὶ κακουργίᾳ Βουλγάρου ἀρχικομιτατζῆ Ἀραμπατζῆ· ζητῶν πληροφορίας περὶ τῆς διευθύνσεως ἐκείνου εἰσέρχεται μετὰ τοῦ σώματός του τὴν ἑσπέραν τῆς Παρασκευῆς, 13ης Ἰουλίου 1907, εἰς Σέρρας καὶ καταλύει εἰς τὸν οἶκον τοῦ ἐκ Στεφανινῶν παπᾶ Θανάση, ἐφημερίου τοῦ ναοῦ τῆς Εὐαγγελιστρίας ἐν τῇ συνοικίᾳ Κάτω Καμενίκη. Δυστυχῶς προδίδεται ὑπὸ τοῦ βουλγαρίζοντος Ντίγκου, τοῦ μετὰ ταῦτα διὰ χειρὸς τοῦ παλληκαριοῦ Νάσου πρὸ τοῦ ναοῦ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου ἐν Σέρραις ἀποτίσαντος δίκην τοῦ κακουργήματός του, καὶ περικυκλοῦται ὑπὸ ἀπειροπληθοῦς Τουρκικοῦ στρατοῦ καὶ ὄχλου Τούρκων καὶ Ἀθιγγάνων ὡπλισμένων διὰ μαχαιρῶν καὶ πιστολίων, συρρευσάντων αὐτόσε ἐξ ὅλων τῶν μερῶν τῆς πόλεως, ὅπως δώσωσι χεῖρα βοηθείας εἰς τὴν καταστροφὴν τοῦ φοβεροῦ Γκιαούρ. Καλεῖται ἐπανειλημμένως εἰς παράδοσιν τῶν ὅπλων του. Ἡ φωνή του ἀντηχεῖ καθαρωτάτη καὶ ἀτάραχος. Σκυλιά! ἀμέσως, κατακέφαλα. . . Ἐλᾶτε! Καὶ πετῶν ἀπὸ τοῦ στόματός του τὸ ἀνημμένον του σιγάρον ῥίπτεται ἐν τῷ μέσῳ τῶν ἐχθρῶν. . . Μετ' ὀλίγον ἐπιστρέφει αἱμοστάζων ἀλλὰ γαλήνιος ἐντὸς τοῦ περιβόλου τῆς ἐκκλησίας πλησίον τῶν τεσσάρων αὐτοῦ συντρόφων. Ἀνάπτει δεύτερον σιγάρον καθ' ἣν στιγμὴν ὁ ἐχθρὸς ἔξωθεν ὠρύεται. Ἡ θύρα τοῦ περιβόλου ἐξεπίτηδες μένει ἀνοικτή, οὐδεὶς ὅμως τολμᾷ νὰ πλησιάσῃ ἐκ τῶν ἐχθρῶν. Ἐξαίφνης, ἄγνωστον πῶς, πυρπολεῖται ἡ οἰκία τοῦ παπᾶ Θανάση. Τότε ἐν μέσῳ τῶν φλογῶν τῆς πυρκαϊᾶς καὶ τῶν πανταχόθεν καταρρεόντων ἐρειπίων πίπτει ὁ Θεόδωρος βληθεὶς τὸ μέτωπον ὑπὸ ἐχθρικῆς σφαίρας. Ἀλλὰ τότε ἐκτυλίσσεται μεγάλη συγκινητικωτάτη σκηνή. Οἱ λοιποὶ τέσσαρες πρὸς στιγμὴν λησμονοῦντες τὸ κρίσιμον τῆς θέσεώς των γονατίζουσι πρὸ τοῦ πτώματος τοῦ φίλου των καὶ ἀσπαζόμενοι τὰ ἄνευ πνοῆς χείλη του ῥίπτουσιν αὐτὸν εἰς τὸ πῦρ, ἵνα μὴ τὸ πτῶμά του περιπέσῃ εἰς χεῖρας ἀνιέρους. Τὴν αὐτὴν τύχην ἔσχε μετ' ὀλίγον καὶ ὁ Μιχαήλ.

Ἤδη οἱ Τοῦρκοι περικυκλώνουν αὐτοὺς πανταχόθεν. Συνάπτεται ἀληθὴς γιγαντομαχία, καθ' ἣν τρεῖς καὶ μόνοι ἀγωνίζονται ἐναντίον μυριάδων. Ἀληθὴς ἱεροτελεστία τῆς παλληκαριᾶς ἐπὶ τοῦ βωμοῦ τῆς πατρίδος! Βαρέως πληγωμένοι ὁ Γιοβαίνης καὶ ὁ Νῖκος συλλαμβάνονται ὑπὸ τῶν Τούρκων. Ἀμφότεροι ἔλαβον τὸν

1) Ἰδὲ Μακεδον. Ἡμερολόγιον τοῦ 1908 ἐν σελ. 362.

δι' ἀγχόνης μαρτυρικὸν στέφανον ἐν Σέρραις τῇ 3ῃ Δ)βρίου 1907 ἡμέρᾳ Δευτέρᾳ. Ὁ δὲ Μητρούσης; . . . Τὸ πτῶμα αὐτοῦ διάτρητον ὑπὸ τῶν ἐχθρικῶν σφαιρῶν παραληφθὲν ὑπὸ τῶν Τούρκων ἐτάφη τὴν ἐπομένην πρωΐαν, ὀλίγον ἀπωτέρω τοῦ τόπου τῆς συμπλοκῆς παρουσίᾳ ἑνὸς καὶ μόνου γέροντος ἱερέως.

Κοιμᾶται ἤδη τὸν αἰώνιον ὕπνον σὲ μιὰ ἔρημη γωνιὰ τῆς γλυκυτάτης του πατρίδος.

Οὐδεὶς σταυρός, οὐδὲν ἄνθος ἐπὶ τοῦ τάφου του.

Ὑψηλὰ χόρτα καὶ ἄγρια φυτὰ ἐκάλυψαν τὸ μέρος,εἰς τὸ ὁποῖον κοίτεται ὁ ἀθάνατος ἥρως.

Ῥιγοῦν εἰς τὴν πνοὴν τοῦ ἑσπερινοῦ ζεφύρου, καὶ ἡ καρδία εἰς τὴν θέαν αὐτῶν.

Ἐν Μονάχῳ, 24 Δεκεμβρίου 1908.

ΑΙΜΙΛΙΟΣ ΞΑΛΕΥΘΕΡΙΑΔΗΣ

ΜΗΤΡΟΥΣΗΣ

Ημερολογιον Θεσσαλονικης 1926 25

ΤΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΤΟΥ ΚΟΥΝΒΑΡ

I

Βέβαια, μάγια καὶ γητιὲς θάρριξες, Γκόη,
κι᾽ ὅλα τὰ σαραγκὶ καὶ τὰ σαντούρ,
ὁλημερὶς βαροῦν γιὰ σένα μοιρολόϊ
ἢ ὕμνο, μέσα καὶ γύρω στὴν ᾽Ανανταπούρ,

κι᾽ἀπὸ μακρυὰ ξεσίκωσαν τὸν Κούνβαρ, ποῦ καβάλλα
στὸν κάτασπρό του, ὁλόχρυσον ἐλέφα,
ἔρχεται μὲ ζουρνάϊ γλυκό, μ᾽ ἀλύγιστη πάλλα,
ταμποῦρι τὴν ἀποθυμιὰ νὰ στήση, χρυσογνέφα.

ἀγνάντι σου, ἢ μάχη ἢ σκοπό· γι᾽ αὐτὸ τ᾽ ἀσκέρια
ὅπλα βαστᾶνε τὰ μισὰ καὶ τ᾽ ἄλλα ἀκολουθᾶνε.
μὲ βίνει, μὲ ῥεμπάμπ, μὲ σαραγκὶ στὰ χέρια,
καί, φύλλων ψίθυρος ἀλαργινός, τραβᾶνε.

II

Σφαλνιέται ὡς τόσο ἡ ᾽Ανανταποὺρ μπρὸς στοῦ ἐλέφα.
Παίζει κλειδὶ βιαστικὸ καὶ σέρνει μάνταλο,
κι᾽ ἀπ᾽ ἄκρη ὡς ἄκρη μέσα της κλαγγὴ πολέμου κλώθει.
Ντό, ρέ, φᾶ—κι᾽ ὅσο σίμωνε βογγίνα ὀχτροῦ—ντό, ρέ, φᾶ,
σηκώθη κορνιαχτό, βουὴ λαοῦ μελισσολόϊ,
κ᾽ἔπεσεν, ὡς τρέξανε πορτιὰ καὶ σείστηκαν μουράγια
στὸ κέντρισμα φωνῆς καὶ πρόσταγμα τοῦ Μαχαράγια.
Κι᾽ὡς βγῆκε ὁ ἥλιος τῆς σφαγῆς ἀπάνω της, κι᾽ἀπλώθη,
ἀχτίνες, ξαφνικοῦ χαμοῦ, τὰ βέλη σποῦν ὁλοῦθε
καί, νά! στὸ γαῖμα βρέχοντας χρυσοπλεγμένο σάνταλο,
γλυκόφωτο πάνω στὴν τρικυμία ἄστρο,
στὶς πολεμίστρες τὶς ψηλές,
ποῦ θὲ
νὰ λάμπῃ πέρ᾽ ἀπὸ ψυχὲς
ἢ μάτια. .... Ἡ Γκόη....
Κι᾽ ἔτσι δὲν πάρθηκε τὸ κάστρο.

ἀγαρηνόν, ὅστις ὡς «θεία μάστιξ» παραμένει τοιοῦτος καὶ δὲν δύναται ν' ἀλλάξῃ ἐπάγγελμα!

Ὁ Ρωμηὸς ὑπονομεύει ἐπιτηδείως τὸν τύραννον. Τὸν κολακεύει διὰ νὰ τοῦ ἀφαιρῇ τὸ καϊμάκι ἀπὸ τὸ γάλα. Ἀρχίζει νὰ τοῦ ἀφαιρῇ τὰ καλύτερα ἀρνία καὶ τὰ μεγαλήτερα αὐγά.

Πὲκ ἔϊ πασᾶ μου, βεζύρη μου καὶ ἡ δουλειά του δουλειά.

Ὁ ραγιᾶς θέλει δουλειὰ καὶ ὁ ἀγᾶς ἀγαλήκι.

Ὁ αἰώνιος νόμος τοῦ ἐξαγνισμοῦ καὶ τῆς ἠθικῆς παλινορθώσεως καὶ ἰσορροπίας πλέκει τὸν ἱστόν του βραδέως, ἀλλ' ἀσφαλῶς.

Ὁ Ραγιᾶς κατοικεῖ εἰς παλάτια καὶ ὁ Ἀγαρηνὸς καταντᾷ τρωγλοδύτης εἰς τὰς ἐπαρχίας. Ὁ ραγιᾶς προάγει τὸ ἐμπόριον, τὴν ναυτιλίαν, τὸν κοινωνικὸν βίον καὶ γεμίζει τὴν Τουρκίαν μὲ ἐκπαιδευτήρια καὶ διάφορα εὐαγῆ καθιδρύματα.

Φθάνει ἡ ὥρα ποῦ ὁ Ραγιᾶς θέλει νὰ φορέσῃ σαμάρι εἰς τὸν Ἀγαρηνόν, οὗτος δὲ θέλει νὰ φάγῃ τὴν προβατίναν καὶ τὴν κόταν ποῦ τὰς βλέπει τόσον παχείας.

Γίνεται ὁ μέγας Πόλεμος καὶ φοροῦμεν τὸ σαμάρι εἰς τὸν Ἀγαρηνόν, ἀλλ' αἴφνης ἀφηνιάζει οὗτος καὶ τρώγει προβατίναν τε καὶ κόταν.

Τὰς ἔφαγε κορυβαντιῶν, ἀλλ' ἐστείρευσαν δι' αὐτὸν αἱ πηγαὶ καί, ἀφοῦ δὲν ἠμπόρεσεν ἐπὶ τόσους αἰῶνας νὰ σχηματίσῃ κράτος ἑδραῖον μὲ τὴν συνδρομὴν τῶν Ρωμηῶν, πολὺ περισσότερον δὲν θὰ τὸ κατορθώσῃ τώρα.

Τὸ σαμάρι δὲ δὲν θὰ τὸ γλυτώσῃ καὶ οἱ Ἕλληνες θᾶττον ἢ βράδιον θα ἐπανέλθωσιν εἰς τὰς λεωφόρους τὰς κοσμοϊστορικὰς τῆς Ἀνατολῆς καὶ οὐδεμία ἀνθρωπίνη δύναμις δύναται νὰ ἐμποδίσῃ τὸ γεγονὸς τοῦτο, ἀνώτερον παντὸς ἀνθρωπίνου ὑπολογισμοῦ.

Ἡ διήγησις αὕτη ἣν ἤκουσα παρὰ αὐτοδιδάκτου φιλοσόφου μικρασιάτου ἐν Θεσσαλονίκῃ καὶ τῆς ὁποίας δὲν ἠδυνήθην νὰ περισώσω τὴν ἀφελῆ φρασεολογίαν εἶνε ὄντως προφητικὴ καὶ διδακτικωτάτη.

Οἱ Τοῦρκοι, ἀσυνείδητα ὄργανα ἐν χερσὶ τῆς θείας Προνοίας, ἔστειλαν εἰς Μακεδονίαν καὶ Θράκην τοὺς Μικρασιάτας διὰ νά.... ἐξελληνίσωσιν ὁλοτελῶς αὐτάς! Καὶ συνάγομεν τὸ συμπέρασμα ὅτι ἡ Μικρασιατικὴ συμφορὰ μᾶς διδάσκει ὅτι, ἀντὶ νὰ πηδήσωμεν εἰς Μικρὰν Ἀσίαν, ἔπρεπε νὰ ἰσχυροποιήσωμεν τὰς δύο ταύτας ἐπαρχίας πρῶτον, διότι θὰ ἦτο ἀφροσύνη νὰ μένωμεν εἰς Μικρὰν Ἀσίαν καὶ νὰ ἔχωμεν Μακεδονίαν καὶ Θράκην *μωσαϊκὰ* πληθυσμῶν ὑπόπτων φρονημάτων, δι' ὧν αἱ κεντρικαὶ καὶ ἀπώτεραι αὐτῶν ἑστίαι θὰ ἐμαγείρευον μείζονα ἔτι συμφορὰν ἡμῶν.

Ἐν Θεσσαλονίκῃ

ΚΟΣΜΑΣ ΑΓΙΟΠΑΥΛΙΤΗΣ

III

~~Η μάχη παύει πέφτ' ἡ χλαλοή, σκορποῦν οἱ θρῆνοι,~~
κ' οἱ δυό στὸν ἕνα ὁ ἄλλος μνήσκει ἀντίκρα.
Κάτω ἀπ' τὰ τείχια ὁ ὥρηος Κούνβαρ τονίζοντας τὸ θεῖο μέλος,
πάντα στὶς πολεμίστρες, ἀνίλεη, ἀδυσσώπητη Ἐκείνη,
στὸ σαϊτόχορδο τοιμάζοντας τ' ἀνθρωποχτόνο βέλος,
περήφανοι, ὅλο ἔρωτα κ' οἱ δυό τους τώρα, κι' ὅλο πίκρα.
Κι' ὡς σταματήσανε τὴ μάχη τὰ πιστὰ τ' ἀσκέρια,
πνοὴ ἀπ' τὰ παιχνίδια, ἀνάλαφροι ἦχοι βγαίνουν.
Ἴδιο τραγουδιστὸ φῶς φεγγαριοῦ, ἡ ῥαβανάστρα,
πάνω σὲ λόγια, ποῦ λιγοθυμᾶν στὰ χείλια, καὶ πεθαίνουν,
κι' ἡ Γκόη ἀήττευτη δὲ μνήσκει πειὰ στάπαρτα κάστρα.
Τὸ νοιώθει, καὶ σὰ νάρχιζε συρμένο μοιρολόϊ,
τ' αὐτιά της κλεῖ ἀργὰ-ἀργὰ μὲ τὰ δυὸ χέρια,
καὶ τῶν χεριῶν τ' ἀργὸ τ' ἀνέβασμα αὐτό, χαμοῦ εἶναι σημεῖο.....
Κι' ὅμως, δὲν πάρθηκεν ἡ Γκόη.

IV

Καὶ τώρα φεύγει ὁ βασιληᾶς. Φυγὴ παληκαρίσια!....
Κι' ἂν πίσω πῆρε τὸν ἀπέραντο τὸ δρόμο πάλε μόνος,
σὰ φῶς, σὰ φλόγα ἀκοίμητη, πλάστρα ἢ δολοφόνα,
νέος, διπλός, πρωτόφαντος τὸν συντροφεύει πόνος,
ὁ ἕνας, αὐτῆς ποῦ ἀντίκρυσε, καὶ ὁ δικός του δύο.
Κ[illegible]σβυσαν στὴν στράτα του ἀθῶοι,
ὁλάκαιρος μοσχοβολᾶ ἀπὸ μορφιὰ περίσσια:
Τ' ἀγνάντεμμά τους,..... ὁ χαμός,.... τ' ὄνειρο τ' ὄνα.....
Χαῖρε, ὦ, Γκόη.

ΑΙΜΙΛΙΟΣ ΡΙΑΔΗΣ

ΓΝΩΜΑΙ ΣΟΦΩΝ

Ὅλαι αἱ γυναῖκες θὰ ἦσαν τίμιαι, ἂν ἦσαν ὅλαι εὐτυχεῖς, θὰ ἦσαν δὲ ὅλαι εὐτυχεῖς, ἂν ἦτο δυνατὸν νὰ ἔχωσιν ὅλαι καλοὺς ἄνδρας.

Κυρία Βετόνιη

Ἐὰν ὁ ἀνὴρ εἶνε τὸ ὡραιότερο ἄνθος τῆς φύσεως, ἡ γυνὴ εἶνε ἡ εὐωδία αὐτοῦ.

Κα Στάελ

ΑΠΟ ΤΑΣ ΠΑΛΑΙΑΣ ΜΟΥ ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ
ΤΟΥ ΠΟΣΤ - ΡΕΣΤΑΝΤ

Η ΤΙΜΙΟΤΗΣ ΑΝΤΑΜΕΙΒΟΜΕΝΗ

ΕΙΝΕ γνωστὰ τοῖς πᾶσι τὰ διάφορα ἐπεισόδια τοῦ πόστ-ῥεστάντ. Μυστικὴ ἀλληλογραφία—ἀστεῖα—παρεξηγήσεις καὶ τόσα ἄλλα μικροεπεισόδια, τῆς παλαιοτέρας, βεβαίως ἐποχῆς, διότι καὶ αὐτὸ τώρα ἐγενικεύθη καὶ ἐξεφυλίσθη ὅπως ὅλα σχεδόν, χωρὶς νὰ προξενῇ ἐντύπωσιν καὶ νὰ συγκινῇ οὐδένα πλέον.

Τὰ τοιαῦτα ἐπεισόδια δὲν ἔλειπον νὰ γίνωνται εἰς πολὺ ὅμως μικροτέραν κλίμακα ἐπὶ τουρκοκρατίας ἀκόμη καὶ εἰς τὸ παλαιὸν καὶ στενόμακρον, ἂν ἐνθυμοῦνται οἱ ἀναγνῶσταί μας τουρκικὸν ταχυδρομεῖον, ἔνθα μόνον τρεῖς ἢ τέσσαρες θυρίδες ἐλειτούργουν καὶ αὗται ἐλλειπῶς. Τὸ πόστ-ῥεστὰντ μάλιστα τότε ἐχρησιμοποιεῖτο εἰς τὸ τῆς θυρίδος ἐπὶ τῆς πωλήσεως γραμματοσήμων, ὅπου εἰς τὴν δεξιὰν πλευρὰν αὐτῆς ἔκειτο ἡ δέσμη ἐπιστολῶν τῶν πόστ-ῥεστάντ, ὁ ἴδιος δὲ ὁ ὑπάλληλος ἐξετέλει χρέη τῆς διανομῆς του.

Τοῦρκοι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὑπάλληλοι ἢ ἀρμένιοι διεξῆγον τὴν ὑπηρεσίαν, προκειμένου δὲ νὰ συνενοηθῇ κανεὶς ἐχρειάζετο καὶ διερμηνεὺς καὶ τούτου ἕνεκεν, ἡ χρῆσις τοῦ πόστ-ῥεστάντ ἦτο σπανία.

Ἐν τούτοις καὶ τότε, ὅπως καὶ τὴν μετέπειτα ἐποχήν, δὲν ἔλειπον τὰ διάφορα φαιδρὰ ἐπεισόδια, ἅτινα ἕνεκα τῆς σπανιότητός των ἦσαν καὶ σπουδαῖα.

Μίαν ἡμέραν τοῦ Φεβρουαρίου τοῦ 1911 ἐπὶ τουρκοκρατίας βέβαια κάποια φίλη μου καὶ γειτόνισσα μοῦ εἶπε ὑπὸ ἐπιφύλαξιν καὶ τεταραγμένη, ὅτι ἔλαβε ἀπὸ ἄγνωστόν της κύριον ἐπιστολήν τινα γαλλιστὶ γεγραμμένην. Μεταξὺ πολλῶν ἄλλων ὁ ἄγνωστος αὐτὸς κύριος ἔλεγεν ὅτι τὴν ἀπάντησιν ἐπερίμενε εἰς τὸ πόστ-ῥεστάντ. Ἡ ἐπιστολὴ ἦλθεν εἰς τὸ σπῆτι τῆς φίλης μου μὲ τὴν διεύθυνσίν της ταχυδρομικῶς. Τὴν ἔφερεν ὁ Τοῦρκος ἀράπης

"ΒΡΑΔΥΝΗΣ"
26. ΑΥΓ. 1934

"ΤΟ ΠΕΡΑΣΜΑ ΤΩΝ ΔΥΟ ΑΓΑΠΗΜΕΝΩΝ,,

ΤΟΥ κ. ΑΙΜΙΛΙΟΥ ΡΙΑΔΗ

Δημοσιεύομεν κατωτέρω τὰ δέκα τέσσαρα ἀνέκδοτα ποιήματα τοῦ κ. Αἰμιλίου Ριάδη, τὰ περιεχόμενα εἰς τὴν συλλογήν του ὑπὸ τὸν τίτλον «Τὸ πέρασμα τῶν δύο ἀγαπημένων». Διὰ τὴν ποίησιν τοῦ ἐξαιρετικοῦ μουσικοσυνθέτου ἐδημοσιεύσαμεν χθὲς ὡραίαν κριτικὴν τοῦ Μακεδόνος λογοτέχνου κ. Ὡρολογᾶ. Τὰ ποιήματα αὐτὰ εἶνε τὰ ἄνθη μιᾶς ζωῆς πρωτότυπης, ἡ ὁποία ἀποτραβηγμένη ἀπὸ τὴν σημερινὴν στυγνὴν πραγματικότητα τῆς βιοπάλης, τῆς ἁμίλλης εἰς τὸ χαμηλὸν ὑλικὸν πεδίον, κατορθώνει νὰ διατηρῇ τὴν ἁγνότητα καὶ πνευματικότητά της. Ὅσοι ἔχουν ἔστω καὶ μικρὰν γνωριμίαν μὲ τὰς μουσικὰς συνθέσεις τοῦ πηγαίου, γνησίου μουσικοῦ ταλέντου θ' ἀναγνωρίσουν στὰ κατωτέρω ποιήματα τὴν ἴδια ψυχή, τὴν ἴδια εὐγένεια αἰσθημάτων καὶ συγκινήσεων, θὰ πιστοποιήσουν ὅτι εἴτε μὲ μουσικοὺς ἤχους εἴτε μὲ λέξεις ἐκφράζεται ἡ ψυχὴ αὐτή, ἔχουν μπροστά τους μιὰ ζωὴ ποὺ κορυφώνεται σὲ τραγοῦδι.

I

Τοῦ γήλιου ἦτανε ὁ χωρισμός σου
Τὸ φῶς τ' ἀστείρευτο καὶ τὸ καλὸ χω-
(ράφι,
Τ' ἀλέτρι, τὸ σιτάρι καὶ τὸ χέρι τὸ δεξὶ
(γιά μένα.

Κ' ἴσως μοῦ τὸ χρωστοῦσε ἡ Μοῖρα, τὸ
(χρυσάφι
Ἐτοῦτο μου τοῦ θερισμοῦ τ' ἀτίμητο —
('Εσένα!—
Τὴ νειότη, τὴν ἀγάπη σου, τὸ γυρισμό σου..

II

Τὸ τί μοῦ χάρισες, τὸ τί μοῦ πῆρες.
Χτῆμα σου καὶ θησαυρός μου.
Καὶ νάτες, κοντοστάθηκαν ὁ Θάνατος κ'
(οἱ Μοῖρες!
Κι' ὁ ἑαυτός μου
Πέφτοντας προσκύνησε τὴ δύναμί μου' ὅλη
Τὴ σάρκα μου ἀντικρύζοντας καὶ τὴν ψυ-
(χὴν ἀνιάμα,
Κι' ἀδέρφια βλέποντας μέσ' στῆς Ἐδὲμ
(τὸ περιβόλι,
Πρὶν ἀπ' τὸν ἵδρω τῆς ζωῆς κι' ἀπ' τὸ πι-
(κρὸ τὸ κλάμμα,
Ὦ! κόσμε τῶν Παθῶ μου!
Τὴν τίγρη, τὴν ὀχιά, τ' ἀρνὶ τῶν λογι-
(σμῶ μου...

III

Δὲν εἶσαι σάρκα οὔτε ψυχή.
Τὸ λιγοστὸ τῆς ζυγαριᾶς ἢ τὸ παραπανή-
(σιο,
Τῆς δύσης τ' ἄλικο, τῆς χαρᾶς τὸ χρῶμα,
Μήτε τὸ σφραγισμένο ἢ τὸ λάλο στόμα
Σιτάρι σύ, δὲν εἶσαι ἀμπελίσιο
Ἢ τ' οὐρμανιοῦ σταφύλι ζουμερό.

Μά, τὶς παλάμες μου τὶς ματωμένες! Τὴ
(χολή,
Τὸ λοχεμμένο μου πλευρὸ,—
Εἶσαι Ἀνάσταση κι' Ἀνάβαση παντοτει-
(νή...

IV

Ἀκρωτηριακὸ σταφύλι μου, ἄθῶε μου
(καρπέ,
Ἀνθὸ σὲ πρωτοκύτταξα, σὲ πρωτοπόθησα
(καὶ σὲ πρωτοκαρτέρεψα
Κ' ἔγινα ἥλιος γιά τεσέ.
Ὥσπου νὰ φτάσῃς στ' ἄφημα καὶ τὴν τρα-
(νὴ τὴν Ὡριμάδα,
Στ' ἀγγελικὸ παράτημα τοῦ αἷμα καὶ τοῦ
(ἑαυτοῦ σου,
Στὸ αἷμα μου, στὰ σπλάγχνα μου καὶ στὴ
(ψυχή μου.

Κ' ἔτσι ἀπόλαψα
Στὰ πρωτοβρόχια, τὴ Λαμπριάτικη λια-
(κάδα...
Κ' ἔτσι κοινώνησα τὴ Θεία Κοινωνία τοῦ
(φιλιοῦ σου,
Στὸ ψυχορράγημα τῆς σάρκας μου, ὦ!
(ζωή μου!

V

Δὲν εἶμαι κύρης σου κι' ἀφεντικό σου.
Εἶμαι σου ἐπιστήθιος προσκυνητής
Παντοτεινός σου.
Γι' αὐτό, μαζῆ μου μοίρασες — ψωμὶ κι'
(ἀλάτι—
Τὸ γλυκασμό, κ' ἔστρωσες τὸ κορμί σου
(καταῆς
Καὶ τοίμασες κρεββάτι.

Κι' ἐκεῖ ποὺ πέσαμε τὰ δυό, ροδάμισαν
(οἱ λόγγοι.
Καὶ γύρω μας, στὸν ὕπνο τὸν εἰρηνικό,
Φυτρώσανε τὰ λούλουδα, τ' ἀμάραντα...
Ἀμάραντα σὰν τὸ χρυσόνειρό μας!
Ψηλὰ σὰν κρίνα, πλουμιστὰ καὶ μ' εὐω-
(διὰ
Διάφορη. Κι' ἄρραντα
Ἀπ' τῆς νύχτας τὴ δροσιά,
Κι' ἀπ' τὸν καϋμό μας ἄκαυτα, τὸ φλο-
(γερό μας.

VI

Ἔλα νὰ φιληθοῦμε μέσ' στὰ κύματα,
Στῆς θάλασσας τὰ βύθη.
Στεφάνι γάμου θὲ ν' ἀλλάξῃ πάνου μας,
Τ' ὡραῖο νερὸ ποὺ ἐκινήθη.

Ἔλα νὰ φιληθοῦμε μέσ' στὰ κλήματα,
Δίπλα στὸ ζουμερὸ σταφύλι.
Τραγούδια γάμου θὰ μᾶς ψέλν' αἰώνια
Τ' ἀνθρώπινο τ' ἀχεῖλι.

VII

Ψάλε μου τοῦ Χριστοῦ τὰ Πάθια καὶ τὴ
(Σταύρωσί Του,
Καὶ τῆς Μαρίας τὰ παράπονα — τῆς Μά-
(νας!
Κ' ἔπειτα, ψάλε μου μέσ' στὰ βαθειὰ με-
(σάνυχτα, τὰ μύρια
Τ' ἀστέργια σὰν τρεμοκοποῦν, καὶ τὴν Ἀ-
(νάστασί Του.
Γιατ' ἡ φωνή σου εἶναι τη, κι' ἀπ' τῆς
(καμπάνας
Πειότερο, κι' ἀπ' τ' ἀηδονιοῦ γλυκολα-
(λοῦσα.
Κ' εἶναι τη χρυσᾶ κεργιὰ καὶ φλόγες ἀ-
(σημένιες,
Τοῦ λιβανιοῦ ποὺ ξενολύνονται αἱ πλεξίδες
Μέσ' σὲ καμάρες ἀψηλές, μαλαμοκαπνι-
(σμένες.
Κεῖναι τη καμπαναριά, κλησιὲς καὶ μανα-
(στήρια
Μέσα στὴ Σαλονίκη...
Πάνω σ' αὐτά, δοῦλοι πιστοὶ Θεοῦ κ'
(μεῖς, ἀχτί
Καρτεροῦμεν ἐπουράνιες — Πάντα σὲ
(τζηλίκι!...

VIII

Κελαϊδομμάτη μου Ἄη Νέστορα κι' Ἄη
(μου Δημήτρη,
Ἄη μου Δημήτρη Μυροβλήτη,
Σ' ἀγκάθια ἡ καρδιά μου, σὲ πελάοη καὶ
(σ' ἀνέμους.
Ἔχθρα δὲ λέγετ' ἡ ἀγάπη μου!
Ζούλια δὲ λέγετ' ἡ ἀγάπη μου!
Κελαϊδομμάτη μου Ἄη Νέστορα κι' Ἄη
(μου Δημήτρη,
Ἄη μου Δημήτρη Μυροβλήτη,
Ἀκοίμητο καντήλι καίω ἐγὼ στῆς ἐκκλη-
(σιᾶς σας
Τὰ μάρμαρα, ὁποῦθε ὑψώνουνται γιὰ προ-
(σευκῆς, κολόννες

Κελαϊδομμάτη μου Ἄη Νέστορα κι' Ἄη
(μου Δημήτρη,
Ἄη μου Δημήτρη Μυροβλήτη,
Σὲ μπάτες ἡ ψυχή μου καὶ σὲ μυγδαλιᾶς
(ἀνθοπολέμους.
Πόθος δὲ λέγετ' ἡ ἀγάπη μου!
Σάρκα δὲ λέγετ' ἡ ἀγάπη μου!
Ξεβάψανε χαμόγελο πανάρχαιες εἰκόνες
Μπρὸς σὲ καρδιὰ ὅπου κυττᾷ ἡ ματιά σας
Σφιχτοπλεγμένη,
Μὲ μιὰν ἄλλη γλυκολυγοθυμισμένη....

IX

Μοῦ λές:
—Μὴ ξεθαρρεύεσαι καὶ μὴ φοβᾶσαι!
Κι' ὅποιος κυττάζει δὲ θωρεῖ...
Μονάχ' ἀκλούθα με πιστὰ κι' ἄσε
Τὰ λόγια....
Δὲν εἶμαι ἡ ἀλήθεια ἡ πικρὴ
Καὶ τὸ τρανὸ τὸ θᾶμμα!
Σίμωσε, πρόσχαρε, καὶ πάρ' αὐτὸ τὸ χέρι
Ποῦν' ἀσημένιο ποταμάκι, κρίνο
Τοῦ λιβαδιοῦ, κι' ἄφοβος τράβα 'μπρὸς
Στὰ ὡραῖα μέρη...

Μοῦ λές...
Ἄχ! μ' ἆναι σάββανο τὸ χέρι σου, τ' ἀ-
(σπρονθερὸ ἐκεῖνο!
Κεριὰ τὰ μάτια σου! Καπνὸς
Καὶ χάρου μυρουδιᾶς θυμίαμα,
Τὰ γλυκερά σου λόγια...

X

Πάλε στὴν ἀγκαλιά μου ὁ ἀχνὸς τῶν στε-
(ναγμῶν σου,
Οἱ στάλες τῆς ψυχῆς ἀπ' τοῦ καϋμοῦ τὴν
(ἄκρη,
Ὁ ἵδρως τῶν ματιῶν σου...

Ἄχ! γιατί στὰ χέρια σου ἀνάμεσα τὰ δυὸ
Τὸ πρόσωπό σου κρύβοντας, τὸ κουπολοὶ
(τ' ἁρμυρό,
Τὰ δάκρυα;

Ἄχ! γιατί στὰ βάθια σου οἱ διάπλατες
(φτεροῦγες,
Καὶ πάρα πέρα ἐρημικὲς οἱ λαγκαδιὲς
(κ' οἱ ροῦγες;..

XI

Ὁλάκαιρο τοῦ πόνου τ' ἀναμμένο σίδερο!
Ἀκέρηα τῆς ζωῆς ἡ φαρμακάδα!

Μάτια ἐραστοῦ...ἀντεραστοῦ.... Σώπα, ψυ-
(χή μου,
Φυλλομετρῶντας στῆς ἀγάπης τὴ λιακάδα

Λουλοῦδι ἐλπίδας μ' ἀριθμὸ ζυγό.
Μάτια ἐραστοῦ....ἀντεραστοῦ.... Σώπα,
(ψυχή μου.
Κι' ἂς στάζ' ἡ ὀμμορφιά παντοῦ....Κοκ-
(κινο σίδερο!
Ἀκέρηα τῆς ζωῆς ἡ φαρμακάδα!....

XII

Καλαμοβέρνω μέσ' στὸν ἄνεμο καὶ λιανο-
(τρέμω
Σὰ φυλλαράκι μέσ' στὴ γύμνια τοῦ δεν-
(τριοῦ του...
Κ' εἶναι βαρύς μου ἐτοῦτος ὁ χειμῶνας...
Καὶ θὰ ρωτήσω: Ποῦναι ἡ καρδιά σου.

—Ποιὰ νᾆναι ἡ καρδιά! Ποῦ ν' ἀν' ἐκείνη,
Πιστὴ κι' ἀράγιστη ὡς τὸ τέλος πῶχει ἀ-
(πομείνει!...

Καὶ θὰ ρωτήσω πάλε: Ποῦναι τὰ δυό σου
(χέρια..
—Ποιὰ τάχα χέρια μείνανε παντοτεινὰ
(σφιγμένα
Ὄξω ἀπ' τὰ νεκρωμένα!...

Καὶ θὰ ρωτήσω: Ἄχ! ποῦναι ἡ ματιά
(σου...
—Μόνο σ' Ἐκείνου τὴ ματιά δὲ στράψανε
(μαχαίρια!...

XIII

Στὴν ἔρμη τὴν ἀκρογιαλιὰ
ποὺ παραστέκουν βράχοι,
χειροπιασμένοι μείναμε
μέσ' στὴ νυχτιά μονάχοι.

Στὴν ἔρμη τὴν ἀκρογιαλιὰ
σὰν οἱ ἀφροὶ πεθαίνουν,
Εἴπαμε λόγι' ἀξέχαστα,
Ποὺ τὴ ψυχὴ γλυκαίνουν...

Στὴν ἔρμη τὴν ἀκρογιαλιὰ
Ποὺ τὴ χτυπᾷ τὸ κῦμα,
Βόγγηξε ἡ καρδιά μας μιὰ νυχτιά,
κ' ἔγινεν ἡ ἀγάπη θρῦμμα...

XIV

Κόκκινα εἶναι τα τοῦ Μάη τὰ τραντά-
(φυλλα
Καὶ μαραμμέν' ἀκόμα!....
Κόκκινα εἶναι τα τῆς θύμησης τὰ χεῖλια
Καὶ νεκρωμέν' ἀκόμα....

Ἄλλα, σωπαίνουν, κι' ἀργοσαλεύουν ἄλλα.
Κι' ἄλλα μιλᾶνε...
Κι' ἄλλα σοῦ δώνουν τὸ φιλὶ τὸ ματω-
(μένο..
Κι' ὅλα χωνεύουνε γιὰ μιᾶς καὶ πάνε!
Θεσσαλονίκη 1920

ΑΙΜΙΛΙΟΣ ΡΙΑΔΗΣ